

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLVII. évfolyam

2012. október

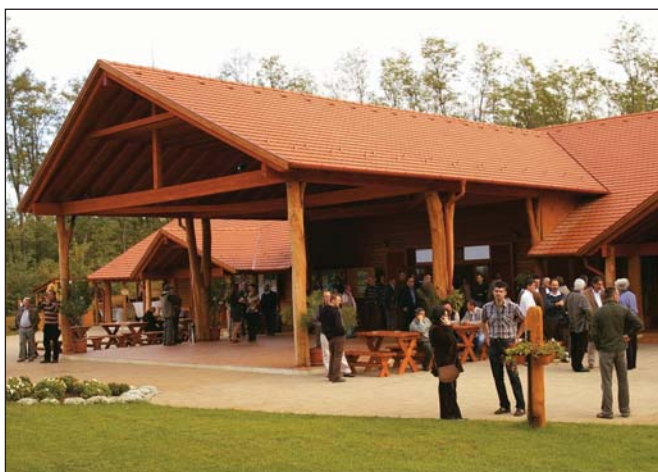
Alapítva: 1862-ben

www.oee.hu

XVI. Erdők Hete megnyitó Napkoron

2012. szeptember 28-án nyitotta meg az Országos Erdészeti Egyesület a 2012. évi Erdők Hetét a Napkori Erdőgazdák Zrt. Harangodi erdejében fekvő Kerekerdő Turisztikai Központban. A kooperatív szellemű együttműködés és a szakmai szereplők közötti összefogás követendő jó példájaként, idén a magyar magánerdő-gazdálkodás adott otthont az Egyesület kiemelt rendezvényének. Az országos érvényű tematikus programsorozat idei elindítása a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségének éves nagyrendezvényével hangolódott egybe, a kölcsönös partnerség jegyében. Az Országos Erdészeti Egyesület Erdészeti Erdei Iskola Szakosztálya által 1997-ben útjára bocsátott és 2009 óta az Erdőtörvény által is koordinált rendezvénysorozat idei jelmondata – „Fedezd fel az erdők világát az erdészekkel!” – a magyar erdők páratlan változatossága és egyedi természeti értékei mellett, az erdész szakemberek által végzett szakszerű erdőkezelés társadalmi hasznosságára igyekszik elsősorban felhívni a figyelmet.

Polyefkő István

Czifra Szilvia

Fotó és szöveg: **Nagy László**
(További képek: www.oee.hu)

Sűrű az ősz kezdet. Különösen, ami az egyesületi, a szakmai és a szakmához kapcsolódó, de nem első sorban annak szóló rendezvények örömtelen bosszú sorát illeti. S bár még a nyarat idézte a csak lassan évszakot váltó időjárás, a fokozatosan jóleső emlékké szelídülő nyári szabadságolásoknak köszönhető „pillanatnyi eseménycsend” már a múlté.

Egymást követik az ország különböző „erdőszegletében” rendezett változatos programok – helyi csoport összejövetelek, szakmai utak, szakosztályrendezvények, kiállítások, avatók, átadók, versenyek, konferenciák. Hosszú még – a teljesség igénye nélküli – sor.

A fókuszban az egyesületi tagság és az erdész szakemberek közötti, és még több esetben, a laikus közönséget megcélzó kommunikáció áll. Mert jól tudjuk: kommunikálni muszáj!

Különösen a mindig a figyelem középpontjában lévő hazai erdőket kezelő, erdészeknek. A sok jó irányú, előremutató változás ellenére még mindig akad bőven tennivaló. Helyenként és időnként deficitet e téren a társadalmi mérlegünk. Ennek a deficitnek szűfítetté való átalakításában az egyik leghatékonyabb módszer az okosan átgondolt nyitás és a nyitottabbá válás. A kölcsönös interakciókban való aktív részvételek, a folyamatos kapcsolatépítés és a kapcsolatkeresés.

Néha-néha elhangzik még sajnós, hogy ez nem erdészeti feladat, ez nem az erdészek feladata. Ennek ellenére úgy tűnik, egyre inkább felismerik az ágazati szereplők, hogy nincs autentikusabb forrás a hazai erdők ezerszállú ügyeiben való korrekt eligazodásban, mint éppen maga az erdész. Nem adhatja át bitelesebben senki az erdők kapcsán megfogalmazott társadalmi üzeneteket, mint maga az erdész. Akkor sem, ha az effektív átadásból – és ez természetes más szakmákban is – kommunikációs szakemberek segítségét veszi igénybe.

Mire a Lapok kézbe kerül, ennek az üzenetátadásnak az egyik legfontosabb rendezvénysorozata lassan véget ér. Az Erdők Hete több mint száz rendezvény helyszínén várt sok tízezernyi látogatót, akik minden reményünk szerint, egy kicsit „erdészebb” szemmel távoznak majd – a többségében szórakoztatva oktató programokról – mint ahogy odaérkeztek. Különösen a biteles és őszinte információátadásra mindig fogékony gyermekek. Hiszen ők a jövő forrásai, ők a jövő erdészei és reméljük, az egyesület jövőendő tagsága is.

Ezek fényében az Erdők Hete nyitórendezvényén átadott sajtódíj is jól jelzi a már fent megfogalmazott tézist: kommunikálnunk muszáj. A Lapok és az Egyesület folyamatosan fejlődő és egyre több látogatót vonzó korszerű honlap-családja, a minden erdész számára rendelkezésre álló eszközök ebben. Csak és csupán (ki)basználni kell a bennük rejlő lehetőségeket.

Nagy László – főszerkesztő

Dr. Koltay András, Janik Gergely, Nagy András, Lovász Ágnes, Dudás Béla, Reményfy Rita:
Tömeges fenyőpusztulás a Mátra-füredi Erdészet területén302

Lapos Tamás: A Natura 2000 területeket érintő uniós környezetjogi szabályozás hatása a hazai erdőgazdálkodásra, 1. rész304

Prof. Dr. Molnár Sándor, Bak Miklós, Dr. Börcsök Zoltán:
A zselnicemeggy faanyagának jellemzői306

Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó:
Erdészeti Lapoktól – Az Erdőig310

Zagyvai Bence:
Az akác elterjedésének történeti vizsgálata a Nyugat-Cserhátban312

Nagy Imre: Az átalakító üzemmód ökonómiai alkalmazásának kérdései, 2. rész314

Dr. Sárvári János: Kaán Károly élete és munkássága a Magyar Örökség része lett319

Nagy László:
STIHL Országos Fakitermelő Verseny320

Nagy László, Dr. Sárvári János:
„A Mi Erdőnk az Öné is” – MEGOSZ nagyrendezvény Napkoron322

Vígh Andrea: Fókuszban az ökonómia324

Szilágyi Annamária:
XVI. Erdészeti és Faipari Sportnapok326

Emmerlingné Köbler Marietta:
Országos Vadgazstronómiai Fesztivál328

Köveskúti Zoltán: Erdésznők Országos Találkozója330

Nagy László: A Vértesszentkereszti apátság335

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLVII. évfolyam 10. szám (október)

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 06 (1) 201-6293 • Mobil: 06 (20) 330-3462 • e-mail: erdlap@oee.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER elnök**

Tördelészerkesztő: Balog Zoltán • Olvasószervező: Rimóczi Irén • Nyomdai munkák: F & F Print Line Kft., Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2012. október 1.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Gyökérérő. Fotó: Nagy László.

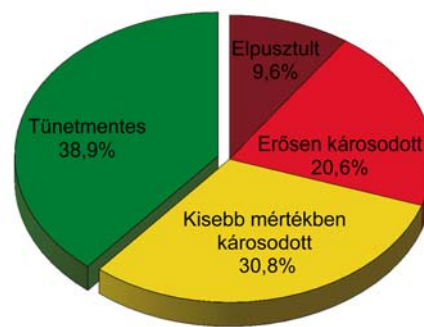
Tömeges fenyőpusztulás a Mátrafüredi Erdészeti területén

Dr. Koltay András¹, Janik Gergely¹,

Nagy András², Lovász Ágnes², Dudás Béla², Reményfy Rita²

2012 kora tavaszán az EGERERDŐ Zrt. Mátrafüredi Erdészete és a környező erdők területén gyors lefolyású, feltűnő és fokozódó mértékű pusztulás jelentkezett erdei- és feketefenyő-állományokban. Az elpusztult faegyedek április végi első vizsgálatakor a pusztulást közvetlenül kiváltó biotikus okot (rovar, kórokozó) még nem tudtuk azonosítani, de a június közepén végzett mintavételezések alkalmával már sikerült meghatározni az elhalásokat ténylegesen előidéző kórokozót. Az elhalt ágakon tömegesen jelent meg a *Cenangium ferruginosum* (Fr.) apotéciumos gomba, amely közvetlen kiváltója volt a fenyők pusztulásának. A fenyők mellett a lombos fafajokon (kocsánytalan tölgy, cser, juharok, gyertyán) is jelentkezett a szokatlan jellegű hirtelen pusztulás, de itt más tényezők okozták az elhalásokat.

A Mátrafüredi Erdészeti területén észlelt fenyőpusztulás adatai 2012.

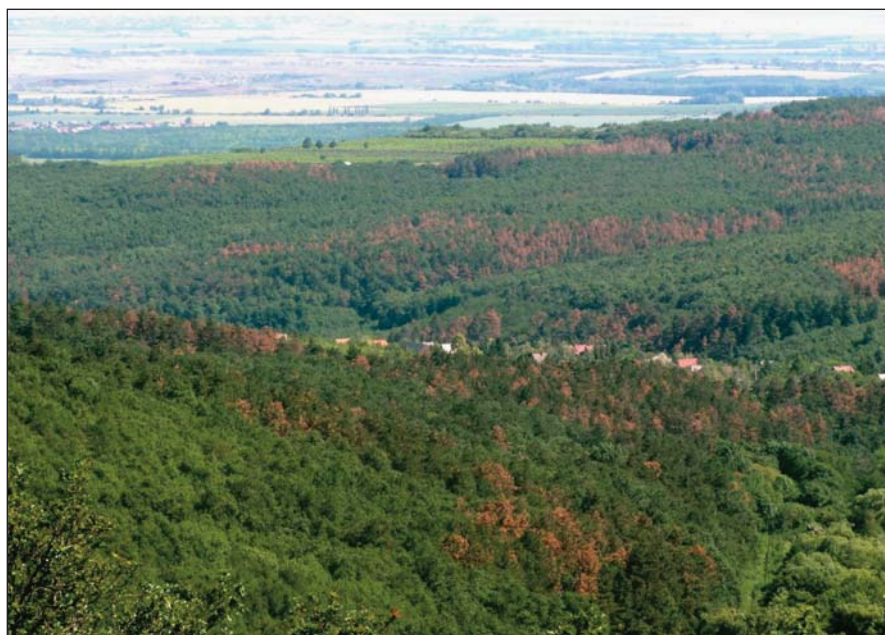
A korábbi évtizedekben már több alkalommal is jelentkezett hasonló jellegű tömeges elhalás a feketefenyő- és erdeifenyő-állományokban. Az első feljegyzés 1946-1948-ból származik a Mecsek, Balaton-felvidék, Veszprémi kopárok, Vértes területén az idősebb állományokban észlelt pusztulásról, de a kiterjedéséről és a kiváltó okokról nincsenek megbízható adataink. A következő ismert pusztulási hullám 1960-1962-ben következett be ismételt a mészköves, dolomitos Dunántúli területeken az idősebb feketefenyő-állományokban. LENGYEL GYÖRGY korabeli vizsgálatai szerint a pusztulást elsődlegesen a *Cenangium ferruginosum* gomba váltotta ki. E mellett megtaláltak számos más kórokozót is, de ezek csak kisebb szerepet játszottak az elhalásokban, ami akkor mintegy 2900 hektárt érintett. LENGYEL a pusztulások elsődleges okának egyértelműen az időjárási anomáliákat jelölte meg. Az őszi, tavaszi szárazság, a hosszú hideg tél, a nagy téli hóingadozás, a hirtelen tavaszi felmelegedés. Mindezek mellett megállapította, hogy az állomány kora és a termőhely gyengesége egyenes arányban volt a pusztulások mértékével.

Később a '80-as évek közepétől kezdődően folyamatosan észleltek kisebb volumenű elhalásokat a feketefenyvesekben, de ennek mértéke nem közelí-

tette a korábbi éveket. A feketefenyők ismételt nagyobb arányú megbetegedése a '90-es évek első felében következett be, akkor mintegy 1500 hektáron észleltek pusztulást. A vizsgálatok szerint újra jelentős szerepet játszott az elhalásokban a *Cenangium ferruginosum* gomba, de e mellett a *Sphaeropsis sapinea* DYKO & SUTTON (*Diplodia pinea*) és más hajtáselhalást okozó gombák is tömegesen fordultak elő a pusztuló állományokban. 1996-1998 során ismét bekövetkezett a Bakony és a Budai-hegység mészkő és dolomit kopárain a feketefenyők tömeges megbetegedése, amit a vizsgálatok szerint megint a *Cenangium ferruginosum* idézett elő.

A pusztulás akkor mintegy 2500 hektárt érintett. A kórokozó legutóbb 2008-2010 között a Mecsek hegység déli területein a Tettye és Pécs városának körzetében lévő idős feketefenyő-állományokban okozott látványos nagyobb visszhangot kiváltó pusztulást.

A *Cenangium ferruginosum* a tömlősgombák *Discomycetes* csoportjába tartozik, jellemzően gyengültségi parazita. Elsősorban *Pinus* fajokon fordul elő, a vékonyabb és vastagabb ágak kérgén jelenik meg, azok teljes elhalását okozva. Egyes vélemények szerint a gomba endofita életmódot folytat, azaz hosszabb ideig is tünetmentesen élhet a gazdanövényben, majd valamely ténye-

¹ Erdészeti Tudományos Intézet, Erdővédelmi Osztály

² EGERERDŐ Zrt. Mátrafüredi erdészeti

ző(k) hatására parazita életmódra tér át, elpusztítva a gazdanövényt. Korábban elsősorban idősebb állományokból írták le, de vizsgálataink során megtaláltuk fiatal és középkorú fákban egyaránt. A gomba által okozott elhalási tünetek rendszerint kora tavasszal jelennek meg. A fertőzött, vékonyabb és vastagabb ágak a koronában elszórtan jelennek meg. Erős fertőzés esetén a teljes korona, majd az egész fa elpusztulhat. Kora nyáron az elhalt ágak kérgén felszínre törnek a gomba 1-2 mm nagyságú, fekete színű termőtestei az *apoteciumok*. A termőtestek csapadék hatására felnyílnak, láthatóvá válik a sárgás-szürke termőréteg, amelyből tömegesen szabadulnak ki a gomba spórái. Az aszkospórák egysejtűek, hialinok, 10-12 x 5-7 µm nagyságúak. A spóraszóródás nedves idő esetén kora nyártól késő őszig történik. Száraz időszakokban a gomba termőtestei bezáródnak, szüneteltetve a spóraszóródást.

A Mátrafüredi Erdészet területén a fenyvesekben jelentkező pusztulás 68 erdőrészletet érintett, összesen mintegy 340 hektáron. A pusztulás mértéke az első felmérések szerint változatos képet mutatott. Egyes erdőrészletekben igen erős fertőzöttség és pusztulás jelentkezett, míg más erdőrészletekben elenyésző volt a fák elhalása, megbetegedése.

Az ERTI Erdővédelmi Osztálya és a Mátrafüredi Erdészet közös munkával felmérte az erdészet területén a pusztulások mértékét, jellegzetességeit, vizsgálva a fertőzések lehetséges okait is. Mivel valamennyi érintett erdőrészlet felmérésére nem volt lehetőségünk, random módon kiválasztottunk az érintett 68 erdőrészletből 25-öt, ami összesen 108 hektárt ölelt fel. Ezekben az erdőrészletekben az összes fenyő egyedet megvizsgáltuk, és egy 4 fokozatú skála szerint minősítettük az állapotukat. A felméréseket május második felében végeztük.

1.	Tünetmentes, egészséges
2.	A korona elhalása kisebb mint 50%
3.	A korona elhalása nagyobb mint 50%
4.	A fa elhalt

A kárfelmérés eredményeként megállapítottuk, hogy a vizsgált fenyvesekben a frissen pusztult fák aránya 9,6%, az erősen károsodott egyedek aránya 20,6%, míg a kisebb mértékben károsodott fák aránya 30,8%. Mindössze a vizsgált fák 38,9%-a volt egészséges, tünetmentes. Az augusztusi felvételek adatai szerint az elhalások további terje-

dése megállt, de az elhalt illetve részben elhalt fák esetében nagy az esélye a különféle másodlagos kórokozók és kártevők (szű és egyéb xilofág rovarok) tömeges fellépésének és a pusztulás további terjedésének.

A pusztulás elsődleges okait vizsgálva úgy tűnik, hogy a korábbi fenyőpusztulásokhoz hasonlóan ismételtlen időjárási anomáliák idézték elő a fenyők kiterjedt elhalását a Mátrában. Véleményünk szerint a 2011-es év szélsőségesen aszályos második fele, illetve az idei év szintén rendkívül száraz időjárása indította el a fenyőpusztulást. A 2010-es rendkívüli, 1000 mm-t meghaladó csapadékkal szemben 2011-ben mindösszesen 402 mm hullott Mátrafüred térségében. 2011 második felében (július-december) a csapadékmennyiség csupán 166 mm volt. Tovább súlyosbítja a helyzetet, hogy a 2012-es év első felében is súlyos csapadékhiány jelentkezett. Januártól május végéig mindössze 148 mm csapadék hullott, de például márciusban egyáltalán nem volt mérhető mennyiségű csapadék. A termőhelyi tényezők, a csapadékhiány valamint az igen erős februári fagyos időszak együtt olyan láncreakciót indított el, amelynek eredményeként leromlási tünetek és súlyos elhalások alakultak ki. A folyamat végső láncszeme a *Cenangium ferruginosum* kórokozó volt.

A károk felmérése mellett, a korábbi évek tapasztalatai alapján a gyakorlat számára is megfogalmaztunk néhány javaslatot a probléma kezelésével kapcsolatosan. Az eddigi tapasztalatok szerint – Balaton-felvidék és Mecsek hegység hasonló jellegű pusztulásai alapján – azok a fenyő egyedek, amelyek 50%-nál nagyobb arányban fertőzöttek illetve a koronájuk ennél nagyobb arányban elhalt, azokat célszerű kivágni, mivel állapotuk nagy valószínűséggel tovább romlik és teljes pusztulásuk várható. A koronák fertőzöttsége változatos képet mutat, ugyanis az egyes koronarészek elhalása esetenként nagyon eltérő jellegű. Egyes fákban a korona csúcsa, míg másokon az egyes oldalágak elhalása a jellemző. Abban az esetben, ha a fertőzés mértéke – az elhalt koronarész aránya – nagyobb, mint 50 %, de ez csak a korona alsó felén jelentkezik és a vezérhajtás, illetve a korona felső harmada egészséges, úgy ezeket az egyedeket javasolt meghagyni az állományban, mert gyógyulásukra még van esély.

Az elhalással érintett, különböző korú fenyők többsége elegyes állományokban található. Ugyancsak az eddigi

gyakorlati tapasztalatok és a fertőzött erdőrészletekben végzett felmérés eredményei azt mutatják, hogy a pusztulással érintett erdőrészletekben a lombos természetes újulat már megjelent vagy rövid időn belül megjelenik. Ennek megfelelően az állomány, a jelenlegi természetes folyamatokat preferáló gazdálkodásnak is megfelel, mivel a nem őshonos fenyők lassú eltűnésével kialakulhat egy vegyes korú és többszintű lombos erdő.

A Balaton-felvidéki és a Bakony hegység egyes területein korábban észlelt hasonló pusztulások vizsgálata során több esetben tapasztaltuk a kórokozó hirtelen eltűnését, illetve visszahúzódását. Ennek okát nem ismerjük, de feltételezhetően a környezeti feltételek változása idézheti elő. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a korábban csak részben fertőzött fák állapota hosszabb ideig is stagnálhat, illetve bizonyos idő után állapotuk javulást is mutathat. Ezért célszerű az állományban maradó fenyők állapotának rendszeres időközönkénti felülvizsgálata. Az esetleges további elhalások mértékének függvényében néhány évente visszatérve a területre ismételtlen el kell távolítani az elhalt, illetve erősen fertőzött fákat. Ezzel az eljárással a pusztulás folyamata megállítható, vagy sebessége jelentősen csökkenthető, ami lehetőséget teremt hosszabb távon a fenyőelegyes állományok fokozatos átalakítására. A fenti javaslatok az idősebb lomelegyes állományokra vonatkoznak. Az elegyetlen fenyőállományokban a pusztulás mértéke szerint kell eljárni, azaz, ha a pusztult fák eltávolítása után a megmaradó fák száma a hatóság által előírt mértéknél alacsonyabb szintre esne, abban az esetben az egész erdőrészletet, vagy egyes részeit célszerű teljes egészében levágni.

Az idei mátrai fenyőpusztulás ismételtlen felhívja a figyelmet arra, hogy környezetünk változásai, elsősorban az átlagtól jelentősen eltérő meleg, száraz időjárási események jelentős hatással vannak és lesznek erdeink egészségi állapotára. A szárazság által kiváltott stressz olyan élettani folyamatokat eredményez, amelynek negatív hatásait már korábban is tapasztaltuk, de a jövőben ezek gyakorisága és intenzitása várhatóan növekedni fog. A változásokra a kutatások intenzív folytatásával kell felkészülni, mivel az aktuális problémákra adandó válaszokat csak a korábban elvégzett kutatásokra alapozva lehet felölősséggel felvállalni.

A Natura 2000 területeket érintő uniós környezetjogi szabályozás hatása a hazai erdőgazdálkodásra, 1. rész

Lapos Tamás – okl. erdőmérnök, jogi szakokleveles környezetvédelmi szakértő

A Natura 2000 erdőkre vonatkozó uniós környezetjogi szabályozás

A hazai erdőgazdálkodási tevékenység szabályozása, így különösen a körzeti erdőtervezés, és a hatósági felügyeleti rendszer ellenőrzése alatt folyó erdészeti munka általánosságban véve megfelelő garanciát jelent arra, hogy az erdőgazdálkodás során a tartamosság követelménye érvényesüljön. Ez a szabályozás évszázadok óta meghatározza erdőgazdálkodásunkat.

Ezen túl azonban már a Riói Földcsúcson felmerült annak az igénye, hogy az erdőgazdálkodással kapcsolatban ennél szélesebb körű, környezetvédelmi indíttatású, a fenntarthatóság fogalmkörébe tartozó elvárásokat érvényesítsenek.

Globális szinten, ENSZ fórumokon azonban mind a mai napig nem sikerült kötelező joghatással bíró egyezményt tető alá hozni az erdők védelmére, az erdőgazdálkodásra vonatkozóan.

Az erdőgazdálkodási ágazat az EU alapszerződésben is „sikeresen” kivédte azt, hogy közös európai politika vonatkozzon rá, azonban a környezetvédelem irányából mégis megjelentek a nemzetközi és uniós szinten is egységes szabályozási az erdőkre vonatkozóan.

Napjainkra pedig nyilvánvalóvá vált, hogy ezeket a környezetvédelmi szabályokat az erdőgazdálkodás területén is betartatják, sőt az erdő rendkívüli biodiverzitására figyelemmel egyre fokozottabban kéri számon. A tagállamok és ezen belül értelemszerűen az erdőgazdálkodók részéről ugyanakkor megjelent az az igény, hogy a „többletteherként” jelentkező környezetvédelmi elvárásokat csak a szükséges legalacsonyabb szinten kéri rajtuk számon.

Az Európai Bizottság feladata ugyanakkor az uniós környezetjogi elvárások magas szintű teljesítésének betartatása, így a környezetvédelmi szabályozás részeként mindenekelőtt az uniós elvárások teljesülését nyomon követő vizsgálatok (hatásvizsgálat, környezeti vizsgálat stb.) bevezetését várja el.

A környezetjogi szabályok között az erdők vonatkozásában elsősorban a **természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, a Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) – továbbiakban: élőhelyirányelv** – határoz meg kiemelten fontos követelményeket. Ezek közül is két fontos szabályozási területtel érdemes részletesen foglalkozni. Egyrészt a Natura 2000 területek kijelölésével, másrészt az élőhelyirányelv 6. cikk (3) bekezdés szerinti hatásvizsgálati kötelezettségre vonatkozó rendelkezések átültetésével és alkalmazásával a körzeti erdőtervezés folyamatában.

Értelemszerűen a Natura 2000 területek kijelölése határozta meg a különböző szintű korlátozások hatásterületét, így elsősorban ez érintette a legérzékenyebben a tagállamokat és közvetlenül az erdőgazdálkodókat.

A kijelölések után közvetlenül az a legfontosabb kérdés, hogy milyen szempontok alapján, milyen korlátozásokat kell teljesíteni az irányelvben foglalt elvárások teljesítése érdekében. Ezeknek a korlátozásoknak a meghatározását, illetve az így kialakult erdőgazdálkodást szabályzó előírásrendszer Natura 2000 elvárásoknak való megfelelését a körzeti erdőtervezés során úgynevezett Natura 2000 hatásvizsgálattal kell biztosítani. Ezzel a hatásvizsgálati folyamattal a következő lapszámban megjelenő írás foglalkozik.

A Natura 2000 területek kijelölésének indokoltságával, mértékével, az ott alkalmazott előírásokkal kapcsolatban felmerülő kérdéseinkre, kétségeinkre mindenekelőtt az Európai Bíróság legfrissebb vonatkozó ítélezési gyakorlatának vizsgálatával kaphatunk választ. Ez az uniós szerv jogosult arra, hogy vitás esetekben értelmezze az uniós joganyag, így az élőhelyvédelmi irányelv rendelkezéseit, vizsgálja azok tagállami szintű teljesítését. A bírósági döntésekből egyértelműen látszik, hogy Európa „boldogabbik” felén is ugyanolyan szigorral érvényesítik az irányelv elvárásait, mint nálunk. Ebből fakadóan véleményem szerint, amíg az EU tagjai vagyunk, okosan tesszük, ha tanulmányozva ezeket a bírósági döntéseket, és a hazai viszonyokat a legmesszebb menőkig szem előtt tartva, ám az uniós jognak megfelelő erdőgazdálkodási gyakorlatot alakítunk ki. Elsősorban azért, hogy a Natura 2000 területekkel kapcsolatban az erdészeti ágazat ne a kötelezettségszegési eljárásokkal hívja fel magára az EU intézmények és az ország vezetőinek, vagy éppen a lakosság figyelmét.

A Natura 2000 területek kijelölése

A Natura 2000 területkijelölések esetében több tagországban volt rá példa, hogy a kijelölések bizottsági határozattal történt jóváhagyását az érintett ingatlan tulajdonosok, esetleg önkormányzatok, vagy a gazdasági tevékenységük szerint érintett gazdasági társaságok megtámadták.

Jellemző, hogy az egységes bírósági ítélezési gyakorlat ebben a kérdésben az elutasítás volt.¹

Nagyon fontos kiemelni, hogy a Bíróság egy döntésében² megállapította: **nem vehetőek figyelembe a kijelölés ügyében a gazdasági kérdések még akkor sem, ha feltételezhető, hogy komoly gazdasági hátrány, így a felperesek földterülete értékének csökkenése lesz a kijelölésről szóló határozat közvetlen következménye.**

Ezt követően az érintett személyek jelezték, hogy amennyiben nem áll módjukban a kijelölések ellen a Bíróság előtt keresetet indítani, akkor lényegében meg-

¹ T-136/04. sz. ügyben – Rasso Freiherr von Cramer-Klett és Rechtlerverband Pfronten kontra az Európai Közösségek Bizottsága, az alpesi biogeográfiai régió közösségi jelentőségű természeti területeinek kijelölése – a Bíróság végzése, 2006. június 22.,

T-150/05. sz. ügyben – Markku Sahlstedt és társai kontra az Európai Közösségek Bizottsága, a boreális biogeográfiai régió közösségi jelentőségű természeti területeit tartalmazó jegyzék elfogadásáról szóló bizottsági határozat megsemmisítése – a Bíróság végzése, 2006. június 22.,

T-137/04. sz. ügyben – Kurt Martin Mayer és társai kontra az Európai Közösségek Bizottsága, az alpesi biogeográfiai régióra vonatkozó közösségi jelentőségű területek jegyzékének elfogadása – a Bíróság végzése, 2006. június 22.

² T-122/05. sz. ügyben hozott végzés 48. pont

fosztják őket az igazságszolgáltatáshoz való jogtól.

A Bíróság erre a kérdésre nagyon érzékenyen reagált, mivel ítéletében³ **résztelenen kifejtette, hogy a tagországok bíróságainak kell a kijelölésekkel kapcsolatban hatékony jogorvoslati lehetőséget biztosítani.**

A Bíróság szerint tehát az élőhely-irányelv végrehajtásával kapcsolatban a konkrét területkijelölések és azokra alapozottan a szükséges intézkedések meghozatala a szubszidaritás elve alapján a tagországokra tartozik, egyúttal azonban a területkijelölésekkel kapcsolatos hatékony jogorvoslatot is ők tudják biztosítani.

Hazánkban azonban mindeddig nem született meg az a jogszabályi környezet, amely egyértelműen biztosítaná a Natura 2000 kijelölésekkel kapcsolatban az érintettek jogorvoslati lehetőségét a nemzeti bíróságok előtt.

Több esetben vita tárgya volt, hogy amennyiben egy Natura 2000 területen valamely okból megszűnt, vagy nem is létezett a kijelölést megalapozó közösségi jelentőségű növény- vagy állatfaj állománya, akkor azt miért kell a Natura 2000 hálózat részeként kezelni a továbbiakban.

A Bíróság több ítéletében is megállapította, hogy az olyan területeken, ahol a védett állat-, vagy növényfaj állománya csökken, nem a kijelölés visszavonása a megoldás, hanem az **aktív védelmi beavatkozás⁴, azaz a Natura 2000 célállapotot kell helyreállítani.**

A kijelölés hazai szabályozása, illetve a végrehajtás fontosabb állomásai

Hazánk európai uniós csatlakozásának előfeltétele volt az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv átültetése a hazai jogrendbe, amelynek megvalósítása érdekében a Natura 2000 hálózatot is ki kellett jelölni. A kötelezettséget elsősorban az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Natura Korm.rendelet) elfogadásával teljesítette az ország, amely jogszabály mellékletei tartalmazták a Bizottság számára elfogadásra javasolt területek jegyzékét.

Az EU Bizottsága 2007. november 13-án a 2008/26/EK számú határozatával a

hazánkat is magába foglaló pannon biogeográfiai régió közösségi jelentőségű természeti területeit tartalmazó jegyzéket elfogadta. E jegyzéket azóta három alkalommal, legutóbb 2011. november 18-án, a 2012/10/EU határozatával módosította a Bizottság.

Tekintettel arra, hogy az irányelvi és hazai jogszabályi követelmények betartása közhatalmi eszközökkel a közigazgatási szervezetrendszer útján történik, és az érintett igazgatási szervek illetékességi területüket csak a közhiteles ingatlan-nyilvántartás alapján tudják megállapítani, az érintett Natura 2000 területek ingatlan-nyilvántartási lehatárolása is szükséges volt. Ennek eredményét az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM-rendeletben hirdette ki a jogalkotó.

A kijelölési eljárás a legtöbb tagországban még folyamatban van, azaz az eddig kijelölésre javasoltakon felül további területek kijelölését követeli a Bizottság. Egy tagország kijelölésre vonatkozó javaslatait csak akkor fogadják el teljes körűnek, ha a Bizottság vezérlő elve szerint a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek fennmaradását biztosító területek a fajok és élőhelyek európai helyzetét megfelelően reprezentálják és az európai szinten meghatározott célkitűzéseket megfelelően szolgálva jelölték ki azokat. A Bizottságnak megvannak azok a tudományos tanácsadó testületei, szakértői, akiknek a véleményére alapozva hozza meg döntéseit.

Eddig a 27 tagországból mindössze 3 tagország esetében fogadta el a Bizottság a Natura 2000 területek kijelölését, legutóbb éppen hazánk esetében. Erről egyelőre az egyetlen hivatalos forrás az Országgyűlés Fenntartható Fejlődés Bizottságának 2011. október 18-án megtartott üléséről készült jegyzőkönyv⁵, amelyben dr. Fazekas Sándor miniszter így számolt be a hazai kijelölések Bizottság által történt elfogadásáról:

„Az érdeklődés homlokterében lévő terület a Natura 2000 hálózat, az ezzel kapcsolatos szabályozás, és az együttélés a Natura 2000 előírásaival. Mi az új tagországok közül elsőként zártuk le a hálózat-kijelölési folyamatot. Az Európai Unió Bizottsága megvizsgálta a magyarországi Natura 2000 hálózat állapotát, a kijelölés elégséges voltát, a kijelölés alaposságát, és megállapították azt, hogy Magyarországon a lefedettség minden jelölőfaj és élőhely tekintetében megfelelő. Új Natura 2000-es terület kijelölését nem írták elő.

Az új tagországok közül elsőként zártuk le így a Natura 2000 kijelölési folyama-

tot, tehát ez egy nagyon jelentős dolog, és az összes tagállam közül harmadikként tudtuk teljes mértékben akkreditáltatni a Natura 2000-et.”

A vizsgált bírósági esetek anyagaiból azonban az derül ki, hogy a Natura 2000 területek kijelölésével, a Natura 2000 területeken folytatható gazdálkodással kapcsolatban nagyon sok tagországban elégtelen tájékoztatást adtak az illetékes hatóságok, nem vonták be kellő mértékben az érintett lakosságot. Véltetően az egyszerűség kedvéért, a tagállamok részéről eljáró közigazgatási szervek szigorúan ahhoz tartották magukat, hogy a kijelölések során csak és kizárólag tudományos ismeretekre alapozva végezték el a kijelöléseket, egyéb szempontokat nem vettek figyelembe. Ez az irányelv betűjéhez szigorúan ragaszkodva akár megfelelő is lehetett volna, azonban hazánkban legalább két fontos dologban mégis hibáztak. Egyrészt a kijelölést végző szervek nem minden esetben rendelkeztek megfelelő minőségű, az irányelvben is megkövetelt tudományos igényű információval, másfelől pedig a legmesszebbmenőkig mellőzték a nyilvánosság bevonását, amely már eleve ellenérzést szült azokban, akiket a kijelölések, illetve az abból fakadó intézkedések korlátoztak valamely tevékenységükben.

Következtetések, javaslatok

- A Natura 2000 területek kijelölése során gazdasági, társadalmi kérdéseket nem vett figyelembe a Bizottság, kizárólag tudományos adatokra alapozott tagállami javaslatokat.

- A Natura 2000 területek hazai kijelölését a Bizottság elfogadta, a kormány ezt jelentős eredményként közölte, így valószínűleg a jelenlegi Natura 2000 terület kijelölésének lényeges mértékű módosítására a jövőben nem lehet számítani, azaz meg kell tanulni ezekkel a Natura 2000 területekkel együtt élni.

- Függetlenül attól, hogy az elfogadott Natura 2000 kijelölések nagyságrendileg nem fognak változni, a kijelölésekkel kapcsolatos jogorvoslatot egyedi esetekben biztosítani kell. Ehhez meg kell teremteni a hazai bíróságok előtti jogorvoslati lehetőséget biztosító jogszabályi környezetet. Erre alapozva a nemzeti bíróságok már eredménnyel kereshetik meg az Európai Bíróságot az egyes, vitatott kijelölések ügyében, és állásfoglalást kérhetnek tőle.

- A Natura 2000 területek kijelölése ügyében az egyes hatósági nyilvántartások (ingatlan-nyilvántartás, MePAR, erdészeti hatósági nyilvántartás) harmonizációját a Natura Korm.rendeletben foglaltak szerint mielőbb el kell végezni.

³ C-362/06. P. számú ügy

⁴ C-418/04. számú ügy

⁵ www.parlament.hu

A zselnicemeggy faanyagának jellemzői

Prof. Dr. Molnár Sándor, Bak Miklós – NymE-FMK, Faanyagtudományi Intézet

Dr. Börcsök Zoltán – NymE-FMK, Innovációs Központ

A szilvafélék alcsaládjába tartozó fajok közül elsősorban a madárcseresznye (*Cerasus avium*) faipari felhasználásának van jelentősége napjainkban. Emellett azonban figyelmet érdemel a hasonlóan esztétikus megjelenésű és tulajdonságú faanyagot szolgáltató zselnicemeggy (*Padus avium*) is. Bár kisebb termete miatt hasznosítása korlátozott, értékes faanyagról lévén szó, nem szabad mellőzni a felhasználását. Az anatómiai és fafizikai tulajdonságok vizsgálatát a NYME FMK Faanyagtudományi Intézet laboratóriumában végeztük el.

A fatest mikroszkópos jellemzői

Fénymikroszkópos metszeteit az 1. ábra mutatja be, míg a pásztázó elektronmikroszkópos felvételeit a 2. ábrán láthatjuk. Elkülönítése a madárcseresznyétől (*Cerasus avium*) alig lehetséges, lényeges különbség azonban, hogy a rostracheidák szinte hiányoznak. A fatest alapállományát vastagfalú libriform rostok adják (45–50%). Az edények te-

rületi részaránya 35–38%, átmérőjük a korai pásztában 70–80, a későiben 30–40 μm . A két pászta között az átmenet fokozatos. Az edények falain spirális vastagodás figyelhető meg, mely tipikusan szélesen tagolt. Az edényáttörés teljes. Az edények állhatnak önállóan, elszórtan az alapszövetben, vagy néhány tagú likacsugárba rendeződve. Az edények esetenként vörösbarna mézgával telítettek. A parenchimasejtekből felépülő bélsugarak mennyiségi részaránya 17%, szabad szemmel is láthatóak a sugármetszeten. A bélsugarak általában 2–4 sejtsor szélesek, de gyakori az egy sejtsor széles bélsugár is, ami jól elválasztja a madárcseresznyétől. Ritkán előfordulhat 5–6 sejtsornál szélesebb bélsugár is. A bélsugarak magassága általában 15–30 sejt. A többsoros bélsugarakban gyakran négyzet alakúak a bélsugársejtek, a madárcseresznyében ritkábbak a négyzet alakú sejtek, inkább megnyúltak. A bélsugársejtek között gyakran találni olyanokat, melyek vékony falúak és nagyon szűk sejtüregek – szemben a többi meggyfélével. A hosszparenchimák részaránya igen alacsony (2–3%), elrendeződésük szórt, apotracheális.

Makroszkópos jellemzők

Makroszkópos elkülönítése a madárcseresznyétől és a többi meggyfajtól nehézkes, elsősorban a kéreg, valamint az élő fa morfológiai jegyei alapján lehetséges. Szíjácsa sárgásfehér, 3–5 cm szé-

les. Gesztje világos vörösesbarna, esetenként zöldesbarna csíkolttsággal. A sugármetszeti csíkos és a húrmetszeti flóderos rajzolat a jól elkülönülő évgyűrűknek és pásztáknak köszönhető. A zöldesbarna árnyalat a korai pászta nagyobb méretű edényeinek a színhatása. Az ún. félig gyűrűslikacsú fajok közé tartozik, mivel a korai pászta közepes nagyságú edényei nem állnak szorosan egymás mellett és nem alkotnak egy jól elkülönülő sávot az évgyűrűben, mint ahogy az megfigyelhető az igazi gyűrűs likacsú fajok nagyobb méretű edényeinél (pl. tölgy, kőris, akác). Keskeny bélsugarai a keresztmetszeten és a húrmetszeten csak nagyítóval láthatók, a sugármetszeten pedig 0,5–1 mm magas bélsugártükrök formájában. A világos, enyhén rózsaszín árnyalatú, finomszövetű fát markáns rajzolata teszi igazán esztétikussá.

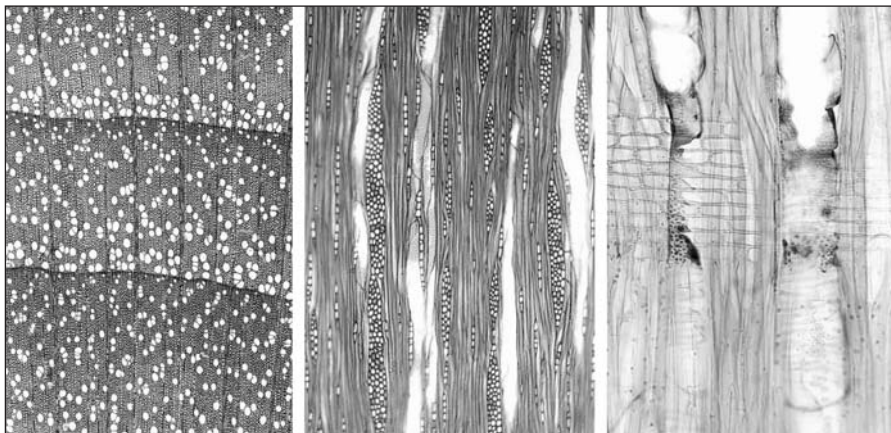
A kéreg sötétszürke, sokáig sima, idősebb korban hosszanti irányban sekélyen repedezteté válik, de vastag héjkéreg nem alakul ki (3. ábra). A hancs megsértve kellemetlen, kesernyészű illatú.

Fahibák, károsodások, tartósság

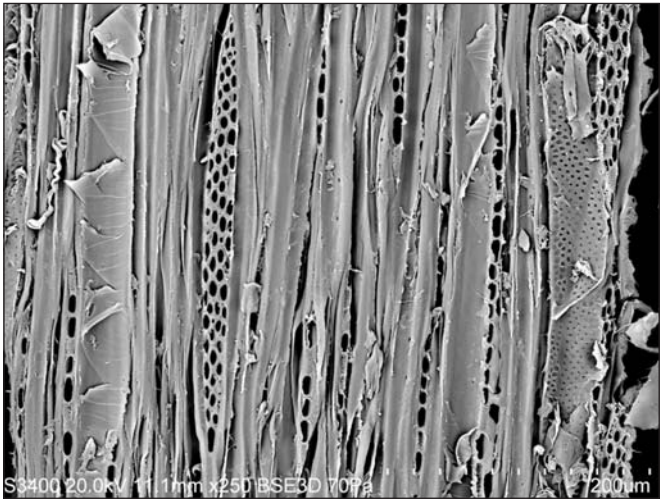
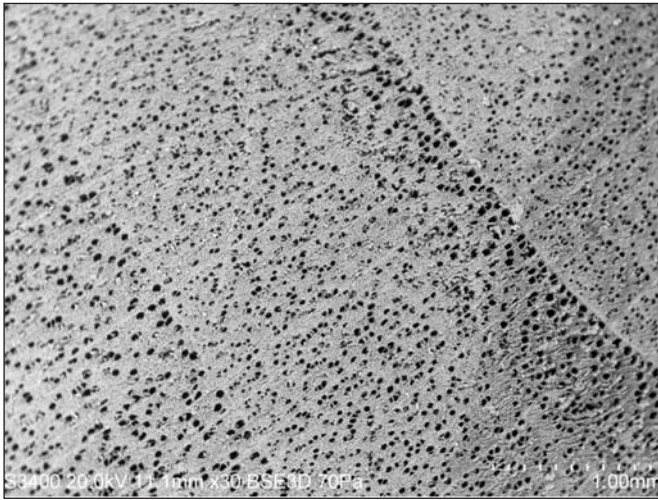
Kedvezően alakul tulajdonságai miatt (gyakori görbeség, kis méret) faipari felhasználása korlátozott. Már az élő fát is könnyen megtámadják a farontó gombák. A kitermelt faanyag nem időjárásálló és fülledékeny. Biztosítani kell a téli kitermelést és ügyelni kell a gyors feldolgozásra, szakszerű tárolásra.

Fizikai és mechanikai tulajdonságok

A zselnicemeggy közepes sűrűségű, ennek megfelelően közepes szilárdságú faanyaggal rendelkezik (1. táblázat). Alaktartóssága közepes, fája vetemedésre hajlamos. Fizikai-mechanikai jellemzői a madárcseresznyétől elmaradnak. Így a sűrűsége és a szilárdsági tulajdonságai mintegy 10%-kal kisebbek. Eltérő tulajdonsága a zselnicemeggynek, hogy a keménysége jelentősen (kb. 40%) elmarad a madárcseresznyétől, és ilyen szempontból a puhafák közé sorolandó.

1. ábra – Kereszt-, húr- és sugármetszet (Schoch et al. 2004)

2. ábra – A zselnicemeggy pásztázó elektronmikroszkópos felvétele, balra keresztmetszet (x30), jobbra húrmetszet (x250)

1. táblázat – A zselnicemeggy és a madárcseresznye fizikai és mechanikai tulajdonságai

Jellemző	Zselnicemeggy (Saját vizsgálat 2012)	Madárcseresznye (Wagenführ 2006)
Sűrűség (kg/m³)		
abszolút szárazon	500-520-600	570
légszárazon (u=12%)	530-550-650	610
frissen döntve	750-850-920	800-900
Zsugorodás (%)		
rostirányú	0,5	0,3-0,4
sugárirányú	4,9	5,0
húrirányú	10,9	8,7
térfogati	15,7	13,5
Szilárdsági értékek (rostokkal párhuzamosan, MPa)		
nyomó	34-38-44	45-55
hajlító	68-78-88	85-110
Ütő-hajlítoszilárdság (J/cm²)	5-9-15	
Keménység (Brinell, MPa)		
oldal	11-16-20	31
bütü	28-39-58	59
Statikus hajlító rugalmassági modulus (MPa)	6800-7700-8900	10200-11000

Megmunkálási sajátosságok
Feldolgozásakor tekintettel kell lenni a faanyag fülledékenységre, gyenge biológiai tartósságára. Kültéri felhasználása nem javasolható. Körültekintő szárításszervezéssel, kíméletes menetek alkalmazásával problémamentesen szárítható. Szárítás előtt le kell kérgezni, és a kezdődő repedéseket S-kapcsolni szükséges. Szárításakor a 80°C feletti hőmérséklet nemcsak a repedések és zsugorodási deformációk miatt veszélyes, hanem a faanyag rendellenes elszíneződésének lehetősége miatt is. Vetemedésre hajlamos, ezért tárolásakor nagy figyelem fordítandó a szakszerű hézaglécezésre.

Könnyen, jó minőségben, méretpontosan fűrészelhető, gyalulható, marható, csiszolható, esztergályozható. Repedésmentesen, könnyen szegezhető,

csavarozható. Ragasztása szintén problémamentes. Lúgokkal való kezelésre a faanyag mahagónihoz hasonló árnyalatot kap. A nedves faanyag acél, réztárgyakkal érintkezve foltosodhat. UV-sugár hatására besötétedik, ezért célszerű UV-védelemről gondoskodni a felületkezelésnél.

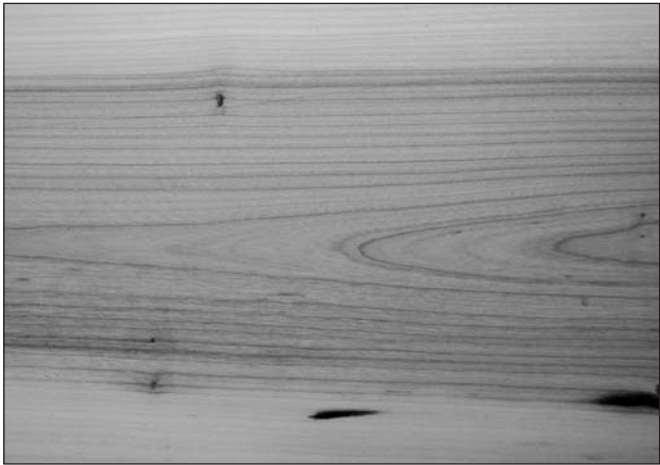
Kedvező tulajdonsága a zselnicének és más meggyeknek is, hogy kiválóan hajlíthatók. Ez összefügg azzal, hogy az alacsonyabb sú-

rúséghez, szilárdsághoz viszonylag nagyobb szívósság kapcsolódik.

Felhasználási területek

Faanyaga a madárcseresznyével közel azonos területeken használható fel, azonban méretbeli korlátai a felhasználási területet is szűkítik. Kisméretű bútorok készítésénél az értékes madárcseresznye kiváltására alkalmas lehet. Készíthetők belőle székek, asztalok, különböző kisbútorok. A belsőépítészetben kiválóan alkalmazható, exkluzív fal- és mennyezetburkolatok, korlátok, reprezentatív lakberendezési elemek kialakítására. Alacsony keménysége miatt könnyen, jól faragható, esztergályozható, így kiterjedten használható dísz tárgyak, különböző fatömegcikkék előállítására, sőt hangszerek (pl. fafűvők) gyártására is.

A felsorolt széleskörű felhasználhatóság is jól érzékelteti, hogy a zselnicemeggy – bizonyos korlátok között alkalmas az értékes madárcseresznye kiváltására – a jelenleginél nagyobb figyelmet érdemelne mind az erdőgazdálkodás, mind a fafeldolgozás részéről.

3. ábra – A zselnicemeggy fája

TAEG szakemberek az Alföldön

Febér Sándor – vezérigazgató-helyettes, NEFAG Zrt.

2012. augusztus 28-án érkeztek a NEFAG Zrt.-hez a Sopron környéki kollégák szakmai tapasztalatcserére. Régen kialakult jó kapcsolat alapozta meg a látogatás és a programok baráti hangulatát. A sok újdonság, érdekesség között, amit az alföldi erdőgazdálkodással kapcsolatban mutatni lehet egy a szinte legtávolabbi erdőgazdaságtól érkező csoportnak, a helyi közjóléti munkát és a szarvasgomba-gyűjtést, -forgalmazást választottuk témául.

A közjóléti tevékenység bázisa Szolnokon, az Erdei Művelődési Ház és Iskola köré szerveződik. Ide érkeztek vendégeink és kaptak tájékoztatást környezeti nevelési tevékenységünkről. *Horváth Ernő*, a Művelődési Ház vezetője bemutatta az Erdei Iskolát és a hozzá kapcsolódó objektumokat. A vadasparkban azt a látványtervet mutatva be, amelyet a hozzánk érkező gyermekek is látni szoktak. Egy elem, a Joci nevű lámával való versenyfutás azonban most elmaradt. A vadasparki program után még az erdei környezetben, 1,2 hektár területen, a zömében akácfaiból kialakított játszótér is megtekintették a résztvevők.

Nagy várakozással indultunk az európai szinten is elismerten az egyik legjobb szarvasgomba termő terület felé a Jászságba. Ennek a különleges erdei mellékterméknek a gyűjtését szerettük volna bemutatni élesben. Segítségre volt *Szakács József* és *Menner Miklós* gyűjtő,

valamint Torda a magyar vizsla és Morti a labrador retriever. A szélsőségesen száraz, aszályos időjárás a gombatermesre is negatív hatással volt, ezért nehéz feladata volt a kutyáknak. A termőtestek nagyon kis méretűre tudtak csak fejlődni, így nehezebb a megtalálásuk is, ehhez jött még egy kis lámpaláz a kutyák részéről. De belelendültek és mindenki kézbe foghatta a természet ezen érdekes „jelenségeit”.

Az összegző beszélgetésekből kiderült, hogy mindkét program újdonságokkal szolgált a Tanulmányi Erdőgazdaság szakemberei számára. Más megközelítésű és célcsoportú a közjóléti tevékenység Sopron környékén, így új és érdekes oldalát ismerhették meg az ál-

lami erdőben nyújtott közjóléti szolgáltatásoknak. Az is kiderült, hogy nagy várakozással és egy kis szkeptikussággal várták a szarvasgomba gyűjtési programot. Az első találásnál, amikor egy kicsi méretű gombát ki is kapart a kutya és nem a fészkében tudta megmutatni a gyűjtő, még fenn állt a gyanúja az imitált gyűjtésnek, de végül mindenkinek egyértelmű lett az éles helyzet, és nagyra értékelték a kutyák és gyűjtők tevékenységét. Különösen akkor lepődtek meg, amikor kérésre Morti ugatásai számával jelezte a jelenlévők számát, valamint a tízes számkörben számtani műveleteket oldott meg hasonlóan.

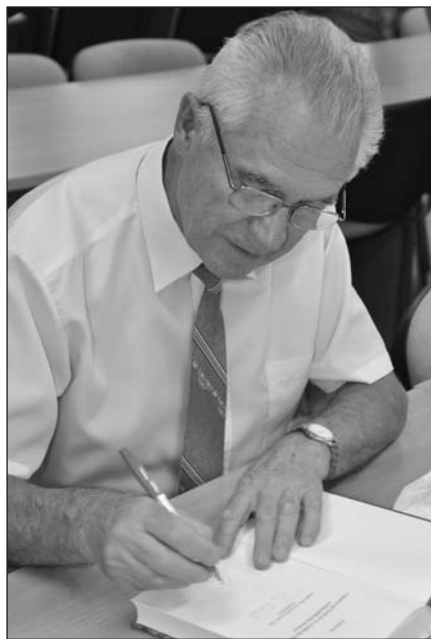
Tartalmas és emlékezetes találkozó volt vendéglátó és vendég számára egyaránt.

A hajdúsági állami erdők története

Az elmúlt hetekben jelent meg *Puskás Pál*: „A Debreceni Erdészet és a hajdúsági állami erdőgazdálkodás története” című könyve. A 616 oldalas könyv képanyaga rendkívül gazdag, az 516 fotó mára mind kor- és szakmatörténeti dokumentum. A vaskos kötetet a szerző családi vállalkozása a debreceni Nagyerdő Kft. adta ki.

Puskás Pál szakmai pályafutása a Bükkben kezdődött, s arlóí fahasználati műszaki vezetőként intett búcsút a hegyvidéknek. A Felső-tiszai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságnál fahasználati előadó, majd műszaki vezető és végül közjóléti ágazatvezető. A Nyírerdő Zrt.-nél a Debreceni Erdészet főerdésze. Közben három évtizeden át oktatja a fakitermelő szakmunkás, faipari gépmunkás és más tanfolyamok népes seregét.

Puskás Pál könyvét dedikálja

Magam Puskás Pali bátyámmal a debreceni Nagyerdő tölgyeseinek felújításánál kerültem szorosabb kapcsolatba. Nagy szimpátiával tekintek rá ma is, mint a tuskózás nélküli makkvetéses erdőfelújítások feltétlen és elkötelezett hívére. Pályája kezdetén kialakult hegyvidéki erdész szemlélete erősítette szakmai hitét. Ő az, aki a helyi viszonyok között szokatlan, az erdő élővilágára nézve kíméletes felújítási módot a gondos végrehajtással a kételkedést kifejező, „nem meggyőző” megítélésből általánosan elfogadottá tette. Nyugdíjba vonulásával sem szakadt el az erdőtől és szeretett szakmájától.

Ennek leglátványosabb megnyilvánu-

lása ez a közel három évi szorgos munkával összegyűjtött dokumentumokból és a térségünk jeles erdész szakembereinek emlékezeiseiből szerkesztett könyv. A debreceni erdészkedés kezdetei mellett a kötet foglalkozik a Hajdúság háborút követő állami erdőgazdálkodásával, szinte teljes részletességgel mutatja be annak többszöri szervezeti átalakulását. Oldalakon áthúzódozó táblázatokban bogarászhatjuk, hogy ki volt a központban, erdőgondnokságon, erdészetnél, fafeldolgozó üzemben és fásító erdészetben az iktató, gondnok, pénztáros, beosztott vagy területvezető erdész, könyvelő, főmérnök, bérszámfejtő, beszerző, revizor, erdőkerülő, igazgató, kovácsmester vagy lovász. Képet kapunk az erdőrendezés és erdőfelügyelet országos és debreceni szervezeti változásairól, valamint személyzetéről. Részletesen taglalja a Debreceni Erdészet, a Bocskaierti Erdőhivatal, a Nagycserei Erdészet, a Bánki Erdészet, a Debreceni Fatelep, a Berettyóújfalui Erdészet, az asztalos üzem, a Debreceni Műszaki Erdészet, a nagyüzemi csemetekertek, a püspökladányi erdészeti kísérletek és erdőgazdálkodás

történetét. Különleges csemege a szakmai és civil szervezeteket, versenyeket és rendezvényeket bemutató fejezet.

A kötet Földi Lajos (Erdőművelés a Debreceni Erdészetnél), Vass Tamás (Az erdőhasználat-fahasználat története a Debreceni Erdészetnél) és Erdős Lajos (Debreceni Erdészet közjóléti tevékenysége) tanulmányaival zárul.

A könyv megvásárolható a Nyírerdő Zrt. Debreceni Erdészeténél vagy közvetlenül a szerzőtől.

Gencsi Zoltán
Debreceni H.Cs.

Könyvtárunk gyarapodásáról

Dr. Szikra Dezső, az Országos Erdészeti Egyesület egykori főtitkára, szerkesztőbizottsági elnöke segítségével – árverés során – a Wagner Károly Erdészeti szakkönyvtár a következő értékes dokumentumokhoz jutott:

– Utasítás az Apáczta Gyaponecz káros erdei rovar megfigyelése és az ellene történő óvó és irtó intézkedések ügyében. Földművelésügyi M. Kir. Ministerium, 1891. (A kiadvány hézagpótló(!), mivel eddig hiányzott könyvállományunkból.)

– Merényi Gyula erdőmérnök levelei a magyar királyi erdőhivataloktól. Az első levelet a Zsarnóczai Erdőhivatal, mint I. osztályú erdőgyakornoknak, 1887. április 18-án, míg a második levelet a Tótsóvári Erdőhivatal, mint erdőmesterek, 1907. augusztus 19-én, vagyis 24 év(!) elteltével címezte, értesítve őt kinevezéséről, illetve fizetésének megállapításáról. (Ritka levéltári érték az ugyanazon személynek, ugyanazon tárgyban közel negyedszázados eltéréssel írott két hivatalos levél.)

– Selmezbányai levelező-lap 1913. január 28-i címezzel, szakestélyt ülő diákok rajzával és „...ergo bibamus!” fel-

irattal. A Joerges Á. özv. és fia nyomda termékét Legányi Gyula erdőmérnök hallgató küldte Mariska nevű testvérenek Egerbe.

– Díszoklevél (aranyoklevél), amelyet a soproni Erdészeti és Faipari egyetem 1963. szeptember 9-én állított ki Pető János erdőmérnöknek, aki a selmezbányai Erdészeti Egyetemen 1913. november 22-én kapott oklevelet.

– Egyesületünk könyvtára **Király Gabriellától**, Tatáról értékes küldeményt kapott, ami az Erdészeti és Faipari Egyetem Tudományos Közleményeinek 1965-1978 közötti egyes számait, valamint az Erdészeti Kutatások 1956-1974 közötti számainak egy részét tartalmazta. Az összesen 26 db erdészeti kutatásokkal foglalkozó periodika közül több is hézagpótló műnek bizonyult az állományba történő besoroláskor.

Ezúton is szeretnénk megköszönni a segítséget és az értékes adományt!

Kérjük tagtársainkat, támogassák továbbra is Egyesületünk, Könyvtárunk ügyét!

Dr. Sárvári János
a könyvtár őre

Erdőszeti Lapoktól – Az Erdőig

Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó – OEE Soproni H. Cs.

Egy kis statisztika

Szaklapunk **1862-64** között **Erdőszeti Lapok** névvel jelent meg **36 füzetben 1256 oldal**on.

Erdőszeti Lapok címmel **1865**-ben került kiadásra **12 füzetben 410 oldal** terjedelemmel.

Erdőszeti és Gazdászati Lapok címet viselt **1866-67**-ben, **24 füzet**e **1164 oldal**t tesz ki.

Erdőszeti Lapok névvel **1868-1950** között szerepelt, **1007 füzet**e **69213 oldal**on jelent meg.

A megjelent **86 évfolyam**ból 8 évfolyama 24-24 füzet, 1 évfolyama 13 füzet, 50 évfolyama 12-12 füzet, 20 évfolyama 11-11 füzet, 4 évfolyama 10-10 füzet, és 1-1 évfolyama 8, 4, illetve 2 füzet, került kiadásra. Ez összesen **1079 füzet**,

A számozott terjedeleme **72.043 oldal**, melyben 1202 oldalnyi hirdetés is szerepel. A külön, római számozással jelölt, illetve számozatlan **hirdetmények** mennyisége **6852 oldal**.

(A hirdetések összesen 8054 oldal tesznek ki!)

A füzetekhez tartozott még **24 darab nagyméretű, kibajtható kimutatás, táblázat, térkép és rajz**, részben színes kiadásban, valamint **10 válasz levelezőlap, 2 reklámanyag** (meghívó és program) és **95 fényképlap**.

A mellékletek pontos mennyisége

nem határozható meg, mert többet nem sikerült megtalálni, bár a tartalomjegyzékekben szerepelnek. Azok a mellékletek, melyek a rövid ismertetésben, az évfolyamok mellékletei között oldalszám nélkül szerepelnek, nem voltak fellelhetők.

A fellelt mellékletek oldalszáma: 3115.

Tartalmi felépítésre vonatkozó megjegyzések

Az 1862-ben indított Szaklapunk első 86 évfolyamának áttekintése után, az alábbiak állapíthatók meg:

– A füzetek nyomdai megjelenése tetszetős, jó minőségű papíron, 160 év távlatából is jól olvasható. A szövegközi és kihajtható ábrák mutatósak, a fotómellékletek jó felbontásúak. (Kivételt képeznek a háborús évek, amikor mind a terjedeleme, mind a papír minősége csökkent, sőt, 1945-1948 között meg sem jelent az újság.)

– Az Erdőszeti Lapokat az előfizetők a tagdíj ellenében ingyen kapták, a szaklapot kísérő mellékletekkel együtt (a közel kétezres taglétszám biztosította a jó minőségű újság előállításának költségeit).

– Az Erdőszeti Lapokra jellemző, hogy, alapítása óta mindig szép, magyaros stílusban fogalmazott írásokat tárt az Olvasók elé. Célja volt a helyes magyar szaknyelv meghonosítása (írás-

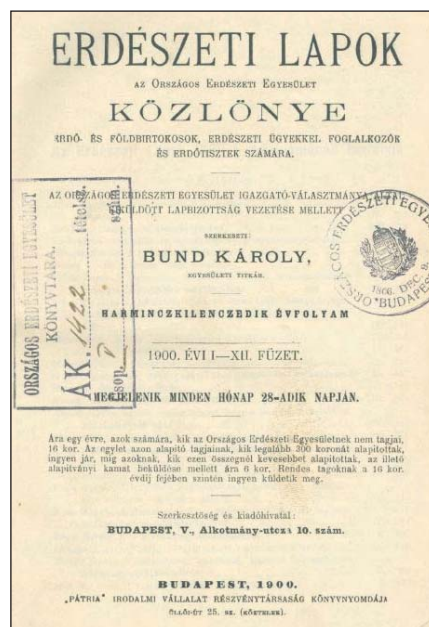
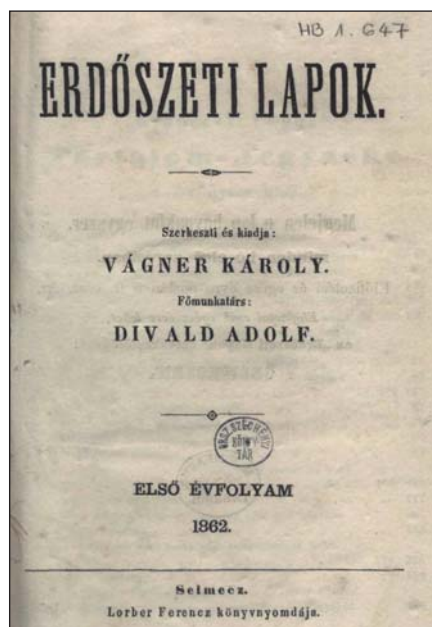
os bizonyíték erre, az a 24 – 1873 és 1890 között – közreadott cikk, amely az erdőszeti műszótár kérdésével és témájával foglalkozott, valamint az 1939-ben mellékletként kiadott Krippel Mór: Adalék a helyes magyar erdőszeti szaknyelvhez, című tanulmány).

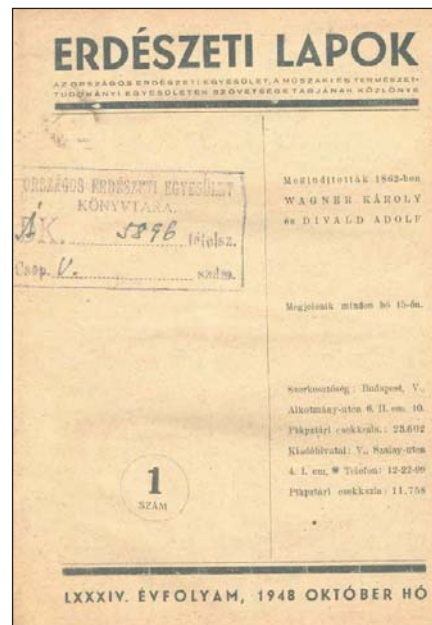
– Mindig törekedett az új tudományos és gyakorlati ismeretek átadására (külföldi tapasztalatok, új módszerek, eszközök, technikák és technológiák bemutatásával) és igyekezett bevonni a széles Szakközönséget, véleményüket kikérve, az egyes döntések előkészítésébe (lásd pl. az új erdőtervényvel kapcsolatos írásokat!). Lehetőséget adott a gyakorlati tapasztalatok közreadására is (pl. a Vidéki levelek rovat íásaiban).

– Mindenkor korrekt tájékoztatást adott az Egyesület tevékenységéről, a tagsággal kapcsolatos ügyekről és a pénzügyi helyzetről (választmányi ülésekről, szakmai gyűlésekről, összejövetelekről szóló jegyzőkönyvek, befizetések és tartozások, valamint a tagnévsor stb. közlésével).

– 1862 és 1930 között (ezután sajnos, csak alkalmanként!), évente közölte az aktuális tagnévsort a befizetésekkel és hátralékokkal egyetemben.

– Szükségesnek tartotta a szakma naprakész tájékoztatását az aktuális előírásokról, szabályzatokról, rendeletekről, törvényekről és törvényekről

Egyesületi közlemények rovat (1864-1949) tudósított az egyesületben folyó munkáról, ismertette az aktuális programokat, tájékoztatott az eseményekről, meghívókat, jelentkezési lapokat, hirdetményeket, felhívásokat tett közzé. stb.

Vadászati cikkek (1869-77 között már megjelentek), ezt követően a *Vadászati szemle* (1878-80), *Vadászati tárcsa* (1881-1907), *Vadászat* (1938-1944) rovat mutatta be a vadászattal kapcsolatos jogszabályokat, a vadászfegyvereket, a vadászható vadfajokat, vadgazdálkodási eredményeket, valamint a vadászattal kapcsolatos színes írásokat stb.

Összegzés

A tanulmány teljes anyaga a www.erdeszetilapok.hu honlapról letölthető.

Az akác elterjedésének történeti vizsgálata a Nyugat-Cserhátban

Zagyvai Bence – mérnök gyakornok, Ipoly Erdő Zrt.

Manapság is vitatott, aktuális téma az akác létjogosultsága, elterjedésének mértéke hazánkban. A jövőbeni teendők tervezéséhez a jelenlegi állapotok vizsgálatán túl szükséges az adott terület múltjának kutatása, elemzése, hiszen a mai viszonyokat az előző korokban született döntések sorozata határozza meg. Magyarországon az akác által leginkább meghódított dombvidéki, középhegységi területek egyike a Cserhát, ezért ez a táj az említett fafaj múltjának kutatására különösen alkalmas színhely. Jelen vizsgálat csak kis szelete a vitatott faj magyarországi honfoglalásának, mely szerteágazó, több száz éves folyamat.

Az akác napjainkban tapasztalható, nagymértékű cserhádi jelenléte több antropogén és természeti tényező kölcsönhatásának eredménye.

Az első fontos tájalkító erő a Cserhátban egykor nagy területeken előforduló vízmosások és kopárok jelenléte és az ezzel összefüggő probléma, amelyet Mocsáry Antal már 1826-ban ismertet Nógrád megyéről szóló monográfiájában: A fátlan hegy-, és domboldali területek eróziója következtében a magasabb térszínek termőrétege a víz által elhordásra került, a domblábi, síksági szántóföldek, rétek pedig a víz által szállított hordalék beiszapolódása miatt használhatatlanná váltak. Ezt a jelenséget „besankolódás”-nak nevezték. Shvoy Miklós 1875-ös megyei monográfiájában konkrét adatokat találunk az említett problémához kapcsolódóan: Az 1872-es művelési ágazati kimutatásban a „haszonvehetetlen” területek – melyek túlnyomó többsége vízmosás – 45 504 katasztrális holdat és 404 négyszögölt tesznek ki, amely 26 186 ha-nak felel meg, és Nógrád megye akkori teljes területének 6 %-át alkotják. A szerző számos települést felsorol (pl. Bodony, Legénd, Romhány, Sente), amelyek esetében különösen nagy területeket érint az említett probléma.

A „nyúzásos üzemmód” szintén fontos tájalkító hatás volt. A kiterjedt kopárokon mesterségesen létrehozott és fenntartott tölgyсарjakat (cserzőerdő) 3 évente levágták, kergüket lehántották,

majd ezt értékesítették. A termőhelyek további leromlását segítette az erdőterületek legeltetése.

Elsősorban a fenti okok hatására, nagy területeken lépett fel erdőszítési igény, melynek fő fafaja az – országban akkor már több helyen állományszerűen telepített – akác volt. Mellette szőlt gyökérzetének jó talajmegkötő képessége, kiváló sarjadása és gyors növekedése. Ezen tulajdonságai különösen alkalmassá tették a vázolt gondok orvoslására.

Ahogy az ország más részein, úgy a Cserhátban is az 1860-70-es évektől beszélnünk a nagyterületű akáctelegek felgyorsulásáról. Az erdőszítések területét közvetve tovább növelte a fő pusztítását 1888-1890 között véghezvivő filoxérvész is, amely a Nógrádban addig meglévő 12 800 kat. hold (~ 7370 ha) szőlőterület majdnem teljes egészét kiirtotta.

A cserhádi akácterjedés itt bemutatott részletes vizsgálatának területi kerete a Nyugati-Cserhát-vidék erdészeti tájrészlet, időbeli határa pedig az elmúlt mintegy 40 év.

A vizsgált terület jelenlegi (2010. év végi) helyzetét jellemző adatok a Nyugati-Cserhát-vidék erdőrészeinek digitális adat- és térképállománya. Az archív erdészeti üzemtervek – amelyek 1948-tól állnak rendelkezésre – a múltbeli állapotot bemutató adatbázisnak tekinthetők.

A Nyugat-Cserhátra vonatkozó egykori akác-térfoglalás leírására az 1965-1972 közötti időszak a legalkalmasabb, mivel a jelenhez képest megfelelően távol esik ahhoz, hogy alapot adjon az összehasonlításra, továbbá összefüggő, értékelhető térkép-, és adatállomány áll rendelkezésre ebből az időintervallumból. Ezen régi dokumentumok és térképek digitalizálása után lehetőség nyílik a múlt és jelen összevetésére.

A vizsgálat alapját tehát a Nyugat-Cserhát jelenlegi (2010-es) helyzetét ábrázoló és az 1965-1972-es korszak analóg forrásainak átalakításával készített, múltbeli állapotot illusztráló térképek adják, melyeken az akácot tartalmazó erdőrészek az idegenhonos faj elegyaránya szerinti színezéssel szemléltetik a területfoglalás elhelyezkedését és mértékét. A két térkép fedésbe

hozható egymással, így lehetőség nyílik arra, hogy megjelenítsük a tájrészletben az akác által újonnan meghódított területeket, továbbá azon térségeket, ahonnan eltűnt a faj, illetve ahol tartósan jelen volt az elmúlt 40 évben. Ily módon a fentebb említett két térkép összeszerkesztéséből egy harmadik nyerhető.

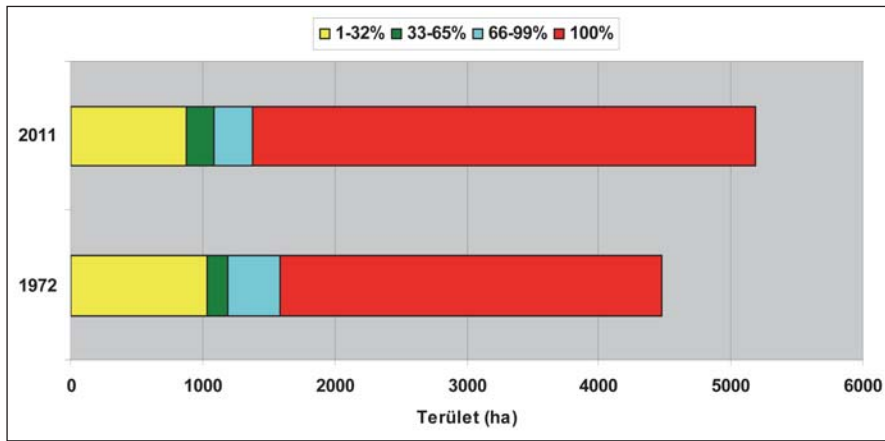
A térképek és az erdőrészek adatai jól mutatják a Nyugat-Cserhátban 1972 óta végbement változásokat.

Az 1. ábra az adventív fajt tartalmazó erdőrészek területét, azok akác-elegyarány szerinti megoszlását és ezek változásait szemlélteti.

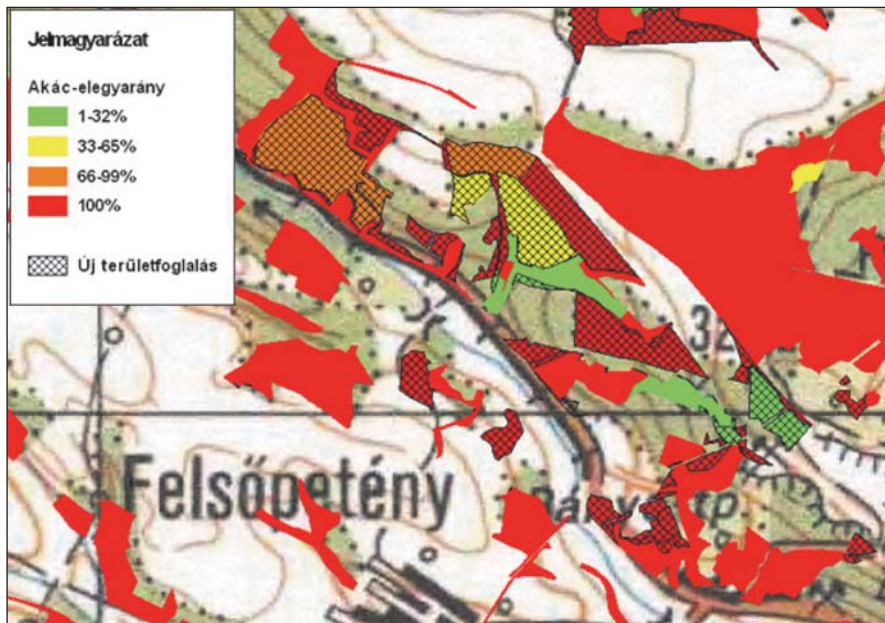
Jelenleg a Nyugat-Cserhátban közel 5200 ha-on találunk akácot, amely az összes erdőterület több mint egyharmadát teszi ki. A vizsgált fafaj az egyes erdőrészekben változó elegyarányban található meg. Az érintett területek túlnyomó többségén az akác elegyetlen állományokat alkot. További jelentős részaránnyal vannak jelen az 1-32%-ban „fertőzött” állományok, amelyek legtöbbször az elegyetlen állományok szomszédságában helyezkednek el, de azoktól elkülönülten is előfordulnak, pl. a Naszály – Nagy-mál-völgyi erdő-tömb szélein.

1972-ben összesen 4500 ha nagyságú területen volt akác az egykori üzemtervek szerint. 40 évvel ezelőtt is az elegyetlen állományok alkották az érintett terület legnagyobb részét. Az összes akácos terület közel egynegyedét tették ki azok az erdőrészek, amelyekben a faj csak kismértékben (1-32%) volt jelen.

Az összes akáccal érintett terület nagysága az elmúlt 40 évben több mint 700 hektárral nőtt, ami a jelenlegi erdővel borított területhez (15 300 ha) viszonyítva számottevőnek mondható. Az elegyarány megoszlásában is változás mutatkozik. Az elegyetlen állományok részesedése az összes akáccal érintett területből a vizsgált időszak alatt 65%-ról 73%-ra emelkedett. Az elegyetlen állományok területének abszolút növekedése 920 ha, ami meghaladja a már említett 700 ha összterület-növekedést, tehát az új (elegyetlen) akácosok telepítésén túl bizonyos erdőrészekben a korábban csak társbélrlőként jelentkező fafaj mos-

1. ábra

2. ábra

tanra egyeduralomra tört. Ezt a tény nemcsak számadatok támasztják alá, hanem térképekkel is bizonyítható. Az újonnan meghódított területek nagy részén elegyetlen állományokat találunk, ami nyilván a telepítések eredménye.

Emellett a faj gyökérsarjakkal történő spontán terjedésének vagyunk szemtanúi, amely főként a már 40 éve is létező akácok környezetében jelentkezik (2. ábra). A faj azonban olyan helyeken – általában utak mentén, feltehetően gépjárművekkel behurcolva – is megjelenik (pl. Naszály déli oldala), ahol akár több kilométeres körzetben nincs anyaállomány.

A Nyugat-Cserhát akácosai a tájra jellemző mozaikosságot mutatva, szétszórva helyezkednek el. A faj leginkább a 40 évvel ezelőtt már meglévő állományok közelében foglalt el új területeket, elsősorban a telepítések következtében. Az akác – térhódítása során – viszonylag jól elkerülte a Nyugat-Cserhát három nagy erdőtömbjét (Naszály–Nagy-málvölgy, szőri tömb, Romhányi-rög) – bár

az említett területek szélein megjelent.

Az erdőtömbök közül 1972-ben a Romhányi-rögöt borító erdő volt a legin-

kább akáccal „terhelt” terület. Ez a megállapítás ma is érvényes. A szegélyeken jelen lévő elegyetlen állományokon túl az őshonos állományok belsejében zárványszerűen elhelyezkedő akácok különösen nagy veszélyt jelentenek az őket körülölelő tölgyesekre (3. ábra).

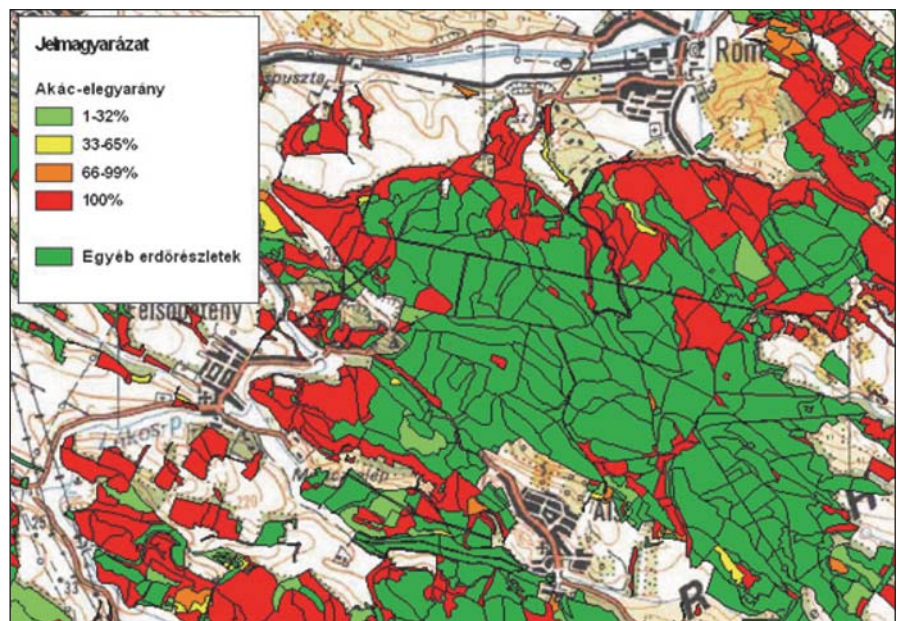
A térképrészleten is látható, szigetszerűen előforduló akácok foltok ilyen környezetben fertőzési gócpontot jelentenek, mivel gyökérsarjaikkal szétterjedve, elvonják a vizet és a tápanyagokat a szomszédos erdőrészekben felnevelni kívánt őshonos fajú csemetéktől.

Az említett probléma orvoslására a cserhádi állami erdőkben gazdálkodó Ipoly Erdő Zrt. illetékes erdészetei (Kelt-Cserhádi, Nyugat-Cserhádi, Váci) vegyszeres kezelést alkalmaznak, illetve akácállomány-átalakítást végeznek.

A magánszektorban ellentétes folyamat: az akácok területének folyamatos növekedése tapasztalható. Az akác állományainak könnyű kezelhetősége és viszonylag gyors jövedelmezősége már 1990 előtt is népszerűvé tette a fafajt, a rendszerváltást követő privatizációs folyamatok azonban újabb lendületet adtak a telepítéseknek, mely – a jelenlegi támogatási rendszer következtében – manapság is töretlen.

Napjainkban a Nyugat-Cserhát elegyetlen akácosainak több mint 60%-ában magán-erdőgazdálkodás folyik. A fennmaradó közel 40% (a közösségi és vegyes tulajdon elhanyagolható) az állam tulajdonában van.

A jövőben – a fenti tendenciák további érvényesülésével – várhatóan növekedni fog a magántulajdonban lévő akácok területe és aránya.

3. ábra

A II. Erdész-ökonómus Találkozó margójára

Az átalakító üzemmód ökonómiai alkalmazásának kérdései, 2. rész

Nagy Imre – ERTI tudományos munkatárs

Néhány észrevétel az előadásokhoz

Csepány Péter (Pilis Parkerdő Zrt., főmérnök); A „Pro Silva” elvekből indultak ki. Leválogatták az alkalmasnak tartott erdőket. Alapjaiban a megfelelő termőhelyű bükkösökben láttak lehetőséget a bevezetésre, valamint a gyenge termőhelyeken (kopárok?) és a város közeli, vagy rekreációs célú erdekben. Ez részben külső kényszer volt, de belső késztetéssel is bírtak. Ma ez még nem akkora tétel, hogy az erdőgazdaságot „felborítsa”, de a jelenlegi nagyobb léptékekkel nem is kívánnak élni. Most a „finomhangolás” ideje van. Sok érdekes gondolatából kiemelkedő a feltartás szorgalmazása, a továbbképzés és a kézben tartott nagyvad-állomány. A száraló gazdálkodás új típusú erdőtervezést, erdőfelügyeletet és fakészlet felvételi módokat is igényel. Ők elindultak ezen az úton, ígéretesnek tűnik a változó átmérőkre alapozó körös próba. Közgazdaságilag náluk még nem kellően átvilágított a tevékenység, de az erdőművelési költségek csökkenése szembetűnő.

Grédics Szilárd (Egererdő Zrt., a Szilvásváradi Erdészet vezetője); Közel 20 éve kezdték el az átalakítást, mintegy 1 000 ha-on. Főleg bükkösökben, általában természetvédelmi és másodlagosan emellett még talajvédelmi rendeltetésekben (meredek terep, begyvidék). Jelentős a turisztikai terhelés is. Közgazdaságilag elemelve a szálalást arra jutottak, hogy változatlan költségek mellett magasabb az árbevétele.

Zanati László (Ipoly Erdő Zrt., a Diósjenői Erdészet vezetője); A Királyréti és a Diósjenői Erdészetnél indultak el. A szokásos motivációkon túl (természetvédelem, turizmus) fontos szempont volt, hogy az egykorú és inkább középkorú tömbök miatt a fakitermelés visszaesett, az erdészet, mint önálló gazdasági egység léte is kérdésessé vált. Úgy érzékelik, hogy a választott szálalás többlethozamot biztosít naturáliában, de a faanyaghoz való jutásnak ~ 15% költség-többlete van.

Kiss József (TAEG Zrt., főmérnök); Erős fenntartások mellett (a több évtizeddel korábbi kísérletek eredményei nem

bízthatóak), részben az új utak keresésének céljából, részben „erős hatósági motivációra” indultak el. Azt Ők is érzékelték, hogy Sopron üdülőövezetének szomszédságában a tarvágásos fahasználat a továbbiakban már nem folytatható (Várás). Számos konkrét, valós gyakorlati problémát ecsetelt (szeder, vadkár, invazív fajok, többletköltségek, a választék összetétel romlása stb.). Számomra a legérdekesebb információ az volt, hogy a visszajelzések alapján a lakosságot (látogatókat) a kisebb léptékű, de folyamatos munka inkább zavarja, pedig magas szintű PR tevékenységet folytatnak (sajtó, helyi TV, táblák, rendezvények). Öröndetes tény, hogy az NYME-EMK bevonásával módszeres monitoringozás indult!

Szi Benedek József (HM Budapest Zrt.); Az átalakítással a közjóléti elvárások mellett az erdőfelújítási problémák és magas költségek miatt kezdtek kísérletezni (gyenge termőhelyek, vadkár). Az eddigi tapasztalataik szerint valamelyest csökken az árbevétele, de csökken az erdőművelési költsége is. A szálalás alapvető feltétele, hogy logisztikailag a korábbi állapotokhoz képest fejlődni kell, a szellemiéből sokkal többet kell befektetni.

Dr. Marosi György (ERTI, ökonómiai osztályvezető); Előadása újszerűnek számít az ökonómiai elemzés. A Márkus-féle egyszerűsített képlet segítségével az átalakítás időtartamára eső közvetlen költségeket és az éves járadékokat hasonlított össze B, CS és Tölgy fafajoknál, ugyanezen fafajok klasszikusnak tekinthető természetes mag felúj-

jítású vágásos üzemmódjával (FVB, FVV). Annak során a választékelosztás várható változását, a fakitermelési és erdőművelési többletköltségeket egyaránt figyelembe vette. A fakészletek tekintetében a szakma által használt fatermelési táblák közepes termőhelyeit vette alapul. Előadásának végső konklúziója az én olvasatomban a következő;

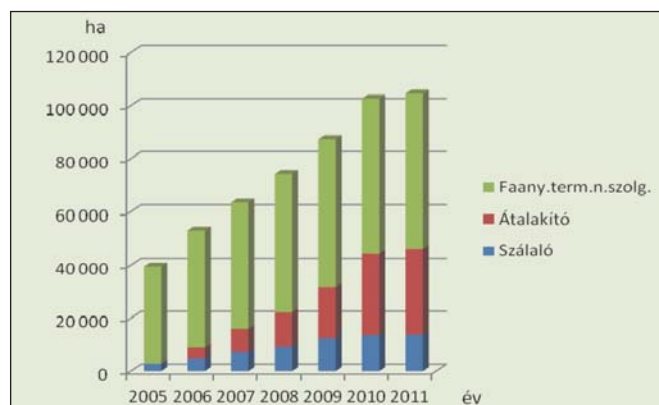
– Ökonómiai értelemben a bükk fafajnál lényeges különbség nincs az átalakító üzemmód átalakítási időtartam alatti és a klasszikus vágásos üzemmód természetes mag felújulásával számított modell között.

– A csertölgy modellje több bizonytalansággal terhelt. Mindenesetre a végső vágáskor a közepes termőhelyeken nem szabad, hogy meghaladjon a 80 évet, tehát az átalakítás során jelentékeny állományrészeket nagyon korosítani nem szabad.

– A tölgyeknél a minőségi értékvesztés feltételezhető, így valamelyes üzemi veszteség keletkezhet az átalakítás időtartama alatt.

1. táblázat

Nyilvántartási év	A folyamatos erdőborítás üzemmódjainak területe (ha)			
	Szálaló	Faany.term. nem szolgáló	Átalakító	Összesen
2005	2 901	36 574	0	39 475
2006	4 956	44 034	4 024	53 014
2007	7 220	47 546	8 780	63 547
2008	9 219	51 762	13 040	74 021
2009	12 576	55 614	19 193	87 382
2010	13 515	58 367	30 768	102 650

1. ábra

Végső következtetése, hogy sem a fakészletben, sem a pénzügyi bozamosokban nem valószínűsíthető gazdasági előny, tehát az átalakító üzemmód bevezetése ökonómiailag nem feltétlenül indokolt. Ezzel együtt véleménye szerint is lehetnek olyan szempontok, ami miatt a bevezetés elkerülhetetlen (természetvédelem, közjólét stb.).

Hová jutottunk el ez idáig?

A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok területének évről évre történő erős emelkedése a vita egyik tárgya. Ma nagyjából mindenki egyetért arról, hogy a három üzemmódnak (szálaló, átalakító és faanyagtermelést nem szolgáló) van létjogosultsága a magyar erdőkben. A kérdés csupán az, hogy:

1. Vajon az új üzemmódok alkalmazásához adottak-e ilyen széles körben a termőhelyi és biológiai feltételek?

2. Indokolt volt-e az állami területeken a kötelező bevezetés?

3. Ha kötelező a bevezetés, akkor szabad-e ilyen ütemben azt véghezvinni?

4. Modellezhető-e ökonómiailag az újfajta erdőgazdálkodás?

5. Miként és főleg milyen célállapot elérését tervezzük?

6. Közgazdaságilag inkább nyereséges, vagy veszteséges van(lesz) az átalakításnak?

7. Vannak-e az erdőtervezésnek és az erdőfelügyeletnek megfelelő módszerei a fakészlet, folyónövedék és felújulás felvételezésére, nyilvántartására – ezek az üzemmódok kézben tartottak, vagy inkább kézben tarthatók-e?

Megpróbálom választ adni a kérdésekre, bár természetesen számos esetben csak benyomásokról, legfeljebb rövid időtartam szakmai tapasztalatról beszélhetünk. Mindenekelőtt vizsgáljuk meg, hogy **hová jutottunk el eddig és milyen ütemben** (valamennyi adat az OEA 2012. május 1. napi állapotából került gyűjtésre és a NÉBIH Erdészeti Igazgatóságától származik, 1.sz. táblázat melléklet).

Megállapítható, hogy impozáns a növekedés, bár a nyitó értékek sem jelentéktelenek, legfeljebb 2010. évig az üzemmód kimutatása nem volt hangsúlyos. A legnagyobb tételű persze a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód, ami részben a fokozottan védett, vagy nagyon frekvencián elhelyezkedésű, leginkább pedig az erdőhatáron található erdőkben került bevezetésre (talajvédelem). Ez inkább a társadalmi és ökológiai környezet tudomásulvétele, mintsem tudatos szemléletváltás, a legtöbb

esetben pedig észszerű kibúvó a mesterségesen fenntartandó erdő indokolatlan többlet költségeinek viseléséből.

Nézzük meg az összefüggéseket a szálaló+átalakító üzemmód és az erdőtervezett erdő-részletek területének viszonylatában is (2. táblázat).

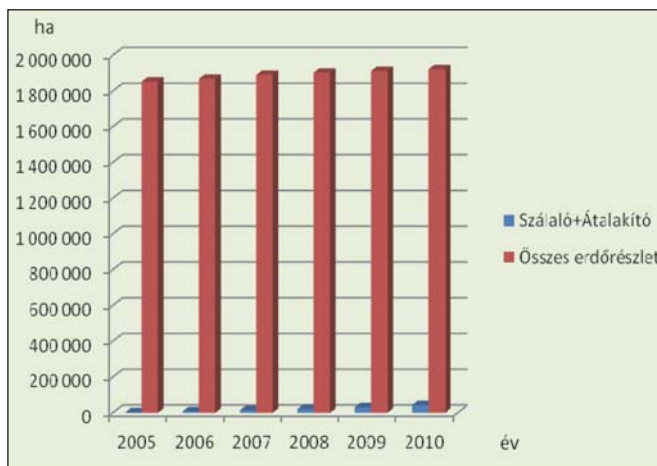
A 2. ábrát szemlélve már jobban érzékelhető, hogy ez a próbálkozás az erdőgazdálkodást nem fogja szerkezetében és alapjaiban megváltoztatni. **A 2005-2010. közötti időszakban a két üzemmód területi részesedése 0,2%-ról mindössze 2,3%-ra nőtt.**

A bemutatott statisztikák szektor semlegesen az összes értéket mutatják ki. Az 1. táblázat mellékletet elemezve is felforrószik azonban a kérdés; **Vajon a magánosok a szálaló+átalakító üzemmódban 2005-2011. között a kiterjedést 506 ha-ról miért növelték 9 021 ha-ra, miközben erre Őket a jogszabály nem is kötelezte?**

A kényszerintézkedés (állami tulajdonon) várható hatása az üzemmódok alakulására már érdekesebb kérdés. Az OEA 2012. évi május 1. napi állapota alapján **a közjóléti és védelmi rendeltetésű, egyúttal a-c természetességi állapotú állami tulajdonú 525 584 ha erdőben az üzemmódok alakulása a 3. táblázatban és a 3. ábrán látható.**

A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokkal kapcsolatos kényszerintézkedések (kötelező bevezetés) nem egy időpontban, hanem folyamatában, az éves körzeti erdőtervezés során valósulnak meg. Az első 10 évben elméletileg évi 2% bővülés szükséges, de mint előbb látható volt, a szakmai elképzelés eleve nagy előnnyel indult (2012-re a 10 év elvárása javarészt már teljesült). A 20%-ot 2020. évre, a 25%-ot 2030. évre és a 33%-ot 2040. évre kell teljesíteni, ha nem változik a jogszabály. Ugyanakkor semmi okunk feltételezni azt, hogy a szálaló+átalakító üzemmód (ezen megy a vita) és a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód arányai, az átalakulás belső szerkezete a

Nyilvántartási év	Üzemmódok és összes erdő (ha)	
	Szálaló + átalakító üzemmód	Összes erdőrésztlet
2005	2 901	1 853 183
2006	8 980	1 869 363
2007	16 000	1 890 866
2008	22 259	1 903 360
2009	31 769	1 912 917
2010	44 283	1 922 108

2. ábra

jövőben megváltozna. Az sem várható, hogy az állami tulajdonon a természeteségi kategória, vagy a rendeltetés lényeges területi változásokon menjen át. A 40-60%-os megoszlásból kiindulva a jövőkép a 4. táblázatban látható.

Egyszerűen, ha nem is bővülne az erdőterület a következő 30 évben, **a kötelezően szálaló+átalakító üzemmódban kezelt erdők az összes erdőrésztletek területéből mindösszesen 3,6% részesedéssel bírnának. A jövőkép sem több, mint egy tisztesítéses tételű kísérlet!** A fenti tételekhez a magánszektor önkéntes vállalással még többlettel hozzájárul(hat).

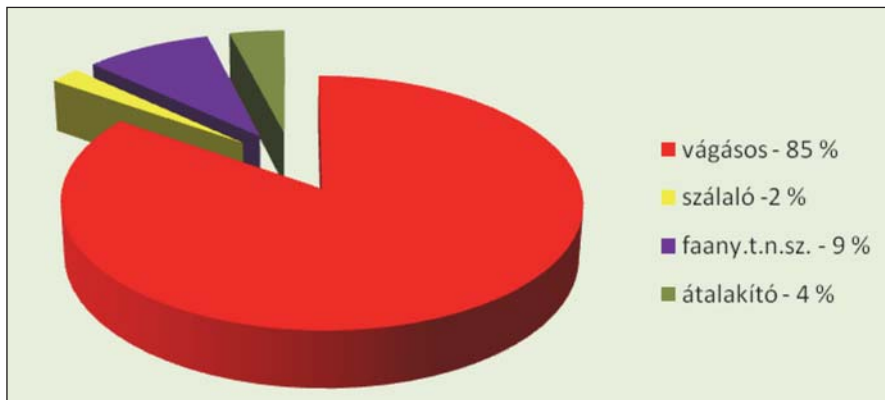
A kérdésekre az általam vélt, gondolt valós válaszok.

Vajon az új üzemmódok alkalmazásához adottak-e ilyen széles körben a termőhelyi és biológiai feltételek?

Ez valószínű, de **nincs bizonyosságunk**. Mindenesetre emberi és szakmai kötelességünk a témakör módszeres kutatása. Ennek egy része lehet a már beállított területeken ma is folyó monitoring, de az ilyen típusú felvételeknek kézzelfogható eredménye a közjövőben nem várható.

Van viszont arra lehetőség, hogy az OEA adatállományának szisztematikus szűrésével (kor és záródás alapján), esetleg az FNM (folyónövedék mérő hálózattal) már meglévő 15 éves adatbázisából egy-egy állománytípusra és a ter-

Vágásos	Szálaló	Átalakító	Szál.+Átal.	Faany.t.n.szolg.	Foly.erdőborítás	Összesen
üzemmódok területe (ha) – 2012. május 1. napi állapot						ha
445 154	11 373	20 971	32 343	48 087	80 430	525 584

3. ábra

mőhely függvényében országos, vagy táji sorokat (*kvázi örökterdő fatermési táblákat*) állítsunk össze. Ezek jó közelítéssel lebonthatók egy-egy állomány időbeni fejlődésére, változására is. Az átalakulás (*átalakítás*) folyamatát, a spontán érvényesülő természeti folyamatokat, álláspontom szerint legalább a következő állománytípusokban vizsgálni kellene (*mindenképpen túl kell lépni a fajfajra alapozó fatermési táblákon*):

Bükkös, Gyertyános (EKL) – bükkös, Gyertyános – kocsányos tölgyes, Gyertyános – kocsánytalan tölgyes, Cseres (EKL) – kocsánytalan tölgyes, Cseres(EKL), Hazai nyáras, Égeres. Mindezt **bárom termőhelyi csoportban** (jó – I.+II.FTO, közepes – III.+IV.FTO és gyenge – V.+VI. FTO).

A fényigényre és a speciális egyéb feltételekre is tekintettel (*pl. minerális talajfelszín*) nem látom indokoltnak, hogy az erdeifenyőt – kivéve, mint a kispárasztai szálalás egyik fajfaját – a folyamatos erdőborítás valamelyik üzemmódjával kezeljük. Természetesen az ültetvények fajfajait, az akácot és a nemesnyárat is kiejthetjük.

Ésszerű lenne a modellezésbe nem csak erdész, hanem külsős (*botanikus, ökológus stb.*) kollégákat is bevonni. Nem feltétlenül csak a saját elképzeléseinket kell és lehet érvényesíteni.

Az ökológiai feltételek között nem feledkezzetünk meg a nagyvadról sem, amely tekintetében viszont ki kell mondanunk, hogy ez a magas létszámú törzsállomány aktív beavatkozás és csökkentés nélkül néhány speciális adottságú és kisebb térség kivételével nem alkalmas a folyamatos erdőborítás üzemmódjainak bevezetésére.

Indokolt volt-e az állami területeken a kötelező bevezetés?

A kötelező előírás előtt ezekben az üzemmódokban már 44 283 ha erdőt kezeltünk. Abból igen jelentős hányadot magánerdőben. A részarány közelít a 2020. évre elvárt kötelező tételhez. Ebből kiindulva az a válaszom, hogy **szakmailag egyáltalán nem volt indokolt a kötelező bevezetés.** Mind az állami, mind a magán szektorban volt (van) annyi újítók, hogy a kényszerintézkedés nélkül nagyjából ugyanoda jutunk (jutottunk) volna, mint azzal. Általános tapasztalatom, hogy – nem függetlenül a történelmi hagyományként is felfogható magyar hozzáállástól – a kötelező feladattal szemben jelentős a szembenállás, különösen a konzervatívnak számító erdész szakmában. A változtatást önként felvállaló kollégákat sok szempont motiválhatta(ja); ez most európai trend, szakmai kihívás, társadalmi nyomás (*különösen a közvéleményt tematizáló civil „zöld szféra”*), üzemben belüli egyenletlen korosztályeloszlás, elviselhetetlen erdőművelési költségek, vagy akár a módszerekbe vetett hit. Sokszor csak a „fához akamak hozzájutni”.

Ne törjünk azonban pácát a jogszabályt előkészítők és természetesen a jogszabályt alkotók felett sem. Utóbbiaknál ez nem is ildomos, mert a törvényt a Parlament hozta. Állami alkalmazottnak állami tulajdonon egy a kötelességük, a kapott „parancsot” végre kell hajtaniuk. Amennyiben viszont igazoltan inkább kára van egy jogszabálynak, mint haszna, úgy annak megváltoztatásához hitelt érdemlően a vélt, vagy valós veszteségeket ki és be kell mutatni, a döntéshozókat megfelelően informálni. Pillanatnyilag úgy látom, hogy sem a pro, sem a kontra érvek – részben a csekély eltelt időszak miatt –

3. táblázat

nem kellően alátámasztottak.

Ismereteim szerint a 2009. évi XXXVII. tv. kisebbségi kormányzás alatt született, ahol mindenképpen szükség volt külső, társadalmi elfogadásra, támogatásra. Gyanítom, hogy mind a tarvágás tilalma, mind a folyamatos erdőborítás üzemmódjainak bevezetése ennek az alkunak a része volt.

Ha kötelező a bevezetés, akkor szabad-e ilyen ütemben azt véghezvinni?

Ez a kérdés nagyjából már feltevése előtt eldőlt. **A mai helyzethez képest 30 év alatt legfeljebb duplázódik az alkalmazás területe.** Én személy szerint inkább választanám azt az utat, miszerint a már nevesített területeken folytatnám a kísérletezést, és újabban nem írnám elő kötelezően az alkalmazást, úgyis és önként még várható bővülés. **Az önkéntesség mellett fontos az óvatosság elvének alkalmazása is!**

Különösen megfontolandó, hogy ma és mereven értelmezve, valamennyi erdőtervezési körzet állami tulajdonára külön-külön is kötelező a megcélzott hányad elérése. Egy-egy nagyobb állami tulajdonú erdőgazdaság akár 5-6 erdőtervezési körzetbe is beleesik. Helyenként jobbakké körülmények, egyszerűbb, olcsóbb és biztosabb az új üzemmódok alkalmazása. Ott a gazdálkodó döntése alapján gyorsulhat a tempó, de akkor szabadon döntsön arról, hogy melyik tájegységeiben és állományaiban nem kíván élni a lehetőséggel, avagy esetleg nem kíván kockáztatni. Erre módot kellene adni!

Modellezhető-e ökonomiailag az újfajta erdőgazdálkodás?

Matematikailag minden modellezhető. Jó lenne persze, hogy egy nyelvet beszéljünk – egységesítsük a módszertant. Az erdészeti ökonomia számos kérdésében pont olyan vita van, mint a fatermesztési irányelvekben.

A modellezés során választhatjuk az éves járadékok, de akár a termelés belső kamatlábainak összehasonlítását.

Elképzelhető, hogy **nem állomány (pláne fajfaj)** szintjén, hanem **az üzemi méretében kell gondolkoznunk.** Egy meghatározóan közép korosztályokat felölelő erdőtömbben az átalakító üzemmód alkalmazása üzemi méretben és az átalakítás ideje alatt lehet pozitív kicsengésű, mert előrehozza a véghasználatok egy részét (*főképp mennyiségi fatermesztés*).

4. táblázat

Év	Szállaló	Átalakító	Szállaló+ Átalakító	Faanyag termelést nem szolgáló	Ö. folyamatos erdőborítás üzemmódjai		Összes vizsgált a-c term., közjóléti és védelmi államban
	ha	ha	ha	ha	ha	%	ha
2012.	11 373	20 971	32 344	48 057	80 401	15,3	525 584
2020. elvárt	14 869	27 418	42 287	62 830	105 117	20,0	525 584
2030. elvárt	18 586	34 272	52 858	78 538	131 396	25,0	525 584
2040. elvárt	24 534	45 239	69 773	103 670	173 443	33,0	525 584

tési célnál). Időskori bevezetésekor viszont túlzottan korosítók, így várható a veszteség megjelenése.

Az erdészeti hozamszámítások jellegéből következően (*nagyon hosszú termelési ciklus*) a végeredményre a kamatlábnak és az időtartamoknak nagyon nagy, ha nem a legnagyobb ráhatása van. Eredményjavító lehet, ha az átalakítást nem egy lépésben folytonosan, tehát merev sablon mentén, hanem legalább két vágászakaszban végezzük, így a szakmailag felesleges és negatív hozamú, az állományrészeket érintő túlkorosítást elkerülhetjük.

Mindenesetre bármelyik metódust választjuk:

- **A fatermesztési és ökonómiai modelleknek szakmai konszenzuson kell alapulnia.**

- **Az ökonómiai modelleknek a fatermesztési modelleken kell alapulnia.**

- **Teljes körűen kell elemezni (valamennyi kombinációt).**

- **Valamennyi feltételezhető jövőképet vizsgálni kell (pozitív és negatív szélsőség).**

- **Az üzemirányítási költségeket is figyelembe kell venni.**

- **Az elemzések nem alakulhatnak prekonceptiókon.**

- **A végeredmények tekintetében kötelezően meg kell jeleníteni a bi-babatórokat, az elemzés megbízhatóságát.**

- **A kapott eredményeket pedig széles körben kommunikálni kell!**

A fentiek megvalósulásához teljes körű szakmai összefogás szükséges, mert az input adatok valóságát csak az garantálja.

Miként és főleg milyen célállapot elérését tervezzük?

Ezzel még tartozik a szakma. Mindenekelőtt a **célállapotokat és rendeltetéseket kellene megadnunk, összehangolnunk** (az átalakítás időtartamától függetlenül).

Az pedig egyaránt lehet a borítottság „olcsó” fenntartása (*gazdasági kiűsző*

alatti erdők), tájfenntartás (*közjóléti erdők*), a biodiverzitás megőrzése (*természetvédelmi célú erdők*), a mennyiségi faanyagtermesztés (*kvázi tűzifa erdők*) és talán legkevésbé a minőségi faanyagtermesztés.

Az átalakítás mikéntjére sok módszer létezik (*legalábbis elméletben*). Alapjában a „Pro Silva” elvek érvényesítése javítja az átalakítás esélyeit, de azok alkalmazása sem kizárólagos megoldás, garantált siker. Néhány ökol szabály is van, pl. a TKGY korfokban még az átlagos korszaki folyónövedék alatt, NFGY korfokban afelett kell vágni, hogy a célállapothoz közelítsünk. Biztos, hogy figyelni kell a felújulást és indokolt esetben közbe kell avatkozni (*vadkár, invazívok betelepődése*).

Azt azonban ki kell jelentenünk, hogy egyszerű, sablonos módszerek garantált végeredményekkel nincsenek. Pillanatnyi állapotok alapján és helyben kell dönteni, a folytatás tekintetében pedig bízni az utódokban!

A **célállapotoknál nevesítenünk kell;** a termelési célt, a fafaj és korosztály összetételt, a célát-mérőt, a korcsoportonkénti átlagos élőfakészletet, folyónövedéket és az átlagos forda idejét, továbbá az erdőművelési és fahasználati beavatkozások módját, idejét, erélyét.

Közgazdaságilag inkább nyeresége, vagy vesztesége van(lesz) az átalakításnak?

Ezt ma még nem tudjuk. Ki-kí saját szája íze szerint és pillanatnyi, legfeljebb rövid időtartamú tapasztalata alapján vélelmez, foglal állást így, vagy úgy.

Gazdasági cél lehet a növekvő, vagy legalább szinten tartott hozam, ami megvalósulhat akár a javuló naturáliák (*mennyiség, minőség, választék-összetétel, stb.*), de a költségsökkentés révén is.

Az is eredménynek tekinthető, ha az új üzemmódok alkalmazása mellett a veszteségek csak szerények, de az ilyen erdők egyéb, ma még nem mért teljesítménye (*közjólét, turizmus, tájkép stb.*) **javul, bővül.**

A veszteségeket, az árat, a társadalom felé viszont kommunikálni kell! 80 000 ha erdőn évi 3 000 Ft/ha járadékvesztés 240 millió Ft/év. Amennyiben ez a „munkabéke ára”, úgy azt kell mondanom, hogy PR költségnek olcsó.

A nagyobb veszélyt nem a működő és sikeres átalakítás többletköltségeiben, hanem abban látom, hogy bármi áron és mindenütt, tehát a megfelelő ökológiai adottságokkal nem rendelkező területeken is erőltetjük a beveze-

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A DUNAKER Kft. pályázatot hirdet a MAGYAR TERMÉK NAGYDÍJ kitüntető címet elnyert PUMI játszótéri termékcsalád fejlesztésére, új eszközökkel való bővítésére az alábbi témákban:

1. Elmés játékok – játékos elméktől
2. Kompozíciók, fafaragások, faragványok, stb.
3. Térplasztika, közösségi terek berendezései
4. Szabadtéri parkbútorok, utcai bútorok
5. Mesealakok – mesés alakzatok
6. Állatok, növények stilizált megjelenítése, fából történő kifaragása
7. Portálok, kapuk, kapuzatok fából
8. PUMI: a pumikutya alakjának sokszorosítható megfaragása. Teljes alak vagy dombormű, féldombormű.

A pályázati felhívás teljes szövege a **www.pumijatek.hu** oldalon érhető el.

A pályázatok beérkezésének határideje **2013. január 11.**

Eredményhirdetés: **2013. január hónap**

A pályázatokat postai úton kérjük eljuttatni a következő címre:

**DUNAKER Kft.
7570 Barcs, Pf.: 57**

tést. Ennek következménye számos esetben nem kisebb hozamú, hanem leromlott, úgynevezett rontott erdő lehet!

Vannak-e az erdőtervezésnek és az erdőfelügyeletnek megfelelő módszerei a fakészlet, folyónövedék és felújulás felvételezésére, nyilvánartására – ezek az üzemmódok közben tartottak, vagy inkább közben tarthatók-e?

Erre a kérdésre válaszom a batározott igen! Máris számos gazdálkodó felmérte, felmérte a nyitóállapotot és a folyamatok közbeni állapotot. Az EVH, az FNM módszertana jó alapot szolgáltat. **Ígéretesnek tűnik a koncentrikus körös próba, ami újulat felvétellel kiegészítve választ ad a legtöbb kérdésre.**

Emlékeim szerint a XIX. század derekán Bajorországban azért tiltották be a kisparaszti számlalást, mert annak ürügyén kizsarlották az erdőt, túlhasználták. A vágásos, főleg tarvágásos gazdálkodás elvárt paramétereit könnyebben meghatározhatták, ellenőrizhették.

A fő kérdés tehát az, hogy az ilyen szintig leépített erdészeti igazgatás ura marad-e a helyzetnek?

Sajnálatosan azt kell mondanom, hogy nagyon komoly gazdálkodói együttműködés nélkül – amelynek része a valós adatok felvételének megfinanszírozása és önkéntes átadása – **nem.**

Az Evt. módosítására már csak ezért is szükség van, mert vagy az igazgatás feladatait kell csökkenteni, vagy a kapacitásait növelni *(ennek nem látok realitását)*, vagy legalább a hangsúlyokat átirányítani a fontos területekre, mint pl. a folyamatos erdőborítás.

Változtatás nélkül a jelenlegi igazgatási rendszer szakmailag összeomlik. Nincs mit kezdeni fiktív adattárral, nem méréseken alapuló fakészletekkel és a szakmai ellenőrzés hiányából következően nem észlelt, nem leírt durva eltérésekkel.

Zárásként el kívánom mondani: **óvnam a szakmát attól, hogy ezt az útkeresést, az átalakító és számláló üzemmód bevezetését a fenyvesítéshez, vagy nyárfaprogramhoz hasonlító divatiránynak nevezze.** Azok ugyanis pontosan a természettel szembe menve feszítették a kereteket *(kerestük a batárokat, ameddig elmebetünk)*, részben (szakmai?) politikai döntések voltak. Az egyik előadó Kolléga idézett, bár általánosságban, engem nem megnevezve; „Amennyiben nem sikerül az átalakítás, a vágásos üzem-

módhoz és főképp tarvágást követő mesterséges felújításokhoz igen könnyű visszatérni. Letakarítjuk ami sikertelen és beültetjük a területeket. Akkor még csak ugyanott vagyunk, mint most. A már levágott és sikeresen felújított vágásos erdőből azonban nincs lehetőség elindulni a másik irányba.” Ezt is válassza! A kor technikai szintjén nem gond leromlott erdőterületet rendbe tenni és a már „jól bevált” vágásos üzemmódban elindítani. Ne legyenek illúzióink! Lesznek tönkrement területek és ott a vázolt megoldással élni is kell.

Egy kézzelfogható eredménye másris van az eddigi próbálkozásoknak, az erdész szakma presztízse az elmúlt három évben, legalábbis a sajtóban, nőtt. Megítélésünk ja-

vult, az erdész=tarvágás összefüggés, mint szitokszó elbahlányult.

Köszönetnyilvánítás:

Köszönetemet fejezem ki a NÉBIH Erdészeti Igazgatóságának a soron kívüli és azonnali, országos kiterjedésű adat-szolgáltatásért.

Felhasznált irodalom:

- Erdővagyon, erdő- és fagazdálkodás Magyarországon, Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság, Budapest, 2011.
- Erdésztechnikusok és erdészeti szakmunkások munkaügyi adatai 1970-2010. között, Andrési D. – Horváth S., Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet(EVGI), Sopron, 2011.

A szentpéterföldi vadászház

Az OEE és a vadászok számos rendezvénye zajlott a zalai dombok közt megbúvó, gyönyörű környezetben lévő szentpéterföldi vadászház előtti tisztáson. A vadászház és környéke a Zalaerdő Zrt. kezelésében van. Ilyen műemlék jellegű, tájba illő, erdeifenyőből készült, hangulatos boronafalú favázas épületet már nemigen találunk az országban. Gemenc-Keselyűsön van egy hasonló, mely csapos illesztéssel, feketefenyőből készült és a Gemenc élővilágát bemutató kiállítást láthatjuk benne.

A szentpéterföldi vadászház eredetéről több egymásnak ellentmondó történet kering írott és íratlan formában. Az egyik szerint a vadászház eredetileg kiállítási pavilonnak készült az 1910-es bécsi vadászati kiállításra s onnét került Zalába. Mások szerint, 1926-ban József főherceg hozatta Szentpéterföldre. A hivatalosan írott változat, hogy „eredetileg kiállítási pavilon céljára épült a 20-as évek első felében, a híres-neves soproni iparos és kereskedő kiállítások egyike alkalmából. Innen került Eszterházra a hercegi család ottani birtokára.” (Dr. Baráth László). Ez már közelebb áll a valósághoz.

A kis faház ugyanis unikális műemlék, építéstörténeti kuriózum. A va-

dászházról megmaradt dokumentumokat vizsgálva az alábbi megállapításra juthatunk. A házat Esterházy Pál herceg rendelte meg az 1925. évi soproni mezőgazdasági és ipari kiállításra. A tervező id. Dr. Kotsis Iván Ybl-díjas magyar építész, építéstörténész, a műszaki tudományok doktora volt. Az épület tervei Dr. Kotsis Endre (testvére) építész közreműködésével készültek.

Az épület eszerint az országos és nemzetközi hírű építész testvérek közös munkája. Kotsis Iván munkásságának ismertetésekor külön említik az ízléses, hangulatos faházat. Zalaegerszegi kötődését is megemlíthetjük, hiszen ő tervezte a kvartélyház bővítését és a neobarokk stílusban épült Ferences Templomot, melynek felépítését Pehm József – a későbbi Mindszenty József – szerezte meg. (MÉ. 1926). Zalaegerszeg a műemlékei ismertetésekor, mindig megemlíti Kotsis Iván nevét.

A tervező Kotsis Ivánról meg kell említeni, hogy róla nevezték el az építészek egyik legjelentősebb kitüntetését.

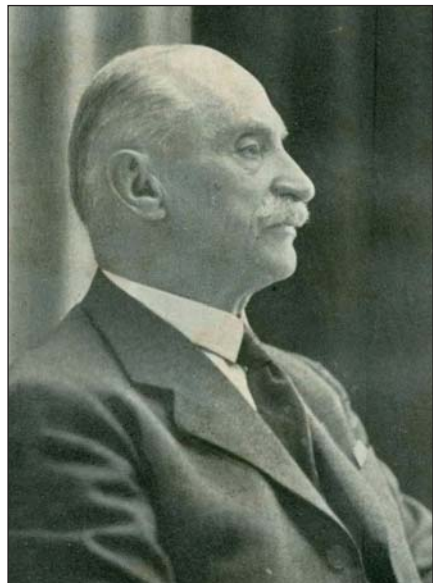
Tehát nem a húszas évek elején és nem 1924-ben került a jelenlegi helyére, hanem 1925 után. József főherceg vadászatai tették emlékezetessé a házat, melyről sokan megemlékeztek. A vadászház dísztermének fenyőburkolatán tussal írva láthatjuk az elejtett trófeák adatait.

Elmondhatjuk, hogy a szentpéterföldi vadászház nemcsak a vadászok emlékhelye, hanem egy jelentős építészeti műemlék is egyben. Megérdemelné, hogy a neves építész Kotsis Ivánt is megemlétsük az épület falán.

Szakács László

Kaán Károly élete és munkássága a Magyar Örökség része lett

Dr. Sárvári János – a könyvtár őre

A Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében, 2012. szeptember 22-én került sor a Magyar Örökség díjátadó ünnepségre. Az évente négy alkalommal megtartott ünnepségek során eddig közel 500 díjazott került be az „Aranykönyvbe”. A mostani ciklusban mintegy ezer, főként civil kezdeményezésre benyújtott javaslat közül a Bírálóbizottság első körben harmincra szűkítette a jelöltek számát, majd közülük választották ki, érett megfontolás után, a hét díjazottat – név szerint:

- A 100 éve alapított Fővárosi Énekkart,
- Hetényi Varga Károly kutató tényfeltáró és adatközlő munkásságát,

– A Hazajáró honismereti televíziós műsort,

– Lukács János történetírói munkásságát,

– **Kaán Károly erdészeti és természetvédő munkásságát**

– Bellusi Baross László búzanemesítői tevékenységét és

– Venczel József erdélyi társadalomkutató munkásságát.

A zsűfóligáig megtelt teremben Kaán Károly ajánlását Dr. Fekete György, a Bírálóbizottság alelnöke tette meg, majd **Keszthelyi István** erdőmérnök, nyugalmazott főosztályvezető, laudátor ismertette a jelölt méltatását. Korabeli képekkel, archív anyagokkal gazdagon illusztrált előadásában elmondta, az életrajzi adatok ismertetésén túl, hogy miben rejlett Kaán Károly korszakos jelentősége. Természetvédelmi kormánybiztosként, irányításával 1241 védendő természeti érték került felterjesztésre 1914-ben, Nagy Magyarországon területén és ezzel, illetve a témában megjelent meghatározó jelentőségű műveivel lerakta a honi természetvédelem alapjait. Trianon után, felismerve a kialakult faínség várható következményeit, „Erdőt az Alföldre” címmel alföldfásítási programot hirdetett. Ennek keretében 1937-ig 41 ezer hold erdőt és 26 ezer kilométernyi fásort telepítettek. Jogalkotói tevékenysége is elévülhetetlen, hiszen – számos jogszabály mellett – nevéhez kötődik az 1935-ös erdőkről és a természet vé-

delméről szóló törvény, ami mérföldkövet jelentett, mind erdészeti, mind természetvédelmi vonatkozásban. Éppen ezért az erdészek is, a természetvédők is szakterületük kimagasló alakjának tekintik Kaán Károlyt és tisztelettel őrzik emlékét és eszméit.

A Magyar Örökség oklevelet és az ezzel járó aranyjelvényt **Farkas Dániel**, Kaán Károly dédunokája, **Farkas Kinga**, Kaán Károly ükunokája és **Prof. Dr. Náhlik András** a Nyugatmagyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának dékánja vette át. **Ezzel Kaán Károly erdészeti és természetvédő munkássága a magyar örökség részévé vált, nevét az Aranykönyv örözi.** Az ünnepségen részt vettek Kaán

Károly hozzátartozói, tisztelői is. Szülőföldjét **Rosta Gyula**, a Zalaerdő Zrt. vezérigazgatója képviselte.

Szomorú aktualitást adott az ünnepségnek, hogy **Farkas Lajos** okleveles gépészmérnök, Kaán Károly unokájának férje, a Kaán hagyaték lelkes gondozója, akinek ösztönzésére öt évvel ezelőtt együtt készítettük el az Országos Erdészeti Egyesület, nagy elődünk születésének 140. évfordulójára rendezett a vándorkiállítását, már nincs közöttünk. Életének 93. évében, 2012. szeptember 13-án elhunyt. A vándorkiállítás tablójának digitalizált teljes anyagát – az eseményekhez is kapcsolódva – szeretnénk feltenni Egyesületünk honlapjára.

Az ünnepségről hazafelé menet a Kaán Károly életművének méltatását megelőzően elhangzott vers részlete visszhangzott bennünk:

„Fákat is ültettek oda ...

Erdőt, ahol fa nem volt soha.”

STIHL Országos Fakitermelő Verseny

Szeptember 22-én Szigetszentmiklóson, a Hortus Hungaricus Kertészeti Szakkiállítás többnapos programsorozatához kapcsolódva rendezték meg a **XI. STIHL Országos Fakitermelő Bajnokságot**. A „virágexpónak” is nevezett kiállításnak színes és érdekes ellentéte volt a dübörgő láncfűrészek és csattogó hasítófejszék férfiasan kemény világa.

A kora délelőtt kezdődő fordulók során a harminchat benevezett fakitermelő csapat, az ún. főversenyszámokban és a szerelésben mérte össze tudását, gyorsaságát és koncentráció képességét.

A mindennapi munkát szimuláló speciális számokban – kombinált (precíziós) darabolás, gallyazás, választékolás, darabolás, hasítás és sarangolás – a négy-négy fős csapatok meghatározott rendben összeállított pályán küzdöttek meg a feladat adta szakmai nehézségekkel és a pontozó bírók kezében kíméletlenül ketyegő stopperórákkal.

A csapatoknak a lehető leghamarabb kellett elvégezni az egymás utáni sorrendben következő fakitermelési feladatokat a precizitás és a biztonság maximális betartásával, hiszen az elkövetett hibákért büntetőpontokat osztottak ki a szigorú szakmai ítések. A baleset megelőzés és a munkabiztonság mindenekfelett szellemében, az országos bajnokságot rendező és lebonyolító **STIHL Hungária Kft.** ingyenesen biztosította az induló csapatok számára szükséges munkavédelmi

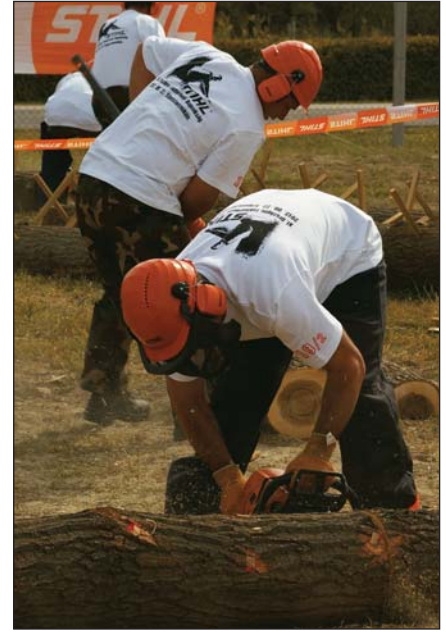
felszereléseket. A szabályok betartása a fakitermelési munka során kiemelkedően fontos szempont, amit itt a versenypályákon szigorúan megköveteltek.

A megmérettetés a legjobban teljesítő fakitermelőknek egészen kora délutánig tartott, amely komoly fizikai állóképességet feltételezett az egyes fordulókból továbbjutó csapatok tagjaitól.

A verseny végére igen szoros végeredmény alakult ki, hiszen az első helyezett csupán három másodperccel előzte meg a dobogó második helyére felálló gárdát. Az így kialakult erőssorrend alapján első helyezett a **VADEX Zrt.** csapata lett, míg a második helyen a **Ritrovi Kft. 2-es csapat**, a harmadikon a **Patent 3H Kft. 2-es csapata** végzett. A dobogósok komoly pénzjutalomban részesültek a STIHL Kft. jóvoltából.

Az országos bajnokság látványos és méltó zárása volt a **Juhász István, Rittlinger Róbert, Strubel József és Gyapjas Norbert** összeállítású **STIHL Timbersports Magyar Válogatott** látványelemekkel gazdagon fűszerezett, elképesztő teljesítményeket felvonultató bemutatója. Ennek során a hatalmas fordulatszámra pörgő, kirobbanó hangerejű speciális láncfűrészről, a világon egyedül az Egyesült Államokban egyedileg élezhető kézi tolófűrészre, számos speciális fakitermelő szerszámmal és fogással láthatott a nagy számú érdeklődő közönség.

Kép és szöveg:
Nagy László – OEE

Versenyszám			FŐ VERSENYSZÁM												SZERELES												Végered- mény								
forduló			1. forduló				2. forduló				Jobbik		1. forduló				2. forduló				Jobbik														
Ssz	Hely	Csapat neve	F	Pont	11	Hiba	11	Ered	11	Pont	12	Hiba	12	Ered	12	Ered	1	H	Pont	21	Hiba	21	Ered	21	Pont	22	Hiba	22	Ered	22	Ered	2	H	Ered	H
1		Jegyenye Kft.	1	239	60		299	200	60	260	260	24	88	20	108	102	20	122	108	28	368	24													
2		Karádi Gazdabolt (2-es csapat)	1	289	280		569	159	220	379	379	31	46	0	46	48	0	48	46	12	425	27													
3		SEFAG Zrt.	1	179	80		259	181	160	341	259	22	70	20	90	68	0	68	68	19	327	20													
4		Simon és Társa Kft.	1	185	40		225	201	80	281	225	16	94	0	94	104	0	104	94	23	319	19													
5	I	VADEX Zrt.	1	148	60		208	122	0	122	122	1	48	0	48	52	20	72	48	13	170	1													
6		Pálinkó Mihályné	1	283	40		323	280	340	620	323	27	116	20	136	132	0	132	132	31	455	29													
7		Megatool Kft. (2-es csapat)	1	217	260		477	310	360	670	477	35	178	20	198	118	20	138	138	32	615	35													
8		Nagy István	1	135	120		255	166	60	226	226	17	48	20	68	30	0	30	30	5	256	12													
9		Silnánus 2001 Kft.	1	225	60		285	199	60	259	259	22	32	0	32	40	0	40	32	6	291	18													
10	III	Patent 3H Kft. (2-es csapat)	2	147	60		207	112	40	152	152	3	36	0	36	48	0	48	36	9	188	3													
11		IPOLYERDŐ - Fornax 97 Kft.	2	204	200		404	157	20	177	177	8	42	0	42	44	20	64	42	10	219	8													
12		Kisgyőr Kft.	2	287	60		347	384	80	464	347	28	88	40	128	96	60	156	128	30	475	31													
13		Patent 3H Kft. (1-es csapat)	2	146	80		226	121	60	181	181	10	34	0	34	46	0	46	34	7	215	7													
14		N&N 2001 Bt.	2	189	140		329	183	40	223	223	15	78	0	78	64	0	64	64	18	287	16													
15		Gerdenics Gábor	2	202	40		242	171	80	251	242	20	48	0	48	62	0	62	48	13	290	17													
16		Ritrovi Kft. (1-es csapat)	2	178	0		178	183	20	203	178	9	22	0	22	22	0	22	22	1	200	6													
17	II	Ritrovi Kft. (2-es csapat)	2	160	0		160	109	40	149	149	2	26	0	26	24	0	24	24	3	173	2													
18		ZALAERDŐ Zrt.	2	237	100		337	163	140	303	303	25	68	40	108	94	40	134	108	28	411	26													
19		Fornax 97 Kft.	3	153	20		173	147	40	187	173	7	22	0	22	24	0	24	22	1	195	5													
20		Bosrfa Kft.	3	240	40		280	144	20	164	164	6	28	0	28	28	20	48	28	4	192	4													
21		Megatool Kft. (1-es csapat)	3	182	220		402	204	180	384	384	32	104	0	104	104	0	104	104	27	488	32													
22		Rotáció Kft.	3	203	160		363	224	160	384	363	30	136	0	136	92	0	92	92	22	455	29													
23		Mile Keszthely Kft.	3	258	120		378	157	100	257	257	21	102	0	102	102	0	102	102	26	359	23													
24		Top-Machine Kft.	3	342	420		762	280	160	440	440	34	154	0	154	140	0	140	140	33	580	34													
25		Szabó László	3	222	140		362	158	400	558	362	29	68	0	68	88	20	108	68	19	430	28													
26		Binder-Gyapjas Kft.	3	127	120		247	161	80	241	241	19	70	40	110	78	20	98	98	24	339	21													
27		Karádi Gazdabolt (1-es csapat)	3	168	20		188	180	60	240	188	12	34	0	34	36	20	56	34	7	222	10													
28		Erparker Bt.	4	176	300		476	150	60	210	210	13	144	0	144	128	40	168	144	35	354	22													
29		Kaposstól Kft.	4	179	40		219	189	100	289	219	14	54	0	54	48	0	48	48	13	267	14													
30		Pidoma Kft. (1-es csapat)	4	152	0		152	224	40	264	152	3	50	20	70	48	20	68	68	19	220	9													
31		Tisza-Stil Kft.	4	355	420		775	357	180	537	537	36	-	-	-	-	-	-	DQ	36	DQ	36													
32		Pidoma Kft. (2-es csapat)	4	157	160		317	129	220	349	317	26	68	20	88	58	0	58	58	17	375	25													
33		Öreg-Fűrész Kft.	4	180	100		280	161	0	161	161	5	40	60	100	64	40	104	100	25	261	13													
34		Holográf Kft.	4	215	80		295	124	60	184	184	11	50	0	50	42	0	42	42	10	226	11													
35		Ronic Kft.	4	154	200		354	172	60	232	232	18	48	0	48	52	0	52	48	13	280	15													
37		ZsT Motor Kft.	4	328	300		628	196	220	416	416	33	-	-	-	122	20	142	142	34	558	33													

„A Mi Erdőnk az Öné is” – MEGOSZ nagyrendezvény Napkoron

Dr. Sárvári János – MEGOSZ

Nagy László – OEE

Magánerdő a közjó szolgálatában központi gondolatkör mentén szervezte idei, szeptember 28-án tartott nagyrendezvényét a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége a napkori Kerekerdő Turisztikai Központban. A házigazda szerepét betöltő Napkori Erdőgazda Zrt. által biztosított Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei helyszín, a méltán ismert Harangodi Erdei Iskola működési területe is egyben.

Tudatos együttműködés és a kölcsönös szakmai partnerség jegyében a MEGOSZ nagyrendezvény részeként nyitotta meg az Országos Erdészeti Egyesület a XVI. Erdők Hete programsorozatot. A vidékfejlesztési miniszter a 2012. október 1-7. közötti hetet jelölte meg a rendezvénysorozat időpontjaként. A **„Fedezd fel az erdőt az erdészekkel!”** idei jelmondat értelmében országosan több mint száz helyszínen, az állami és magán-erdőgazdálkodók, mint az erdők legjobb, szakavatott ismerői mutatják be a magyar társadalomnak az erdők és fák világát.

Az Erdők Hete 2012-ben három kiemelt témára hívja fel a figyelmet: az erdők munkahelyteremtő képességére, az erdészek által kezelt NATURA 2000 kijelölésű erdők révén vállalt európai természeti örökség szakszerű megőrzésére és a hazai faanyag, mint megújuló energiaforrás energetikai célú hasznosításában rejlő lehetőségekre.

Az ünnepélyes megnyitó alkalmával **Támba Miklós** a Napkori Erdőgazdák Zrt. elnöke, a MEGOSZ alelnöke köszöntötte a szép számban egybegyűlt résztvevőket. Ezután a Vidékfejlesztési Minisztérium részéről **dr. Bognár Lajos** helyettes államtitkár nyitotta meg beszédével az eseményt, melyben kiemelte, hogy a mezőgazdaság, a vadgazdálkodás és az erdőgazdálkodás a nemzetgazdaság olyan alappillérei közé tartoznak, amelyek nemcsak a vidéki Magyarország jólétét, hanem az egész nemzet vagyonának gyarapítását szolgálják. Mint megfogalmazta, az idei jelmondat jól hangsúlyozza az erdészek szerepének fontosságát az erdőkkel kapcsolatos ismeretek átadása során, mivel napi kapcsolatuk révén is, ők rendelkeznek a legtöbb ismerettel e fontos természeti kincsünkről.

Ezt követően **Zambó Péter**, az OEE elnöke nyitotta meg a XVI. Erdők Hetét. Kiemelte, hogy e programsorozat rendezvényeinek küldetése a társadalom, a média, a szaktudományok és a döntéshozók figyelmének felhívása az erdők, a szakszerű erdőkezelés társadalmi hasznosságára. Mint elmondta, összetársadalmi szinten el kell fogadtatni, hogy az erdőről komplex tudással az erdészek rendelkeznek és e szakmai közösség az erdőket érintő természetkezelési feladat legfőbb letéteményese.

Kiemelte, hogy az idei év nyitórendezvényének helyszíne és a MEGOSZ

nagyrendezvény jelmondata jól példázta, hogy az elmúlt időszakban a magán-erdő ismét a magyar erdészet szerves része lett, országos szervezete pedig az OEE mértékadó partnerévé, természetes szövetségesevé vált.

Az Egyesület elnökének ünnepi nyitóbeszéde után a MEGOSZ vezetése nevében **Luzsi József** elnök köszöntötte a résztvevőket, a megjelent iskolásokat külön is kiemelve. Beszédében annak az erdész házaspárnak a mindennapjait villantotta fel, akik egykor az erdőben, az erdő javaiból éltek, nem törve meg a természet harmóniáját. A mai kor emberének, mindannyiunknak ezt kell újra megtanulnunk: az erdőből, az erdővel élni, érintetlenül hagyva annak önmagát megújító képességét. Ahhoz azonban, hogy ezt megtehessek már gyermekkorban meg kell ismerni, szeretni és tisztelni az erdőt.

A megnyitó során vette át **Czifra Szilvia**, a Kossuth Rádió kiemelt szerkesztője az Országos Erdészeti Egyesület és a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóságának sajtódíját. Az ötödik alkalommal átadott „Kétmilliomodik hektár magyar erdő” díjat az erdők világát, az erdőgazdálkodást hitelesen bemutató újságírók munkájának elismerésére alapította a két szervezet. Szintén a rendezvény keretében adták át a NÉBIH által adományozott „A szakszerű erdőgazdálkodásért” díjat. Idén **Polgyefő István** borsodi erdész kapta az elismerést, aki jelenleg 34 erdőgazdálkodónál, 1500 hektáron végzi a jogosult erdészeti szakszemélyzeti feladatokat.

A hivatalos megnyitó zárásaként a Napkori Iskola diákjai a Harangodi Erdészeti Erdei Iskola díjait vehették át Támba Miklóstól, a Napkori Erdőgazdák elnökétől, a MEGOSZ alelnökétől.

A tavaly decemberben átadott Kerekerdő Turisztikai Központ nagytermében **Dr. Sárvári János**, a MEGOSZ ügyvezető elnöke üdvözölte a megjelenteket, hangsúlyozva, hogy az idei év kiemelkedő jelentőségű volt a magyar magán-erdő-gazdálkodásban mind a vidékfejlesztésben elfoglalt helyének, mind közjóléti szerepének erősödése szempontjából. Ezután **Dr. Spinyhért Zolt**, a böllerversenyeiről is híres Nap-

kor polgármestere köszöntötte a vendégeket. Örömeinek adott hangot, hogy a MEGOSZ nagyrendezvény 2006 után ismét Napkort választotta helyszínéül.

Ezt követően a 2012. évi **Rimler Pál** emlékérem átadására került sor, amelyet **Soós Gyula** erdőmérnök, a Debreceni Erdőfelügyelőség nyugalmazott igazgatója vehetett át Luzsi Józseftől, a MEGOSZ elnökétől.

Soós Gyula egész munkásságát az erdők szolgálata és a szerény, de magabiztos hozzáállása jellemezte. Minden problémához megoldás centrikusan közeledett. Nagy kibívást jelentett a rendszerváltást követően megjelent magántulajdonú erdők jogszerű, mégis gazdálkodást segítő batósági igazgatása. Mi sem támasztja ezt jobban alá, mint a tényt számok felsorakoztatása. 1994. évben az Észak-Alföldi Régió összes erdőterülete 208 065 ha volt, ugyanez 2005. évben 238. 963 ha. Ez közel 31 000 ha területnövekedés, gyakorlatilag erdőtelepítést jelent. Működési időszakában a 386 fős erdőgazdálkodói létszám 2005. évre 5238 főre duzzadt úgy, hogy a gazdálkodók tevékenységét a batósági leterbeltség növekedése nem bátraltatta. A térségben az erdők 2/3 része magánerdő, ami sok aprólékos szakmai feladatot ró az Erdészeti Hatóságra, melyeket irányításával sikeresen oldottak meg a batóság dolgozói. Mindez nem valószínű volt volna meg az erdészeti szakirányítókkal kialakított korrekt szakmai és emberi kapcsolatok nélkül, amellyel példát mutatott munkatársainak is. Az ő munkássága alatt nőtt ki a földből az Erdészeti Információs Központ Nyíregyházán, amely a régió magán-erdőgazdálkodását segítő egyesületnek ad otthont. Komoly, szorgos munkássága és példás emberi magatartása mindvégig segítette a térség magán-erdőgazdálkodásának fejlődését, melyet ezzel a díjjal ismert el az ország magán-erdőgazdálkodása.

Ezután került sor a szakmai konferenciára, amelynek keretében először a vidékfejlesztés erdészeti jogcímeinek ideit, jelentős és pozitív változásait, illetve a 2014. után várható irányokat mutatták be **Román Gellért** és **Decsák**

Tamás erdészeti szakreferensek, a VM munkatársai. Előadásukban kiemelt szerepet kapott az idén megnyílt és sikeresen, 5 milliárd forintot meghaladóan pályázott Fiatal erdők ápolása és Erdő Natura jogcímei, illetve a több jogcímet érintő, egyszerűsítő, egységarakat emelő rendeletmódosítás. A KAP 2013. után megkülönböztetett figyelmet szentel az erdészetnek és alapvetően bővülő pályázati lehetőségeket kínál mind a támogatható feladatok, mint a támogatott kör vonatkozásában.

Mocz András, a Mocz és társa Magánerdészeti Kft. tulajdonosa, a MEGOSZ alelnöke rendkívül érdekes, színes előadás keretében ismertette a magánerdő egyre bővülő közjóléti szerepét a parkerdőfenntartástól, az erdei iskolák működésén keresztül a tavaly megindult magánerdős közfoglalkoztatási programig. Külön is bemutatta az idén megnyílt Somogyzombi Erdei Iskolát.

Luzsi József, a MEGOSZ elnöke tájékoztatót a Szövetség eredményeiről, de felhívta a figyelmet azokra a hiányosságokra is, amelyek megoldása nélkül nem lehet sikeres a jövő magán-erdőgazdálkodása. Aggudalommal szólt a vidékfejlesztés motorját jelentő szakirányítói hálózat támogatás hiányában történő széthullásáról, az erdőtelepítések katasztrofális jövőképéről, ami csak a jövedelempótló támogatások megőrzésével és az egységarak jelentős megemelésével tehető vonzóvá a pályázók számára. Kérte, hogy a magyar vidékfejlesztés 2014. utáni erdészeti jogcímeinek kialakításába vonják be a civil szervezeteket is.

Az ebédet követően **Dr. Schiberna Endre** intézetigazgató és **Horváth Kitti** doktorandusz a PEFC magyarországi bevezetésnek eddigi eredményeiről számolt be. Úgy tűnik a tanúsítási rendszer bevezetési költségeire sikerült támoga-

tást találni, de működtetéséhez a magán-erdősök aktív összefogására van szükség. Egyértelműen az a magán-erdőgazdálkodó lesz majd piaci előnyben, akinek tanúsított erdeje van. A külföldi vevők mind határozottabban kérik a megvásárolt faanyag, fatermék kapcsán a tanúsítás meglétét igazoló iratokat. A PEFC rendszer országos ismertetésére a MEGOSZ még két további rendezvényt szervez az idén.

Támba Miklós a Napkori Erdőgazdák Zrt.-t ismertette a megjelentekkel. Bemutatta az idén 20 éves társaság fejlődését, a szerteágazó működést, ami átfogja az erdő- és vadgazdálkodás szinte teljes vertikumát. Elmondta, hogy a szakirányítói támogatások elmaradása jelentős vérvesztéssel jelentett részvénytársaságuknak is.

Bodor László műszaki manager a STIHL Magyarország, míg **Jócsák Attila** kereskedelmi vezető a VALKON 2007 Kft., a MEGOSZ kiemelt partnereit és az általuk kínált gépek, felszerelések, szolgáltatások széles skáláját ismertette. A délutáni terepi program keretében a résztvevők erdei környezetben, működés közben is megtekinthették a gépeket.

Domina Norbert igazgató mutatta be a Harangodi Erdei Iskolát, az ott folyó programokat, oktatást. Ezt követően tanösvénybejárásra invitálta a nagyrendezvény résztvevőit. A visszatérőket vacsora várta a turisztikai központban, ahol a beszélgető csoportok még sokáig együtt maradtak felelevenítve a nap eseményeit.

A MEGOSZ 2012. évi nagyrendezvénye és az azt megelőző Erdők Hete megnyitója példaértékűen lett megszervezve, nívós szakmai programokban, érdekes előadásokban és bemutatókban lehetett részünk és megismerhettük a régió ízeit, figyelmes vendéglátását is. Köszönet érte házigazdánknak **Támba Miklósnak** és csapatának!

Soós Gyula és Luzsi József

Fókuszban az ökonómia

Pro Silva Hungaria nagyrendezvény a Pilisi Parkerdő Zrt-nél

Vígh Andrea – Pilis Parkerdő Zrt.

A Pro Silva nagyrendezvény témája a különböző üzemmódok gazdaságosságának vizsgálata, valamint a Parkerdőnél tíz éve üzemi méretekben bevezetett folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodás eredményeinek bemutatása volt. A 2012. szeptember 20-21-i konferencián közel 100 fő, közöttük egyetemi oktatók, kutatók, hegyvidéki erdőgazdaságok dolgozói, erdészeti hatóság dolgozói, magán erdőgazdálkodók, a hivatásos természetvédelem valamint civil szervezetek képviselői vettek részt. A kétnapos rendezvényen tíz előadás és négy különböző helyszínen megrendezett terepi program foglalkozott a folyamatos erdőborítással.

Dr. Madas László 1954 óta szálalóvágással kezelt erdőanyai tömbje ma szálalóerdő

Gösi István, a Pilisi Parkerdő Zrt. vezérigazgató-helyettesének és Horváth Iván, a Pro Silva Hungaria elnökének megnyitó beszéde után Varga Béla képes beszámolóját láthattuk a Pro Silva franciaországi nagyrendezvényéről. A délelőtti folyamán Csépanyi Péter a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodás 10 éves helyi eredményeit mutatta be. Jelenleg közel 4600 ha szálaló és 4200 ha átalakító üzemmódú erdőt kezel a Pilisi Parkerdő, ami a 7100 ha faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdővel együtt mindösszesen közel 16 000 ha folyamatos erdőborítást jelent.

Mészöly Károly összegezte azokat a tapasztalatokat, amelyekre a folyamatos erdőborítást biztosító – kiemelten a szálaló – üzemmódú erdők tervezése során tetek szert. A Pilisszentkereszti Erdészetről a szálaló, a Visegrádi Erdészetről az átalakító, a Budapesti Erdészetről a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód került túlsúlyba a 2011-es erdőtervezés során. A szálalótömbök bevetésével változott az erdőrésztlet-beosztás (erdőrésztletek kerültek összevonásra), így az átlagos részletnagyság 14 ha lett. Ezzel párhuzamo-

san ki kellett alakítani a közelítési irányokat és a készletező helyeket.

Dr. Veperdi Gábor az élőfakészlet- és a növedék-meghatározás folyamatos erdőborítású területeken alkalmazott módszerét mutatta be. A Pilisi Parkerdő területén így történik a növedék-meghatározás. A szálalóerdőben a biológiai felsőmagasság függvényében modellek alapján határozható meg az optimális élőfakészlet. Tízévente, hektáronként 500m² területű mintakör segítségével történik a fakészlet felvételezés. A fatér-fogat számítása egyváltozós fatér-fogat függvény (szilv) történik. A függvény az erdészeti nagytáj, a faj és a vastagsági métercsoportokban megadott átmérőadatok segítségével számítható a hektáronkénti fatér-fogat. Nincs szükség így a sok hibalehetőséget magában rejtő magasságmérésre.

A bevezető előadások után a Budapesti Erdészet hárs-hegyi szálalótömbjét tekintettük meg. Az elegyes kocsánytalan tölgyesben a tölgy megjelenése az újulatban és fiatal fák kis csoportjaiban is megfigyelhető. Beigazolódtott, hogy 540 mm éves átlagos csapadék esetén is van arra lehetőség, hogy a kocsánytalan tölgyt szálalóerdőben kezeljük. Ennek bizonyítéka az ígéretes tölgy újulat és a rudas méretű tölgy csoportok egyidejű jelenléte az idős tölgyek uralta erdőben. Az újulatfoltok

Lékben felújult kocsánytalan tölgy a hárs-hegyi szálalótömbben

ápolására minimális mértékben szükség lehet, a beavatkozások során elsődlegességet élvez a tölgyek megsegítése. A budapesti erdők az ország legnagyobb látogatottságú parkerei, az antropogén zavarás hatására kevesebb a területen a vad, így nem szükséges az újulatsportok bekerítése.

A délután folyamán a visegrádi Erdei Művelődés Házában folytatódtak az előadások, itt a folyamatos erdőborítású erdőkezelés módszertana után az ökonómiai értékelés került előtérbe. Dr. Schiberna Endre elméleti naturális modellek segítségével hasonlított össze a vágásos és a szálaló üzemmódú erdőgazdálkodás gazdaságosságát. Megállapította, hogy azonos hozamok, bevétel és költségviszonyok esetén a szálaló üzemmód annuitása (ugyanazon időszakra vetített járadéka) maga-

(erős pajorkár, aszálykár) vezették be bizonyos területeken az átalakító üzemmódot. A tarvágással vagy a hagyományos felújítógáással összehasonlítva ezekben az erdőrészekben gazdaságilag is kedvezőbb az „örökerdő elvek” alkalmazása, hiszen az újulatot a meglévő magtermő fák védelme és az elegyesség miatt kevésbé veszélyeztetik a biotikus és abiotikus károk. Világhy András bemutatta, hogy a Zalaegerszegi Erdészet területén az eddigi adatok alapján a hektáronkénti átlagos korszaki jövedelem magasabb az átalakító üzemmódú erdők esetében, mint a vágásos üzemmód esetén, de rámutatott arra, hogy csak hosszútávú vizsgálatok vezetnek helyes megállapításra.

Csepányi Péter a Pilisben a vágásos és szálaló üzemosztályokból (2. fatermési osztályú bükkösök) származó tényadatok elemzése és jövedelmezőségük összehasonlítása során arra a következtetésekre jutott, miszerint a szálaló üzemmódú erdők nemcsak erdőrészt, hanem erdőtömb szintjén (üzemi szinten) sem jelentenek rosszabb gazdasági alternatívát.

A délutáni blokkot Dr. Kovács Eszter, a gödöllői Szent István Egyetem Környezetgazdaságtani Tanszékén tanító közgazdász előadása színesítette az erdők által nyújtott ökoszisztéma szolgáltatásokról és ezek pénzbeli kifejezhetőségéről. Bemutatta, hogy az erdők lehetséges teljes értéke sokkal nagyobb annál, amit jelenleg pénzügyileg mérünk. A jövőben vélhetően ezek a pénzben most nem mérhető értékek, mint a természeti értékek, biodiverzitás, kikapcsolódás, tájképi jelentőség, kulturális szolgáltatások egyre fontosabbak lesznek. Dr. Kovács Eszter együttműködésre kérte az erdészeket az ebbéli a kutatások folytatásában. Az előadásokat kérdések és hozzászólások követték.

Péntek reggel Zambó Péter vezérigazgató köszöntő szavait követően a Pro Silva Hungaria ünnepélyesen megkoszorúzta Dr. Madas László emlékvét. Madas László szakmai munkássága jelentősen hozzájárult a természetközeli és a közjóléti erdőgazdálkodás kialakulásához, fejlődéséhez. A koszorúzás után, az általa 58 évvel ezelőtt megkez-

dett folyamatos erdőborítású erdőkezelés eredményét láthattuk, a helyenként már kialakult szálalóerdő szerkezetet. Dr. Madas László ígéretes fái bebizonyították, hogy a bükk megfelelő termőhelyi körülmények között 100 éves korán túl is töretlenül növekszik.

Ezután a Pro Silva bemutató területét és a legnagyobb összefüggő szálalóerdőtömböt, a Pilistetői Örökerdőt tekintettük meg. Csépányi Péter hangsúlyozta, hogy a szálalás műveléséhez – a magasan képzett erdészek, profi fakitermelő vállalkozók kivételével – megfelelő szervezeti felépítés is kell. Ez erdőgazdálkodási rendszert jelent, ahol a felhasználói és az erdőművelési feladatok egyazon szakember kezében vannak. A folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodáshoz a szó legnemesebb értelmében vett erdészre van szükség. A gazdálkodói hozzáállásban fontos, hogy a területen élő generációk hosszútávú érdekeit mind gazdasági értelemben, mind a biodiverzitás megőrzésének terén vegyük figyelembe. A jelölés és a kijelölt fák döntése a legfontosabb szakmai „mozzanatok”, amelyek meghatározzák és híven tükrözik az erdőgazdálkodás lényegét (az erdő szerkezete, jövőbeni genetikai állománya, az értékkihozatal és még sok minden más itt dől el). Csépányi Péter a jelölésnél figyelembe vett szempontokra is kitért. Fontosnak tartja emellett, hogy a vadállomány száma ne haladja meg az erdő vadtüro képességét. Végzőként az erdő ökológiai és gazdasági értékeinek megőrzésére hívta fel a figyelmet, hiszen az erdőre a következő generációknak is szükségük lesz.

Képek: **Szentpéteri Sándor,**
Csepányi Péter

Horváth Iván, a Pro Silva Hungaria elnökének megnyitója a Budapesti Erdészetnél

sabb az erdőrészt (kisbirtok) szintjén, de a különbség mértékét jelentősen befolyásolja a kamatláb. E modellek vizsgálatából azt a következtetést vonta le, hogy erdőtömb, vagy üzemi szinten – feltételezve a szabályos állapotot (szabályos koreloszlást) – a szálaló üzemmód nem előnyösebb. Elmondta, hogy a szálaló üzemmód ökonómiáját üzemi szinten elsősorban a jelenleg vitatott hozamok, bevételek és költségek fogják meghatározni.

Az elméleti elemzést követően Csór Attila (Pilis Parkerdő Zrt. Valkói Erdészet) és Világhy András (Zalaerdő Zrt. Zalaegerszegi Erdészet) műszaki vezetők és Csépányi Péter főmérnök a gyakorlati tapasztalataikat, számításaikat osztották meg. Csór Attila előadása a Valkói Erdészetnél néhány területen bevezetett „örökerdő” elvek eredményeiről szólt. A zárt erdők klímaviszonyainak határán lévő cseres állományok esetében a hagyományos erdőfelújítás módszereinek kudarcai miatt

XVI. Erdészeti és Faipari Sportnapok

Szilágyi Annamária – NEFAG Zrt.

Immáron 16. alkalommal került megrendezésre 2012-ben az Országos Erdészeti és Faipari Sportnapok, melyet idén a Nagykunsági Erdészeti és Faipari Zrt. szervezett meg Szolnokon.

A résztvevők nagy számban már augusztus 31-én, péntek délután megérkeztek autóval, külön busszal az ország minden tájáról Szolnokra, ahol a főiskola két kollégiumában történt az elszállásolásuk; közel 500 sportoló töltött el két éjszakát így a Tisza partján. Miután elfoglalták szobájukat, térképpel a kezükben felfedezhették a belvárost és a verseny helyszínét szolgáló Tiszaligetet, az újonnan felújított Tiszai hajósok terét, és Szolnok legújabb Tiszavirág hídján is átsétálhattak. A sportnapok rendezvénye egy időpontra esett Szolnok Város Napjával, így külön-

ban sorakoztak fel, izgatottan várva, hogy részt vehessenek az általuk kiválasztott sportokban. Dégi Zoltán, a NEFAG Zrt. vezérigazgatója nyitotta meg a sportnapokat, majd megtartotta köszöntő beszédét Dr. Halmágyi János, az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke is. Néhány kedves gondolatot megfogalmazva köszöntötte a sportolókat Balla György Szolnok város alpolgármestere, országgyűlési képviselő.

A külföldi meghívottak nevében Marian Stoicescu, a Román szakszervezet, a Consilva elnöke és Branislav Sasin, a Lengyel Szakszervezeti delegáció vezetője köszöntötte a megjelenteket.

Ezután a sporté volt a főszerep. Streetballban 6 csapat mérte össze ere-

erdő Zrt.) teljesített a legjobban. Erdőgazdaságoként a három legjobb eredményt figyelembe véve, csapatban is az Északerdő Zrt. vihette haza az első helyet.

A szolnoki Bowling Clubban közel 80-an mérhették össze precizitásukat gurításban. Hernádiné Pillman Andrea (Vértesi Erdő Zrt.) és Ifj. Nagy Károly (Egererdő Zrt.) volt a legügyesebb ebben a versenyszámban.

Akinek volt egy kis szabadideje, futásra bármikor benevezhetett a nap folyamán, 200 és 800 méteres távon. Előbbiben Szigetvári Éva (Nyírerdő Zrt.) és Lovretics Tamás (Zalaerdő Zrt.), utóbbiban Vasas Lilla (NEFAG Zrt.), Szabó Dániel (Zalaerdő Zrt.) volt a leggyorsabb.

Emellett még lehetett indulni úszásban is, a táv 50 méter volt. Mellúszásban Farnosi Nikolett (NEFAG Zrt.) és Vajda Márton (VADEX Mezőföldi Zrt.) bizonyult a leggyorsabbnak, míg gyorsúszásban Stefcsik Viktória (KAEG Zrt.), és Lovretics Tamás (Zalaerdő Zrt.) győzött.

Az íjászok is megtalálhatták helyüket az íjászpályán a Tiszaligetben. Első helyezett lett Galvácsné Kertész Viktória (Északerdő Zrt.) és Balogh Krisztián (Zalaerdő Zrt.).

A szellemi sportok kedvelői is megmérkőzhettek egymással a sakk és társas versenyekben. Sakkban Czigoláné Németh Diána (Zalaerdő Zrt.) és Papp Nándor (Zalaerdő Zrt.) vihette haza az I. helyzetnek szóló oklevelet, érmet. Kártyajátékban pedig Dr. Széles Attila (Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága) bizonyult a legjobbnak.

A nagy érdeklődésre való tekintettel már péntek késő délután megrendezésre került a sárkányhajó selejtező, így szombat délután az elődöntőkben már „csak” 12 csapat harcolt a győzelemért a Tiszán. Szoros küzdelmek során a legjobb három időt evező csapat, az Ipoly Erdő Zrt., a Pilisi Parkerdő Zrt. és a Zalaerdő Zrt. pedig egy nagyon izgalmas döntőben csapott össze, melyben pár centiméter különbséggel, de az Ipoly Erdő Zrt. szerezte meg az elsőséget.

A szombat esti záróünnepélynek is a Tiszaligeti Városi Sportcsarnok adott otthont, ahol a szépen terített asztalokon már italok várták a megérkezőket. Első-

böző kulturális programokon is részt vehettek a vendégek, melynek helyszíne pár száz méterre volt a szállásoktól.

A több mint 500 fős rendezvényre 20 erdőgazdaság dolgozója: Bakonyerdő Erdészeti és Faipari Zrt., Egererdő Erdészeti Zrt., Északerdő Erdőgazdasági Zrt., Gemenc Zrt., Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt., HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt., HM VERGA Zrt., Ipoly Erdő Zrt., KAEG Zrt., KEFAG Zrt., Mecsekerdő Zrt., NEFAG Zrt., NYÍRERDŐ Zrt., Pilisi Parkerdő Zrt., SEFAG Zrt., Szombathelyi Erdészeti Zrt., TAEG Zrt., VADEX Mezőföldi Zrt., Vértesi Erdő Zrt., Zalaerdő Erdészeti Zrt.; és családtagjaik, illetve a NÉBIH Erdészeti Igazgatóságaitól érkeztek a résztvevők, akik 11 sportágban mérhették össze erejüket és tudásukat.

Szombaton, a reggeli után a csapatok a Tiszaligeti Városi Sportcsarnok-

jét, melyben a Zalaerdő Erdészeti Zrt. szerezte meg az elsőséget.

Folyamatosan zajlottak a kispályás labdarúgás meccsei, ahol a nevezett csapatok között, 4 csoportba osztva, körmérkőzések során dőlt el a továbbjutás. A Mecsekerdő Zrt. csapata vihette haza végül az aranyérmet a feszített tempóban lezajló több 15 perces meccs után.

Asztalitenisz mérkőzései két helyen zajlottak, a Sportcsarnok előterében és a squash pályán, a hölgyek versenyében Birkás Mária (Mecsekerdő Zrt.) az uraknál pedig Máté Gyula (Szombathelyi Erdészeti Zrt.) lett az első.

A Milléri lőtéren zajlott le a korongvadászat, és a bukócélra történt kispuskalövészet, ahol több mint 60-an küzdöttek a dobogós helyekért. A hölgyeknél Varga Lászlóné (Északerdő Zrt.), míg az uraknál Kajzer Szabolcs (Észak-

ként Dudás Péter, az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára mondta el gondolatait az aznapi eseményekkel kapcsolatban, majd következett az eredményhirdetés, melyen a sikeresen szereplő versenyzők és csapatok okleveleket, érmekeket és kupákat vehettek át. Az összesített eredmények alapján a legtöbb sportágban győzedelmeskedő csapat részére járó Vándordíjat idén is a Zalaerdő Zrt. vihette haza. Második helyezett az Északerdő Zrt., harmadik pedig a Mecsekerdő Zrt. lett.

XVI. Erdészeti és Faipari Sportnapokat Fehér Sándor, a NEFAG Zrt. termelési és kereskedelmi vezérigazgató-helyettese zárta be, megköszönve a fegyelmezett sportolói magatartást, és

hogy ilyen szép számban vettek részt ezen a jó eredményekkel záruló napon.

Ezután következett a svédasztalos díszvacsora, ahol ínycsiklandó ételek közül lehetett választani, és desszertből sem volt hiány, mint ahogy a különböző pálinkafélékből és borokból sem.

Az este folyamán a nagy múltú Tisza Táncgyűttes lépett fel, 18 pár táncolt közel fél órán keresztül a sportnapokon résztvevők nagy örömeire. Majd kezdetét vette a hajnalig tartó Retro disco, melyen régi idők nagy slágerreire ropták sokan a táncparketten zárásig.

Vasárnap reggel a csapatok, versenyzők hazaindultak a XVI. Országos Erdészeti és Faipari Sportnapokról, Szolnokról.

Sok-sok kép a sportnapokról elérhető a NEFAG Zrt. facebook oldalán: <http://www.facebook.com/NEFAGZrt>

További információk, eredmények a Sportnap hivatalos oldalán: <http://sportnapok.nefag.hu/>

Fotó: **NEFAG Zrt.**

26. Brnói Erdész Európa Bajnokság

Még bőven a mínuszokban vacogtunk, amikor megtudtam, hogy lehetőség van kimenni Brnóba összemérni tudásunkat más erdőmérnök tanoncokkal. Hallgattam történeteket az előző évek résztvevőitől és megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy összeszedek egy jó csapatot és mi is kipróbáljuk, mit tudunk.

Nos, az ötlet megvolt, a csapattagok pedig adták magukat ismeretség, talpraesettség és szakmai tudás alapján. Így megalakult csapatunk négy fővel, amelyben a verseny kiírásának megfelelően egy hölgynek is szerepelni kell: Szilágyi Annamária, Rozovits Ferenc, Tóth Péter és Timár Dániel, mint csapatvezető. Nagy kedvvel készültünk a versenyre. Sokat jártunk gyakorolni: löni, motorfűrészsel daraboltunk, kézfűrészsel korongot vágtunk és mindenki napokon keresztül gyakorolta a motorfűrészsel való vezetőlemez-fordítást. A felismeréshez az anyagot szétosztottuk, kinek mi megy jobban alapon. Bízunk abban, hogy nem hiába a sok nap és a sok gyakorlás.

A 26. Erdész verseny Brnóban 2012. 04. 16–21. között került megrendezésre. Hétfőn a program laza volt, csak megérkeztünk és a hideg sörök sora várta a versenyzőket, ezt a napi feladatot könnyedén és jó eredménnyel teljesítettük.

Kedden egyesfa és állománybecslés volt az egyik feladat. Nem nagyon hitünk a szemünknek, de végül visszaiga-

zolódott, hogy jó a szemünk, több mint 800 m³/ha-os állományokat kellett felvennünk. A másik napi feladat a motorfűrész és kézfűrész gyakorlatok voltak: vezetőlemez-fordítás, lánckímélő vágás, párhuzamos korong levágása, illetve kézfűrész korong-vágás. Ez a nap már kimerítőbb volt, mint az előző, de a gyakorlásoknak már kezdtük látni az eredményét teljesítményünkben. Este jutalmul koncert és újabb hideg sörök vártak minket.

Szerdán skeet, trapp és „kispuskával” való célba lövészet volt. Gyakorlásunk ellenére, sajnos, ez a versenyszám mehetett volna jobban is, de nem keseredtünk el, inkább készültünk a következő napi tájfutásra, faj felismerésekre. A szervezők este az IFSA diákszövetséggel kapcsolatban tartottak előadást.

Csütörtökön a reggelit követően a csapatokat egyenként kiszállították a start helyre. Térkép alapján kellett tájékozódni és a kötelező ellenőrző pontokon megjelenni, majd ott a következő feladatokat teljesíteni: lágyszárú, faszárú növények, rágásképek, ásványok, koponyák felismerése, kormeghatározás. Itt számított az idő is, illetve az ellenőrző pontokon teljesített feladatokban elért pontszám. Este nemzetközi estet tartottunk, ez azt jelentette, hogy minden nemzet hozott magával a saját országára jellemző ételt és italt, amit mindenki megkóstolhatott. Ezen az estén már mindenki kicsit kienge-

dett mondván, hogy holnap már lazább nap lesz.

Pénteken feladat már nem volt, csak az izgalom, hogy vajon milyen eredményt hozhatunk haza. A fogadóink megmutatták Brno városát és az egyetemüket és este fél nyolckor elkezdődött a várt eredményhirdetés. Csapatversenyben 1. helyen Románia, 2. helyen Lengyelország, míg 3. helyen a magyar csapat végzett. Egyéniben a következő eredményeket tudhatjuk magunkénak: 27. helyezett Szilágyi Annamária, 4. helyezett Tóth Péter, 2. helyezett Rozovits Ferenc és 1. helyezett Timár Dániel lett. Büszkék vagyunk arra, hogy készültünk, gyakoroltunk és jól teljesítettünk. Ehhez köszönünk minden támogatást a felsorolt cégeknek és azoknak az embereknek, akik ott dolgoznak és bizalmat szavaztak nekünk.

Köszönjük támogatóinknak:

Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt., Erdőmester Szövetkezet, Pilisi Parkerdő Zrt., Mecsekerdő Zrt., Északerdő Zrt., Zalaerdő Zrt., SEFAG Zrt., Vértess Erdő Zrt., STIHL Magyarország, Szerdahelyi Vadászbolt, Husquarna Magyarország, Kőrismente Vadásztársaság, Varázskő Kft. Píliszentiván, Stibna Nyomda Sopron, Timódi Fogadó Sárvár, Pot. Est Kft..

Timár Dániel
NYME EMK emh.

Országos Vadgasztronómiai Fesztivál

Emmerlingné Köbler Marietta – VADEX Mezőföldi Zrt.

Szeptember elsején, immár hagyományosan mindig a hónap első szombatján került megrendezésre a **VI. Országos Vadgasztronómiai Fesztivál** második napja, a „Vadételek Asztala” Nemzetközi Vadgasztronómiai Szakcstalálkozó.

A rendezvényre előzetesen 67 csapat jelentkezett az ország minden tájáról. Szinte minden erdőgazdaság képviselte magát az eseményen, továbbá vadásztársaságok, nagy és kis vállalatok, bankok, intézmények, és barátok csapataiból tevődött össze a résztvevők köre. Mára minden csapatot kiemelkedő tudású, elismert főzőmester vezet, legyen az akár szakácsversenyt nyert séf, vagy vadászházi főszakács, vagy baráti körben elismert autodidakta mester. Reggel 7 órakor a vadhúscsomagok kisorsolása után vette át mindenki a Vadex Mezőföldi Zrt. Soponyai Vadfeldolgozója által előre elkészített, friss vadhúst, és ekkor szembesültek vele, hogy őz, szarvas, muflon, vagy vaddisznó alapanyagot kaptak.

Sokan már előre várják, és igen komolyan készülnek rá, hogy újra és újra összemérjék tudásukat, versenyezzenek a jobbnál jobb, változatos ételekkel. Mára már nem csak a fűszerekkel, hozzávalókkal készülnek a csapatok, hanem a terítékekkel, a díszítésekkel is. Igen látványos, gusztusos, modern megerítet, feldíszített asztalokkal várják a zsűrit. A fő ételek rendkívül változatosak, készül vadpörkölt, tokány, ragu, lecsós, káposztás, gombás, tejfölös változat is, amelyben csak az a közös, hogy az alapanyag vadhús. Legalább

ilyen változatos mára a köretek listája is, a zöldséges mogorós tésztától, a gombócon, a juhtúrós sztrapacsán, krocketten át a kukoricaprószaig terjed. A felkészülést még az is jelenti, hogy házi süteményeket is előre elkészítenek a gondos feleségek, így a gyümölcskosárral együtt erdei terülj-terülj asztalkamat varázsolnak a csapatok a társaság és a látogatók legnagyobb öröme.

A csapatokat népes munkatársi, baráti, családi kísérők is körül vették. Ez a kíséret mindenki számára a szabadban közösen eltöltött, élménytel, feltöltődést, összekovácsolódást jelentő vidám ünnepnapot eredményezett. Sőt, sokan találkoztak üzletfelekkel is, ezért a fehér asztal melletti tárgyalás előnyeit kihasználva gyümölcsöző kapcsolatok is épültek.

A nagyközönség számára tapasztalt mesterszakácsok óriásbográcsban főzték a vaddisznópörköltet, amelyhez csak a hús alapanyag 700 kg volt, és 10 kg volt a füstölt szalonna. A mellette épített magaslesről a főzés egész folyamatát végig kísérhették az érdeklődők.

Sajnos az időjárás adott okot némi aggodalomra, mert erősen borult volt az ég

dél előtt, és az amúgy várva várt eső most éppen nem hiányzott, de délutánra már eloszlottak a felhők és kisütött a nap.

Így aztán lehetett élvezni a rendkívül színes, és színvonalas kulturális műsort a színpadon.

Idén először került együttesen megrendezésre a gasztronómia ünnepe, és a megyei vadásznapi is. A gyülekezőket és a főzéssel foglalkozókat reggel a Székesfehérvári

Helyőrségi Zenekar friss zenével szórakoztatta, majd a rendezvénynek helyet adó Soponyai Ökoturisztikai Központ területén végig kísérte a Lőfán majorette csoport bemutatóját. A csinos fiatal lányok nem meglepő módon magukra vonták az elfoglalt főzők figyelmét is.

Az ünnepélyes megnyitót követően, amelyet Harrach Péter, a KDNP alelnöke és frakcióvezetője tartott, a Vadász-kamara kitüntetésekkel adta át, majd kezdetét vette Hubertus mise, amellyel minden vadász tisztelt a terítékre hozott állatok emlékének.

Vidám hangulatot hozott az Alba Regia Néptáncgyűttes fergeteges magyar tánca, amely sok érdeklődött vonzott a színpad elé.

Mindig nagy érdeklődésre tarthat számot az állatok bemutatása. Nem volt ez most sem másképp, hiszen a solymászbemutató, és a vadászkutya bemutató a látogatókat egy emberként csábítja el a sok-sok egyéb látnivalótól. Igen látogatott volt még a Budakeszi Vadaspark kisállat-bemutatója és az Ökocentrum állatsimogató kertje is a kisgyerekes családok körében. A látványos

elem mellett mindig érezhető a városiak el nem múló, és állandóan jelenlévő vonzódása az állatok felé.

A kisgyerekeket és a nagyokat erdei iskolai foglalkoztató várta a Píli Parkerdő Zrt. támogatásával. Lehetőség volt póni lovaglásra és lovas kocsikázásra, arcfestésre is.

A területen láthatta a nagyközönség a Regionális térségi trófea-bemutatót a Fejér Megyei Vadászkamara szervezésében, amely igen színvonalas és 250 db-ot felvonultató kiállítás volt az egyedi nyírfá oszlopra állított tróféák mellett, ötletesen több új magasles díszeként is megjelenő formában. Itt kapott helyet olyan kiváló érmes trófea is, mint a máig világrekorder martonvásári és gyulai őzbak trófea is. 18 vadásztársaság állította ki az elmúlt évek legszebb darabjait, felvonultatva az összes nagyvadfajta különböző érmes tróféit. Szarvasagancsból a 12,12 kg-os, 235 C.I.C. pontos trófea volt a legszebb.

Élethű kisállat preparátumok megtekintésére is kiállítás készült az Ökocentrumban, amely Országos őzpreparátum bemutató és közönségverseny keretében. Itt volt látható Prihoda Judit témába vágó festőművész kiállítása is, valamint az Erdészeti és Vadászati Múzeum tárlatvezetéssel.

A rendezvényhez mindig vannak kísérő programok is, nevezetesen az Ételek tára Vásárvár, ahol kézműves kirakodóvásár, kirakodó vásározzók, kézműiparosok és népművészek voltak. Magyar termelők természetes, hazai alapanyagokból készített termékeit lehetett megvásárolni, többek között a Mecsekerdő Zrt. Naturale természetes gyümölcsitalait, neves pálinkákat, és borokat, mézet, friss kecske és juhsajt, kandírozott gyümölcsöt, bőszenfai füstölt vadkolbászokat,

és nem utolsósorban a VADEX Mezőföldi Zrt. vadhús termékeit, valamint a vadászboltjának kínálatából bemutatott minőségi vadászhaját, fegyvereit.

A VADEX Zrt. forgalmazója a STIHL-VIKING termékeknek, így a rendezvény keretén belül gépbemutatóra és vásárra is sor került.

Nagy érdeklődés kísérte a Porsche Hungaria terepjáró bemutatóját, ahol a jelentkezők a kialakított akadálypályán tesztvezetésen is részt vehettek.

Soponyán a lőtérén került az MFB Kupa-VADEX Nagydíj 2012 lövészverseny megrendezésre a, ahol a társerdőgazdászok mind képviseltették magukat. Csapatban az első három helyen a Gyulaj Zrt., Gemenc 1, és a Zala végzett, egyéniben Varga András – Gyulaj Zrt, Dobos József – Nefag Zrt., Öss László – Sefag Zrt.

Erdei ételek mestere: KEFAG Zrt.

Szarvas: I. díj – Acél Chéf 1
II. díj – Erdőért Egyesület
III. díj – VERGA Zrt.

Muflon: I. díj – Északerdő Zrt.
II. díj – Közgép
III. díj – Zalaerdő Zrt.

Őz: I. díj – Fejér M-i Vadászok.
II. díj – Táci Pálinkások
III. díj – MT Zrt.

Vaddisznó: I. díj – Magyar Honvédség
II. díj – Szombathelyi Zrt.
III. díj – Vadorzók

Az egyéni hangulatú, látványos rendezvény látogatottsága 3800 fő volt, amely még magasabb is lehetett volna, ha egy kicsit jobb az idő. Igen szerencsés volt a Fesztivált a Vadásznappal összekötni, mert erősítették, kiegészítették, színesítették egymást. A gasztronómia mellett nagy hangsúly volt a kultúrán is. Összességében megállapítható, hogy óriási az érdeklődés az érdekes, színes, tartalmas, természetközeli szabadidő programok iránt.

A VADEX Mezőföldi Zrt. célja az immár hagyománnyá vált fesztivál megrendezésével, hogy:

- Az alaptevékenysége (erdő- és vadgazdálkodás) mellett többi tevékenységét is bemutassa, eleget tegyen az ökoturisztikai, közjóléti, turisztikai elvárásoknak.

- A társaságnak a kistérségben, régióban és az országban betöltött meghatározó szerepét bemutassa, szerepet vállaljon a helyi vadászati, vadgasztronómiai és kulturális örökség bemutatásában.

- A magyar minőségi vadhústermékeknek, mint egészséges, „hungaricumnak” számító prémium termékeknek, széles körű megismertetése, a szabadidőn bognarcsban készített vadételek előállításának, fogyasztásának népszerűsítése, a magyar vadgasztronómia kultúrájának megteremtése.

- A VADEX Mezőföldi Zrt.-nél, az európai színvonalú komplex vadgazdálkodási és vadászati tevékenység keretén belül folytatott nagyvad- és szárnyas apróvad-gazdálkodási tevékenység megismertetése, a szakmai tapasztalatok átadása, a társaságnál zajló fácskanyésztés és annak vadásztatásának a bemutatása.

- A társaságunk által, a Sárköz-Völgye Tájvédelmi Körzetben üzemeltetett Soponyai Ökoturisztikai Központjának és programjainak bemutatása.

Erdésznők Országos Találkozója

2012. szeptember 20–21., Sopron

Köveskuti Zoltán – Soproni H. Cs.

A találkozót megelőző nap esős, szeles, hideg időjárása úgy változott át másnapra fokozatosan, kellemesen szellős, meleg, verőfényes nappá, ahogy az ország minden pontjáról érkeztek Sopronba a 2012. évi Erdésznők Országos Találkozására az erdész hölgyek.

Sopron hívó szava erősnek bizonyult, hiszen az előző évek hasonló rendezvényeihez képest magasabb, 100 fő körüli jelentkezőt regisztrálhattak a rendezők, a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. és az OEE Soproni Helyi Csoportja.

A nosztalgia fokozása érdekében a szervezők az egyetem köré építették a találkozó programjait. Így az érkezést és a regisztrációt követően mindenki elfoglalhatta szállását az egyetemi kollégiumokban, majd ebéd után az egyetem Fő Épülete előtt gyülekezvén Dr. Kárpáti László, a soproni HC elnöke nyitotta meg a találkozót.

Ezt követően megkezdődött a délutáni szakmai, kulturális programok sora. Elsőként dr. Kocsó Mihály erdőmérnök kolléga, a Botanikus Kert nyugalmazott vezetőjének szakavatott idegenvezetésével tehetünk egy rövid sétát a Botanikus Kertben, majd buszokba szállva elindultunk Szárhalomba.

Itt Dr. Jámor László, a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. vezérigazgatója, mint házigazda köszöntötte a társaságot az erdőgazdaság területén, s rövid beszámolójában ismertette az erdőgazdaság történetét, szerteágazó tevékenységi körét, elmúlt időszakban elért eredményeit, jövőre vonatkozó elképzeléseit, terveit.

Jámor úr kiemelte, hogy a TAEG Zrt. és jogelődjei az egyetlen olyan erdőgazdaság az országban, amelynek területi határai az 1951. évi alapítása óta változatlanok. A cég alapítása – mint ahogyan neve is mutatja – az egyetemi és középfokú erdészeti és faipari gyakorlati oktatás elősegítése érdekében történt, és e feladatának napjainkban is folyamatosan eleget tesz.

Azt, hogy csupán oktatási szempontból nézve (termőhely ismerettan, növénytan, erdőműveléstan) milyen ideális helyre költözött a trianoni országvesztés után a selmeczi Akadémia, azt jól mutatja egy korábbi rendezvényen vezérigazgató úr által idézett Csapody Vera növényfeszítő művésztől származó mondat:

„Bejártam az egész Kárpát-medencét, az Adriától a Magas-Tátraig, olyant azonban csak itt, Sopron környékén élhettem meg, hogy míg reggel a Bécsi dombon az alpesi szívlevelű gubóvirágot, ugyanezen nap délutánján a Szárhalomban a molyhos tölgy alatt megbúvó orchídeákat, közelükben pedig valódi pusztai növényeket, például árvalányhaj-féléket festhettem és a boldogasszony papucsá mellett mezei zsályát köszönhettem” ...

Ezután Csapó József, a soproni erdészet vezetője vette át a szót, és bemutatta, hogyan újítanak fel gyenge termőhelyen (rendkívül sekély rendzina talajon), kevés éves csapadék mellett cseres, cserestölgyes célállományokat természetes eljárásokkal. A módszer jellemzően egyenletes bontáson alapuló fokozatos felújító vágás, amelyet vagy jó makktérmet után, vagy első éves újulatra indítanak és 3-5 éven belül végvágnak. Szinte minden így kezelt erdőrészlet esetében elengedhetetlen munkaművelet az első bontás előtt az állomány alatti mechanikus cserjeirtás, majd a következő évek során a sűrűn felverődő cserjék folyamatos visszaszorítása. Utunk egy ilyen második éve bontott cseres alatt vezetett, kefe sűrű cser újulattal.

A rövid erdei séta után átbuszozott a társaság a pozsonyi úti határkilépőhöz, a Páneurópai Piknik Emlékhelyhez, az 1989. augusztus 19-én világtörténelmi jelentőségűvé vált határátörés helyszínéhez.

Itt Dr. Magas László erdőmérnök kollégától, mint egykori szervezőtől hallhatunk autentikus, első kézből származó információkat a piknik szervezéséről, az események pontos alakulásáról, a piknik utáni fordulatossá bel- és külpolitikai történésekről. Magas úr kiemelte, hogy a helyi szervezők között erős volt az erdésztársadalom jelenléte, hiszen több akkori egyetemi oktatóval, valamint hallgatóval sokat tettek a piknik lebonyolításának sikeréért, a pikniket követő években pedig a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. révén volt meg az aktív erdész jelenlét, hiszen a TAEG oroszánrészt vállalt az emlékhely és környezetének kialakításában, annak folyamatos gondozásában.

Az emlékhelyen piknikeltünk mi is egy kicsit, elfogyasztottunk egy ízletes uzsonnát, majd Melcco Miklós csodálatos szobor-kompozíciója előtt készített csoportképekkel búcsúztunk a helyszíntől.

E cikk terjedelme nem teszi lehetővé a páneurópai piknik részletes leírását, ezért kérem az érdeklődő olvasót, hogy keresse fel a www.paneuropai-piknik89.eu honlapot, ahol gazdag fénykép-anyaggal, további leírásokkal találkozhat.

Utunk következő állomása a fertőrákosi hajókikötő volt, ahol hajóra szállva átutaztunk az ausztriai Fertőmeggyes világhírű vízi színpadáig. Érintettük a B0-ás fertői határkövet, láthattuk Fertő nádasait, madárvilágának egy szeletét, s közben élvezhettük Kárpáti elnök úr élvezetes, humoros idegenvezetését, amellyel nem

csak a Fertő tó madárvilágát, természetvédelmi értékeit hozta közel a hallgatósághoz, hanem a Fertő-parti emberek, települések sorsának, történelmének alakulását is, komplett képet adva ezzel az egész vidékről.

A partot érést követően visszautaztunk szálláshelyeinkre, majd este kissé rendbe szedve magunkat vacsorára gyűltünk össze a Régi Kollégium egykori nagytanulójában, amit ma Nyugat Étteremnek neveznek.

Az étkezés megkezdése előtt Kiss László úr, az OEE alelnöke és Haraszi Gyula úr, az Erdészeti Lapok Szerkesztőbizottságának elnöke köszöntötték az erdész hölgyeket, hozták az Elnökség üdvözlését, beszámoltak az Egyesülettel és az Erdészeti Lapokkal kapcsolatos közelmúltbeli eseményekről, s megköszönték a TAEG Zrt. és a soproni Helyi Csoport munkáját, amellyel a találkozót megszervezték.

Ezután Kiss alelnök úr egy – egy csokor virággal külön köszöntötte azokat a jelenlévő hölgyeket, akik az idei évben egyesületi, vagy miniszteri kitüntéseket kaptak, így Steiner Józsefnét (Kaán Károly Emlékérem), Stix Józsefnét (Decrett József Emlékérem), dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó (Életfa Emlékplakett Bronz fokozata), és idekívánczik a hír, hogy a gyengélkedő dr. Mollay Jánosné Madas Gabriellát soproni otthonában másnap délután köszöntötte Kulcsárné Roth Matthaea főerdésznő és Lomniczi Gergely egyesületi főtitkár úr azon alkalmából, hogy Gabi néni az Életfa Emlékplakett Arany fokozata kitüntetésben részesült az augusztus 20-i állami ünnepek alkalmából.

Nem csak a név, a hely is kötelez... „ezért kért szót ezután dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó emlékeztetvén a publikumot arra, hogy 1988. július 1-2-án került sor (Európában másodszor,) hazánkban először az Erdésznők Országos Találkozójára, ugyanitt, Sopronban.

Ildikó, az akkori fő szervező meleg hangon emlékezett az előzményekre, a programokra, s mutatta kezében az ERDŐ 1988. decemberi eredeti számát, amely szinte teljes egészében csak annak a rendezvénynek szentelt figyelmet (az újság tartalma letölthető a www.oee.hu honlapunk digitális archívumából).

Másik kezében egy égetett cserép emléklapettut mutatott fel, amelyet akkoriban minden résztvevő ajándékként kapott.

A plaketten két címerpajzs látható. Az egyik pajzson egy erdészcsillag, ami szakmánkat jelképezi, a másikon egy szív és egy tulipán, ami a szeretet, a család és az

egybetartozás szimbóluma. A két pajzs gyűrűvel van összekötve, s ezáltal szimbolizálja tökéletesen e kedves emléktárgy az akkori találkozó mottóját: „Két hivatás”

Azt már csak e sorok írója jegyzi meg, hogy az elmúlt 24 évben sem ezen szimbólumok jelentősége, sem pedig erdész-társadalmunk férfiúi felének az erdész hölgyek felé irányuló tisztelete nem változott. Hiszen azt, hogy hölgy szakértésaink a férfiakhoz hasonlóan hivatásként kezelik munkájukat, azt természetesnek vesszük, azonban a család összetartásában, az otthon melegének, meghittségének megteremtésében már csak a hölgyek jeleskednek jellemzően, ezt tudjuk pontosan, csak erről mi férfiak hajlamosak vagyunk néha megfeledkezni.

Amíg a finom menüt tálták, dr. Kárpátiné Ugron Anikó kiosztotta azt a tesztlapot, amelyet abból a célból szerkesztett, hogy „ellenőrizhesse”, a nap folyamán mennyire figyelt az egyes programokon a társaság, illetve mennyire emlékszik az egykor tanultakra néhány szakmai alapozó tárgyból.

Anikó a teszt megoldó kulcsának ismertetése közben mindnyájunk arcára mosolyt fakasztott, jókat derültünk a vicces, városi legendákból is beemelt kérdéseken.

Az eredményhirdetés során érezhető volt a hazaiak fölénye: 1. helyezett: Kulcsárné Roth Matthaea főerdésznő; 2. helyezett: Varga Rita (Roth Gy. Erdészeti Szki) 3. helyezett: Sztójkáné Bodor Ildikó (Roth Gy. Erdészeti Szki).

„Aki tudja, az tanítja!” – mondta Anikó kifordítva a mondást, a 2. és 3. helyezettre utalva. (A hazai „erőfölényt” a soproni hcs titkár próbálta ellensúlyozni nulla pontos teszt-eredményével, „hiába...”)

Jó hangulatban telt az este, a legfrissebb, legkitartóbb hölgyek csak hajnal-tájt tértek nyugovóra.

Másnap délelőtt múzeumlátogatás és városnézés szerepelt a programban, így közösen tekintettük meg a Bányászati Múzeumot és az Erdészeti Múzeumot. Az előbbiben az ércbányászatba és a szénbányászatba kaphattunk betekintést, az utóbbiban az „Alma Mater egyetemi történeti kiállítást”, a „Nemzeti kincsünk az erdő”, a „Hídvégi Béla vadászati gyűjtemény” állandó kiállításokat, illetve a már lassan világhírűvé váló ifjú (erdész!!) Máté Bence, a „láthatatlan fotós” időszakos kiállítását tekinthettük meg.

A múzeumban – hagyományaihoz híven – szemmel láthatóan komoly munka folyik, dr. Varga Tamás igazgató úr és kollégái modern, interaktív elemekkel bővíti folyamatosan a repertoárt annak a

szent célnak az érdekében, hogy minél több látogatót, főként fiatalokat hívjanak be kiállításaira, ahol beléjük plántálhatják az erdő szeretetét, az erdő iránti tiszteletet és megbecsülést, segítve ezzel az erdész-társadalmat, a mi munkánkat is. Tevékenységükhöz további sikereket és erőt kívánunk. A múzeumról bővebben a www.erdmuz.emk.nyme.hu honlapon lehet olvasni, ajánljuk minden erdőt szerető, azt megismerni vágyó figyelmébe.

A verőfényes, csodálatos őszi napsütésben még végigjárhattuk az ódon belváros macskaköves utcáit, majd a közösen elfogyasztott ebéd után Kárpáti elnök úr fejezte ki örömét, hogy fogadhatta a találkozóra érkező vendégeket, s abbéli reményének adott hangot, hogy a résztvevők jól érezték magukat a programokon, és jó érzésekkel, Sopront még mélyebben a szívükbe zárva utaznak haza.

Kulcsárné Roth Matthaea főerdésznő záró szavaiban köszönetet mondott a szervezőknek, és biztosította a megjelenőket arról, hogy jövőre is lesz Erdésznők Országos Találkozója, amelynek helyszínéről és időpontjáról a szokásos csatormákon keresztül mindenki értesülni fog.

Jó szerencsét! Üdv az erdész(hölgyek)nek!

A résztvevő hölgyek névsora:

Aipliné Radnai Patrícia, Bátor Albertné, Becker Mária, Bekőné Polner Katalin, Benis Alexandra, Bittner Melinda, Börzsönyiné Vörös Klára, Czizgányiné Hóbor Mária, Csikné Lejbold Ildikó, Csörgei Gézané, Dobos Ildikó, Dr. Kárpátiné Ugron Anikó, Dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó, Dr. Szőke Miklósné, Dr. Vidóczi Henrietta, Dürögőné Szalai Piroksa, Ebecné Balla Judit, Fajger-Völgyesi Antónia, Farkas Ibolya, Farkas Zsuzsanna, Fazekasné Gosztola Karolina, Fehérné Rácz Ágnes, Feketéné Pechtol Éva, Ficzeré Mónika, Fijek Katalin, Gembiczky Ferencné, Gulyás Pálné, Heltné Zsided Anna, Holczerné Vitman Aranka, Horákné Kalmár Magdolna, Horvátné Sándor Erzsébet, Horvátné Varga Anikó, Jablonky Zoltánné, Jákliné Mibály Bernadett, Jóna Ágnes, Kalácska Laura, Kelemen Andrea, Keszerice Györgyi, Király Kitti, Kiss Gábor Attiláné, Kissné Szabó Gabriella, Korbonski Bogdáné, Kovács Gyuláné, Kovács Jánosné, Kőművesné Kertész Eszter, Kulcsárné Roth Matthaea, Lénártné Orliczki Judit, Lunik Eszter, Mastalir Emőné, Márton Edit, Meszler Éva, Mező Ágota, Mohárné Valkó Melinda, Nagy Jánosné, Németh Gizella, Németh Rita, Pápa Jánosné, Pollner Frigyes Círlné, Reményfy Lászlóné, Reményfy Rita, Rencsiné Ágh Márta, Sándorné Somlai Kitti, Sasbalmi Miklósné, Schmuck Melinda, Sipos Györgyi, Sipos Istvánné, Seftsik Viktória, Steinerné Plesouszki Mária, Stix Józsefné, Sulyokné Kukta Ágnes, Szabóné Krenács Tünde, Szaszik Mária, Székelyiné Fábrián Annamária, Szombatbelyi Mibályné, Sztójkáné Bodor Ildikó, Szulcsárné Rombányi Emese, Takács Lászlóné, Tasi Lilla, Timkó Kovács Kinga, Tóth Ilona, Tóth Orsolya, Varga Rita, Vörös Istvánné, Wagner Józsefné, Zakariás Éva, Zalai Krisztina, Zsilvölgyi Lászlóné.

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének

2012. június 21-én, 10.00-kor kezdődött, miskolci kihelyezett üléséről

Az ülés helyszíne: Miskolc, ÉSZAKER-DŐ Zrt.

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: Zambó Péter elnök, Mocz András magánérdős alelnök, Szabó Vendel technikus alelnök, Csépanyi Péter, Nagy Imre, Ripszám István, Szabó Tibor régióképviselek (7 fő).

Kimentését kérte: Kiss László általános alelnök, Haraszi Gyula SZB elnök, Cserép János, Gencsi Zoltán régióképviselek

Tanácskozási joggal: Bak Julianna EB elnök, Lomniczi Gergely főtitkár, Pápai Gábor főszerkesztő, dr. Sárvári János a Könyvtár őr.

Az ülést megnyitva Zambó Péter elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelent elnökségi tagokat, meghívottakat. Megállapította, hogy az elnökség 7 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Lomniczi Gergelyt, a jegyzőkönyv hitelesítésére Csépanyi Pétert és dr. Sárvári Jánost kérte fel, majd ismertette a napirendet. Fentieket az Elnökség egyhangúan elfogadta. Házigazdaként Zay Adorján vezérigazgató köszöntötte a megjelenteket.

Első napirendi pontként a Szeniorok Tanácsának azon javaslatát vitatta meg az Elnökség, miszerint az Alkotmány utcai Székház megszerzése érdekében petíciót lenne érdemes kiadnia az Egyesületnek. A Szeniorok Tanácsa petíció tervezetet fogalmazott „Második lépés a jogos örökségért (Petíció az OEE jogtalanul elvett Székháza visszaszámaztatása ügyében)” címmel. A Szeniorok Tanácsa felvetette továbbá képviselőjének tanácskozási joggal történő állandó meghívását az elnökségi ülésekre. Az Elnökség egybehangzó véleménye értelmében a Székház ügyét tárgyalások útján lehet és kell rendezni, bár a rendezés egyértelműen nehezebb feladat ma, mint húsz évvel ezelőtt.

13./2012. (06.21.) elnökségi határozat: Az OEE Elnöksége a Székház visszaszerzését folyamatosan kiemelt célként kezeli. A birtokon belül kerüléssel kapcsolatban petíció kiadását nem tartja célszerű eszköznek.

A szavazáson jelen van 7 fő elnökségi tag. Szavazatok: 7 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

14./2012. (06.21.) elnökségi határozat: Az OEE Elnökségének ülésein

való részvétel kérdését az Alapszabály módosításával összhangban kell felülvizsgálni. Az Alapszabály módosításáig az Elnökség szükség esetén az egyes napirendi pontok tárgyalásához hív meg tanácskozási jogú résztvevőt.

A szavazáson jelen van 7 fő elnökségi tag. Szavazatok: 7 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A második napirendi pont keretében a MTESZ-tagsággal kapcsolatos kérdéseket tárgyalta az Elnökség. A 2012. április 24-i Küldöttgyűlésen Holdampf Gyula küldött felvetette az Egyesület MTESZ tagságának megszüntetését. A korábbi elnökségi ülésen elhangzott tájékoztatás szerint a MTESZ 1,2 milliárd forintért értékesítette a Fő utcai ingatlant, amely szerződés az MNV Zrt. jóváhagyására vár. Közben értesülések szerint a Kormány megvásárolja 1 milliárd forintért a Kossuth téri székházat. Lomniczi Gergely főtitkár ismertette a MTESZ 2011. évi beszámolójának adatait. A MTESZ 2011-ben negatív, – 467 millió forintos eredménnyel zárt. Az OEE által fizetett MTESZ tagdíj évente: 138 000 Ft. Az OEE-nek nincs tartozása a MTESZ felé, a Fő utcai székházban egyik legtovább kitaró egyesület voltunk. A MTESZ működése csödközeli helyzetbe került, vagyona nagy részét felélte vagy a csőd elkerülése érdekében kénytelen felhasználni, így a vagythonban elvileg létező 3,1%-os OEE részesedés gyakorlatilag csak elméleti lehetőség. A MTESZ Elnökségétől felkérés érkezett a MTESZ 2013-ban esedékes, 65 éves jubileumi programjában való részvételre.

15./2012. (06.21.) elnökségi határozat: Az OEE Elnöksége időszerűnek tartja az OEE MTESZ-tagságának felülvizsgálatát. A rendelkezésre álló információk alapján felkéri az általános alelnököt, hogy az EB véleményének kikérésével álláspontját döntéshozatalra terjessze a következő elnökségi ülés elé.

A szavazáson jelen van 7 fő elnökségi tag. Szavazatok: 7 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

16./2012. (06.21.) elnökségi határozat: Az OEE Elnöksége felhívja a tagság figyelmét a MTESZ közelgő 65 éves jubileumára, de aktív szerepet nem kíván

ván vállalni a megemlékezés szervezésében.

A szavazáson jelen van 7 fő elnökségi tag. Szavazatok: 7 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A harmadik napirendi pont keretében Lomniczi Gergely ismertette az Alapszabály módosításán dolgozó munkacsoport eddigi tevékenységét, mely során áttekintették az eddigi alapszabályokat és jogászai segítségével az új civil törvény hozta változásokat. Az elnökség a következő főbb kérdések megvizsgálásának szükségességét vetette fel: az egyesületi fő tevékenység meghatározása; választási rend átdolgozása, hogy lezáró évvel történhessen az átadás; a jelölés során az elnökjelölt több embert megnevezhessen maga mellé, azaz „csapatra” lehessen szavazni; meg kell vizsgálni, hogy az alapműködés hogyan valósul meg a helyi csoportokon, a szakosztályokon keresztül, a szakosztályok számát szabályozni kell; a kitüntetések adományozásának rendje felülvizsgálandó. Felmerült az erdész kamarai működés felvállalásának kérdése, melyről az egyebek napirendi pontban zajlott részletesebb vita.

A negyedik napirendi pont keretében Lomniczi Gergely főtitkár beszámolt a titkárság működéséről, a tagsági kedvezmény-rendszer kialakításának állásáról. Tagdíj-bevételek nagyrészt teljesültek. Az Erdészeti Lapok hirdetési és egyéb értékesítési (pl. könyvek) bevételek ill. pályázati források hiányoznak. A kiadások időarányosan alakulnak. Béreknél júniustól lesz növekedés, új kolléga munkába állása miatt. Jelentősen nőtt a posta költség, a tervezett növekedést is meg fogja haladni. Nem sikerült eddig külön fedezetet találni az Erdészeti Lapok külszám nyomdaköltségére és a Gyökerek és lombok VIII. kötet költségére, de mindkettő megvalósítása javasolt. Tagsági kártyák elkészültek, kiosztás a Vándorgyűlésen helyi csoport tisztviselők részére. Tagsági kedvezményekre megkötött és folyamatban lévő szerződések: Stihl, Renault, erdőgazdasági szállás, Skoda, Toyota, Mountex, Harmónia, Alexandra. A vándorgyűlés honlap április végén elkészült, regisztráció ezen keresztül bonyolódott. Az új egyesületi honlap elkészült, június 1-jétől működik. A teljes archív tartalom átvétele megtörtént, ennek új menürendszerbe rendezése az aktív működés mellett folyamatban van.

Az egyebek között Zambó Péter elnök ismertette az erdőtörvény erdőlátó

gatással kapcsolatos módosításának javaslatait, a rendészeti jogokról szóló törvény módosítását, a Csarna-ügyben kiadott állásfoglalást, és az őszi erdőtörvény és vadászati törvény módosításán dolgozó munkacsoport munkáját. Bak Julianna EB elnök ismertette Danszky István hozzá eljuttatott levelét, amelyben a Zöld Könyvek megújítására általa kezdeményezett szakmai fórum állítólagos egyesületi meghívásának kivizsgálását kéri. Felmerült a kamarai kérdés alapos megismerésének igénye, és egy húsz fős szakértői névsor összeállításának szükségessége, akik a feszített ütemű jogalkotói munkában az egyesületi

vélemény kidolgozásában tudnának közreműködni.

Ezt követően Zambó Péter elnök megköszönte az Elnökség aktív munkáját és az ülést bezárta.

Az Elnökség tagjai az ülést követően végiglátogatták a Vándorgyűlés helyszíneit, és tájékozódtak a rendezvény előkészületeiről.

kmf.

Zambó Péter, elnök

Lomniczi Gergely, jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Csépányi Péter, régióképviseelő

Dr. Sárvári János, a Könyvtár öre

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének

2012. szeptember 14-én, 10.00-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest, Erdészeti Információs Központ (1021 Bp. Buda-keszi út 91.)

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: Zambó Péter elnök, Mocz András magánerdős alelnök, Szabó Vendel technikus alelnök, Csépányi Péter, Cserép János, Nagy Imre régióképviselek (6 fő).

Kimentését kérte: Kiss László általános alelnök, Haraszi Gyula SZB elnök, Gencsi Zoltán, Ripszám István, Szabó Tibor régióképviselek

Tanácskozási joggal: Lomniczi Gergely főtitkár

Az ülést megnyitva Zambó Péter elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelent elnökségi tagokat, meghívottakat. Megállapította, hogy az Elnökség 6 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Lomniczi Gergelyt, a jegyzőkönyv hitelesítésére Csépányi Pétert és Nagy Imrét kérte fel. Fentieket az Elnökség egyhangúan elfogadta. A napirend ismertetésekor javasolta, hogy az első napirendi pontban tárgyalni tervezett témát (az OEE által kormányzati felkérésre készített Erdőstratégia ismertetése) fontosságára való tekintettel egy következő, teljes létszámú elnökségi ülésre halasszák. A javaslattal és az ennek megfelelően módosított napirenddel az Elnökség egyetértett.

Első napirendi pontként az erdőtörvény tervezett módosításáról tárgyalt az Elnökség. Zambó Péter elnök ismertette a VM felé tett azon javaslatot, hogy az Egyesület az ágazati vélemények összegyűjtésére VM részvétellel munkacso-

portot alakít és működtet. Az itteni munka alapját képezné az OEE saját munkacsoportja által mostanra készített javaslatcsomag, melyet Csépányi Péter régióképviselek mutatott be. Nagy Imre régióképviselek ismertette ezzel kapcsolatos pontosító javaslatait, melyben koncepcionálisan a törvény szövegének egyszerűsítését, rövidítését javasolja. Részletes javaslatait (pl. 3 természetességi kategória megfogalmazása, egylépcsős bejelentési-engedélyezési rendszer, a szabad látogathatóság csak állami erdőre vonatkozzon) a munkacsoport és az Elnökség tagjai írásban megkapták. Csépányi Péter az eddig elkészített javaslatot jó kompromisszumnak tartja. Bár a munkacsoporton keresztül az eddigi munkában is az ágazat valamennyi szegmense képviseltette magát, a javaslattal kapcsolatos tagsági vélemények megismerése érdekében a következő határozatot hozta az Elnökség.

17./2012. (09.14.) elnökségi határozat:

Az OEE Elnöksége kiemelt feladatnak tartja az erdőtörvény várható módosítására való felkészülést. A témával foglalkozó munkacsoport javaslatát ezért kiküldi a tagságnak. A munkacsoport a tagsági vélemények ismeretében alakítja ki végleges javaslatát, ami a későbbi egyeztetéseken az OEE hivatalos álláspontját fogja jelenteni.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A második napirendi pont keretében a szakmai továbbképzéssel kapcsolatos

Erdő Tanácsi előterjesztést vitatta meg az Elnökség. Az állami erdőgazdaságoknál bevezetendő képzési rendszer mintájára, melynek kidolgozásában részt vett Zambó Péter elnök, az erdészeti ágazatban általában érvényes képzési rendszer működtetése kívánatos. Szabó Vendel arra hívta fel a figyelmet, hogy olyan rendszert kell kidolgozni, ami valóban hatékony, nemcsak egy fölöslegesen eltöltött hét az eredménye, mint néhány évtizeddel ezelőtt volt. Nagy Imre ismertette konkrét javaslatait a középiskolai tanárok képzés alóli mentességére, a nyugdíj előtti mentesség konkrét évben történő meghatározására, a jogszabályváltozások következtében a Mémők Kamara szerepének megvizsgálására, az erdő- és kárértékelési szakmémők szakirányú képzés bevezetésének nevesítésére. Általános véleményként fogalmazta meg az elnökség a szakmai szervezetek programjai után adható pontszámok emelését a tervezetben szereplő alacsony értékhez képest. Az erdőtörvény módosítása jó lehetőséget kínál a képzési javaslat jogszabályi környezetbe történő beépítésére.

18./2012. (09.14.) elnökségi határozat:

Az OEE Elnöksége egyetért az ágazati képzési rendszer kidolgozásával. Az Elnökség pontosító javaslatait az Erdő Tanácsban az OEE elnöke képviseli. Javasolt a szakmai szervezetek által szervezett szakmai programok után adható pontszám emelése, a képzési rendszer követelményének erdőtörvénybe történő beépítése.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A harmadik napirendi pont keretében Lomniczi Gergely főtitkár elmondta, hogy a titkárság végzett a tagsági adategyeztetéssel. Az Egyesületnek jelenleg 3453 tagja van, közel ezer fő tagságát kell törölni a nyilvántartásból, bár köztük sokan vannak, akiket tagdíjtarozás miatt már a tagrevízió előtt törölni kellett volna. A helyi csoportok működésére felhasználható összeget ezen létszám alapján bocsátja rendelkezésre a titkárság. Az egyesületi tagok nevét és HCS tagságát a honlapon megjelenítik. Szabó Vendel alelnök felhívta a figyelmet a két helyi csoportban tapasztalható száz fő fölötti taglétszám-csökkenésre. A szakosztályok tagsága mintegy 1000 fő, de többen is több szakosztályt jelöltek meg, így a tagság mintegy negyede tartozik valamelyik szakosztály-

hoz. Négy szakosztály létszáma 20 főnél kevesebb, 12-é 50 fő alatti, haté pedig 50 főnél több. Az Elnökség fontosnak tartja a szakosztályok kérdésének átgondolását az Alapszabály módosításával egybefüggően. Lomniczi Gergely beszámolt az időarányosnak számító pénzügyi helyzetről. A bevételek esetében a pályázati lehetőségek hiánya szembetűnő, a kiadások között pedig az Erdészeti Lapok nyomda és terjesztési költsége magasabb a tervezettnél, aminek az örvendetesen magas egyesületi taglétszám az oka. Az Elnökség javaslatára a titkárság az Ellenőrző Bizottsággal közösen megvizsgálja a helyi csoportok működésére szánt források elkülönített számviteli nyilvántartásának lehetőségét. A főtitkár tájékoztató az Erdészeti Lapok kialakult terjesztési rendjéről, a főszerkesztő váltásáról, a honlap látogatottságának folyamatos növekedéséről (havi 17 000 egyéni látogató fölött). A kedvezményrendszer működése beindult, a honlapon és az Erdészeti Lapokban megjelennek az aktuális kedvezmények.

19./2012. (09.14.) elnökségi határozat: Az Országos Erdészeti Egyesület a titkárság által közzétett létszámadatok alapján 2012-ben a helyi csoportok működésére fejenként 600.- Ft-os, de minimum 30 000 Ft-os költségkeretet állapít meg.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az egyebek napirendi pont keretében Zambó Péter elnök tájékoztatta az Elnökséget az erdész emlékpark létrehozásának és az egyesületi nap bevezetésének ötletéről. Az elnökségi ülés rendjét az év első elnökségi ülésén egész évre meghatározzák. Az elnökség számba vette a közeljövő eseményeit, köztük az október 1–7. között tartandó XVI. Erdők Hete rendezvénysorozatot.

Ezt követően Zambó Péter elnök megköszönte az Elnökség munkáját, és az ülést bezárta.

Az Elnökség és a Szerkesztőbizottság tagjai az ülést követően Pápai Gábor nyugdíjba vonuló főszerkesztőt búcsúztatták.

kmf.

Zambó Péter, elnök
Lomniczi Gergely,
jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Csepányi Péter, régióképviseelő
Nagy Imre, régióképviseelő

Gábor Gusztáv (1942–2012)

1942. június 5-én született Kolozsváron. Édesapja vasutas, édesanyja – református lelkész lánya – háztartásbeli. Az általános iskolát Rákosligetben, a Hősök-téri iskolában fejezte be, mindvégig kitűnő tanuló volt.

Középiskolai tanulmányait a XVII. kerületi Fürst Sándor Általános Gimnáziumban folytatta, itt is végig kitűnő tanulóként.

1960-ban felvételt nyert a Soproni Erdőmérnöki Főiskolára. Itt is kitűnő diák társai közül, az első évben évfolyamtitkár volt. Csendes, halk szavú fiú volt, jó humorérzékkel. A szakmai témákon túl érdeklődött a művészetek, az irodalom iránt, széleskörűen tájékozott volt a világirodalomban. Diákévei alatt inkább a műszaki tárgyak vonzották. Diplomátvételt geodéziából készíttette. Egy Sopron-környéki területről készített szintvonalas térképet, s a területen fel kellett kutatnia egy eltűnt háromszögelési pont helyét. Erdőmérnöki oklevelét 1965-ben – mint az Erdészeti és Faipari Egyetem végzős hallgatója – szerezte.

Az egyetem elvégzését követően – az OEF döntése alapján – az egész évfolyamnak a gyakornoki évet, az erdőrendezésben kellett eltöltenie.

1965. augusztus 1-jén állt állami alkalmazásba az OEF. 8. sz. Debreceni Erdőrendezőségénél, a szép emlékü főnök, Tokaji Gábor vezető-főmérnök atyai szárnyai alatt.

1968. április 3-tól – az erdőrendezés átszervezésével, egy lépést sem téve – megváltozott a munkahelye Mezőgazdasági és Élelmezéstudományi Minisztérium (MÉM) Erdészeti Hivatal Debreceni Állami Erdőrendezőségé néven, ahol üzemtervezői munkakörben dolgozott.

1971-től megbízást kap a csoportvezetői feladatok ellátására. Ez idő alatt az éves terve mellett szerveznie kellett a csoport terepi és feldolgozási munkálatait, továbbá ellenőrzési feladatai is voltak.

Az üzemtervezés során közel került a környezetvédelmi, környezetfejlesztési és tájrendezési problémákhoz. Egyetemünk Erdőmérnöki Karán, 1978-ban, négy féléves posztgraduális képzést követően környezetvédő és tájrendező szakmérnöki oklevelét szerezte.

A szakmérnök-képzés ideje alatt és azt követően a szakterületnek megfelelő – több jelentős – munkában vesz részt.

1979. április 1-jével – az erdőrendezés újabb átszervezése során – megalakult a MÉM Erdőrendezési Szolgálat (ERSZ). Az új intézmény Debreceni Üzemtervezési Irodájánál üzemtervezői csoportvezetői feladatkörben dolgozik. Működési területükön, jelentős szerepet vállalt 1981-ben az első, teljes területre kiterjedő vadgazdálkodási üzemtervek készítésében, az üzemtervezéshez szükséges adatok biztosításában, a munka szervezésében és ellenőrzésében.

1986-ban kinevezik az ERSZ Debreceni Üzemtervezési Iroda irodavezetőjének. Feladata volt a szakmai tevékenység és a gazdálkodás folyamatos vitelének irányítása, ellenőrzése mellett az új intézmény arculatának megfelelő szervezet és működés kialakítása. Ebben az időben javában folyt a megújított erdőrendezési útmutató szerinti erdőtervezési munka, amely szintén komoly szervezési feladatokat rótt az Irodára és vezetőjére.

1987-ben indult be az erdők egészségi állapotának előbb erdőrésztlet-szintű felmérése, majd a nemzetközi egyezményben elfogadott minimum programnak, a hazai viszonyokra kiegészített módszerével az Egységvédelmi Hálózati munka. Ez is jelentős többletfeladatot rótt az irodákra, különösen az olyan nagy működési területen dolgozó egységekre, mint a Debreceni Iroda.

1989. évtől az intézmény gazdálkodásában igen nehéz évek következtek, ezt csak tetézte a rendszerváltást követően előállt „gazdátlan-ság”, illetve az állami erdőkben bekövetkezett „sokgazdáljúság”. Az átmeneti időszakban a körülményekhez igazodó, olyan ideiglenes megoldásokat kellett keresni, melyek mellett – tartalmi és területi értelemben is – teljes körűen meg lehetett őrizni az erdőrendezés alapelveinek megfelelő működést.

A rendszerváltást követő időszakban, az átmeneti problémákból és a kialakult új erdőgazdálkodási környezetből adódó feladatok kezelésére alkalmas, körzeti erdőtervezési rendszert fejlesztett ki az erdőrendezés. Ennek előkészítésében, majd működtetésében is nagy feladatok hárultak az Irodákra.

Az ebben való szakmai részvétel terén az irodavezetői feladatokat példászerűen ellátó Gábor Gusztáv teljesítményét kiválóra kell, hogy minősítsük. Kollégái, közvetlen munkatársai nevében – akiket, mindig nagy hozzáértéssel, emberséggel és szeretettel kezelt, irányított – így utólag is köszönetet mondok az áldozatos munkáért, a szükség hozta sziklaszilárd kiállásokért.

A földművelésügyi miniszter 1996. december 29.-én kelt rendelkezésében megszüntette az FM Erdőrendezési Szolgálatot, a tíz erdőfelügyelőséget, s a 11 intézmény összevonásával létrehozta az Állami Erdészeti Szolgálatot (ÁESZ), ahol nyugdíjazásáig tervezési igazgatóhelyettesi beosztásban dolgozik.

1966-ban kötött házasságot Besskó Edit kertészeti szaktechnikussal. Házasságukból három gyermekük – Edit, Gusztáv és Zsombor – született. Az összetartó családi élet és a szakmai elkötelezettség mintapéldája, hogy mindhárom gyermeküknek van erdészeti képesítése: Edit erdőmérnök; Gusztáv erdész technikus; Zsombor az erdészeti technikum elvégzése után szerzett jogi diplomát.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek munkába állásától, 1965-től tagja. Jelentős szerepet vállalt a Helyi Csoport feladataiban. 1986-tól tagja az Erdőrendezési Szakosztálynak, 1998-tól 2002-ig az Elnökség tagja, az Észak-alföldi Régió felelőse. Nevéhez fűződik 1989-ben, a Vekeri-tó térségében, majd 1993-ban – a felejtethetetlen – Szatmár-Bereg tájegységben megtartott erdőbecslési verseny. Emlékét kegyelettel őrizzük!

Halász Gábor

OEE Szeniorok Tanácsa

A Vértesszentkereszti apátság

Nagy László – OEE

„Nekem ne lenne hazám?” – tette fel egykor hétről hétre a kérdést a tévénezőknek Szabados Tamás természetfilmes operatőr, méltatlanul háttérbe szoruló hazai kincseinket bemutató legendás kisfilmsorozata. Ki ne tudna erre a költőinek szánt kérdésre jobb választ adni, mint a hazai erdők mélyén rejtőző, számos történelmi, földrajzi, természeti értéket ismerő és munkája során megőrző, időnként azt bemutató erdész. Aki gyakran maga is kalauzolta a filmsorozat nyílt tekintettel kutakodó rendező-operatőrt a megismerés és megismertetés felé. Új rovatunkban megjelenő cikkeink erdeink természeti, gazdasági értékein túl, e másfajta, rejtőzködőbb dimenzió értékei közt igyekeznek az olvasót kalauzolni. S mint látni fogjuk, sok esetben valóban nem túlzás, hogy a magyar erdők mélyére kell bújnunk e csodák megismeréséhez.

A Dunántúli-középhegységben fekvő Vértes északnyugati lealacsonyodó hegy lábán, az Oroszlány és Pusztavám között húzódó egykori barnakőszén bányászati ipari tengely mentén, a közigazgatásilag a városhoz tartozó erdőterületen, román kori épített szakrális emlékeink kiemelkedő jelentőségű és meglepően monumentális műemléke rejtőzik.

A ma már omladozó betonfalú bányáüzemegységek, lejtaknák, rozsdásodó acélszerkezetű szállítószalagok szintén történelmi múltat jelentő groteszk hátteret adnak, az akácok és csertölgyek közül célhoz érkezésünkkor hirtelen elénk magasodó, 11. század közepi Vértesszentkereszti apátság impozáns romjainak.

A lakattal zárt acélkapuval és drótkerítéssel védett műemléki területhez közeledő lépteinket egy karakán vonásokkal megrajzolt természetes férfiember, annak szintén nem kisméretű kutyája és a fokozott védelemre figyelmet felhívó tábla fogadja.

És ezeken túl tekintetünket azonnal magához vonzza az egykori bencés alapítású apátság templomának ma is égbetörő apszisa, szentélye. Ennek magasságával csak az egykori templomhajóból kinövő öreg, terebélyes csertölgy vetekedhet. S úgy tűnik, a korábbi, minden bizonnyal keresztboltozatot, már csak e cser lombkoronájának szétágazó rajzolata képviseli. Igaz azt korához mérten méltó módon.

Az acélkapun át a kolostoregyüttes épületmaradványai közé beengedő kemény arcvonású, de huncutul mosolygó sze-

mű terület- és templomgondnok a karakán vonások mellett, karakán gondolatokkal is rendelkezik e hazai értékünk egyedi fontosságát és védelmét tekintve. Kibontakozó beszélgetésünk során hamar kiderül, hogy az alföldi puszták pásztoraikhoz hasonló cserzett kinézet, bizony történészeket is versenyre hívó, meglepően széles középkori történelmi és művészettörténelmi ismereteket rejt. Az apátsági rom-együttessel szinte testi-szellemi szimbiózisban élő alapítványi területgondnok leletmentő munkájáról csupán annyit: nem egy és nem kettő „illusztris” családi ház kertjéből hozta el személyesen, az ott muskátlitartó szerepre kárhoztatott, kora Árpád-kori múltunkat és már akkor magas szintű keresztény kultúránkat őrző, pótolhatatlan faragott oszlopfejeket. A kellő ráhangolódáshoz még hozzátartozik, hogy az apátság és a környező erdőművelési ágból kivont erdőterület a Vértesszentkereszt Alapítvány kezelésébe tartozik.

A földrajzi hely jelenlegi elnevezése a 19. században honosodott csak meg, míg a középkori oklevelek Szentkereszt, Keresztúr és Udvarhely néven tüntetik fel az apátságot. A terület a Csák nemzetség szállásterületéhez tartozott. A korszaknak megfelelően a Csákok nemzetségi monostort emeltek birtokukon a Vértes hegységben, tekintélyük, hatalmuk és a térségben betöltött szerepük egyfajta jó értelmű reprezentálásaként. A vértesi erdők mélyén álló családi monostort írásos emlékeink először 1146-ban említik.

A magánalapítású egyházi központok születése ekkor már száz éves múltra tekintett vissza a Magyar Királyságban. A mo-

Forrás: Cartographia Kft. TKM sorozat

nostoralapító családok – ez esetben a Csákok – saját területük-ből adományoztak birtokot és az adott kolostort ellátó jobbágy családokat. A Csák nemzetség anyagi és hatalmi ereje országos jelentőségűvé a 11. század végére, a 12. század elejére vált. A család kiemelkedő egyénisége, Csák Ugrin például esztergomi érseki rangra emelkedett. Ő volt, aki gazdasági és szakrális központjává tette Szentkeresztet, székhelyként használva és Udvarhelynek nevezve e birtokát, amelyen a kolostor új templomának és rendházának építését is megkezdte.

A 13. század közepére már külön titulus járt az apátságot vezető egyházi személynek. Vértesi apátként említik meg az oklevelek, aki például a pápától külön felhatalmazást kapott a környék birtokvitás pereinek rendezésére. Az ekkor fénykorát élő egyházi központ nemzetségi sorsát végül az Árpád-házi királyok kihalása utáni Anjou-időszak pecsételte meg. A Csák nemzetség szerepe Károly Róbert királyunk hatalmának stabilizálódásával párhuzamosan lehanyatlott a Vértésben és erdőterületeik, birtokaik a korona kezébe kerültek. Elsősorban királyi vadászterületként szolgálták a király kedvtelést. Az apátság fölötti királyi kegyúri jogokat Luxemburgi Zsigmond regnálása idején a Rozgonyi család szerzi meg, de idejük alatt az apátság helyzete fokozatosan leromlott. Mire az 1470-es évekre az Újlakiak kezébe kerül a kegyúri jog, az egykor francia monastorokat idéző virágzó műveltségű vértesi apátság annyira lepusztult, hogy az apát már nem mer a rogyadozó, omladozó falak között tartózkodni. A pápától kérvényezik, hogy a pálosoknak adhassák át a kolostort. Mátyás király idején végül is a leromlott épületeket a dominikánusok regisztrációs könyveibe veszik át. A Vértéskeresztúri vagy Szentkeresztúri apátság sorsát véglegesen Tata 1543-as törökhézzre kerülése pecsételte meg. A Hódoltság után, az Eszterházyak idején megkezdődött e páratlan építészeti és szakrális emlékeket őrző romok módszeres pusztítása. Kövei többségében gát- és malomépítkezések alapanyagába kerültek.

Az évtizedes régészeti kutatások részletesen feltárták az apátság épületeinek rendkívül gazdag építészettörténetét.

A majd tízezer négyzetméternyi terület legrégebbi épülete a monostor északi felén egy egyszerű, téglalap alaprajzú, négyszögletes szentélyű templom maradványa. E korai épületegyüttestől délre építették a 12. század végén és a 13. század elején, a mai helyreállított romjaiban is impozáns látványú, hatalmas méretű, gazdagon díszített, bazilikás elrendezésű román kori templomot.

Belső terét három pár hatalmas pillér osztotta három hajóra, a keleti oldalon kereszthajóval is bővítve. Különleges kialakítást kapott a főszentély, mivel a szentély-négyszöget keletre egy nagyobb, az északi és déli oldalon egy-egy kisebb, alacsonyabb apszis bővíti. A templom alaprajza négyzetes arány-hálórendszer alkalmazására mutat. A falak gondosan faragott kváder-burkolattal készültek. A templom román kori letisztult pompáját tovább fokozta a padozat és a sírkövek vörös márvány elemeinek alkalmazása. A szenthelynek három, bélétes kapuja volt, melyek délről, nyugatról és északról biztosítottak bejárást. Az északi volt a legegyszerűbb, míg a déli és a nyugati tagozatait gazdagon, részben figurális faragványokkal díszítették. A déli főbejárat leveles indadíszrel keretezett, egymás fölött elhelyezett álló próféták reliefsjeivel gazdagított bejárata az Ile de France tájain is méltón képviselte volna a középkori egyházépítészetet.

A templombelső megvilágítását szolgálták a nyugati homlokzat résablakai és a félköríves ablakok. A három hajós elrendezést pillérek alkalmazásával érték el. A keleti első, összetett pillér fejezetét kihajló, húsos levelek fríze alkotta, a további négy pilléren leggyakrabban egymással küzdő, vagy a sarkon közös fejben végződő állatpárokat ábrázoltak. A templomot keresztboltozattal fedték le, a tetőt színes, barnászöld mázas tetőcserép fedte. A templom nyugati oldalához a szentély szélességével egyező méretű előcsarnokot építettek.

A két román kori templom között helyezkedett el a 13. századi kolostor, amely nem szabályos kolostorformát mutat. Nem négyszögbe zárt kerengővel rendelkezett, hanem egy keleti és egy nyugati szárnyból állt, s ezeket egy zárófal kötötte össze. A kolostorhelyiségek a hagyományos sorrendben követették egymást: sekrestye, káptalant terem, gyülekező terem, nappali. A nyugati oldalon egészen a templom-előcsarnok faláig húzódó épületszárnyat alakítottak ki, itt a refektórium (ebédlő) és a konyha kapott helyet.

A vértesi erdők lombjainak mélyén rejtőző, impozáns méretű és látványvilágú monostor kevésbé ismert, kiemelkedően értékes középkori emlékünknél. Híven jelzi, hogy az építéskor alig kétszáz éves Magyar Királyság keresztény kultúrája semmivel sem volt elmaradva a fejlettebb nyugati államokétól. Erről mindazok meggyőződhetnek, akik elzarándokolnak e helyre és feltekintenek a környező csertölgyek fölé emelkedő apszis égbé törő boltíveire.

Kép: Nagy László

Erdész hölgykoszorú Sopronban

A Tanulmányi Erdőgazdasági Zrt. és az OEE Soproni Helyi Csoportja közös szervezésében találkoztak 2012. szeptember 21–22-én, az ország majd minden erdőszegletéből összesereglődő erdész hölgyek, hogy idén is folytassák az 1988-ban először megrendezett országos találkozó szép hagyományát. A kiváló szervezés és a gazdag programok közben meg- és elesett pillanatokból nyújtunk itt és most egy kisebb csokorra valót.

Szöveg: **Nagy László**

Képek: **Köveskúti Zoltán**

(További képek a www.oee.hu)

Kemény munkára születtek

Ismerje meg a STIHL erejét!

A kertés házban élők jól tudják: ahogy beköszöntenek az őszi hónapok, a feladatok is megsokasodnak a ház körül. Mindig jól jön a segítség! A STIHL termékei kemény munkára születtek! Legyen szó kertápolásról, tűzifa-darabolásról, kerítés- vagy fészerépítésről, biztos lehet benne, hogy a STIHL gépei könnyen megbirkóznak bármilyen kihívással!

Őszi akció 2012. október 31-ig.

Supermarket

ANDREAS STIHL KFT. 2051 Biatribógy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 - Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu - E-mail: info@stihl.hu

→ stihl.hu
Látogasson el
megújult honlapunkra!

STIHL